ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

14. 1. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 20 ДИН

БРОЈ 1620

ПАКАО ДОНЕРОВОГ КАРАВАНА

Рипли: Веровали или не!

Зела и Виктор Мектартиленд

ИЗ ФЕРНЛИЈА (САД), НИСУ ДОБИЛИ ДОЗВОЛУ СВОЈИХ РОДИТЕЉА ДА СЕ ВЕНЧАЈУ 1917. ЊИХ ДВОЈЕ СУ СЕ ПОНОВО СРЕЛИ У ЊЕНОЈ 81. И ЊЕГОВОЈ 84. ГОДИНИ И ВЕНЧАЛИ ДЕЦЕМБРА 1981. –ПОСЛЕ 64 ГОДИНЕ.

ОБОЈЕНА ПУСТИЊА

НАЛАЗИ СЕ ОКО ПЕТ КИЛОМЕТАРА ОД ПЛАНИНЕ СИНАЈ (ЕГИПАТ). ФРАНЦУСКИ УМЕТНИК ЖАН ВЕРАМ ДОШАО ЈЕ НА ИДЕЈУ ДА УКРАСИ И ОЖИВИ ПУСТИЊСКО КАМЕЊЕ ТАКО ШТО ГА ЈЕ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ ОБОЈИО У ПЛАВО И ЗА ТО УТРОШИО 13 ТОНА БОЈЕ.

ЗВОНИК

КАТЕДРАЛЕ У ШАРТРУ (ФРАНЦУСКА) НАКРИВИО СЕ 4 МЕТРА ПОСЛЕ НАЛЕТА УРАГАНА 1691. ЗВОНИК ЈЕ ИСПРАВЉЕН ТЕК СЛЕДЕЋЕ ГОДИНЕ.

РИБА СА ОГРЛИЦОМ

УХВАЋЕНА ЈЕ У РЕЦИ ИЛ (КАЛИФОРНИЈА). У СТВАРИ, РИБА ЈЕ ОКО ВРАТА ИМАЛА ЦРВЕНУ ГУМИЦУ КОЈА СЕ ЗАКАЧИЛА ЗА ЊЕНЕ ШКРГЕ.

ОБИЧАН ПАРАДАЈЗ

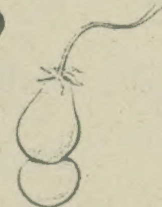

КОЈИ РАСТЕ ИЗ ПЛАВОГ ПАРАДАЈЗА УЗГАЈИЛА ЈЕ У СВОЈОЈ БАШТИ ИЗВЕСНА ДАНСТЕЈН ИЗ ИСТ НОРТПОРТА (САД).

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● у центру Токија је пре извесног времена отворен ресторан за псе. У сали за ручавање која је веома шарено обојена поређани су сточићи и столице. Оброк који се састоји од меса, супе и флашице млека стаје од 100 до 200 јена, а то је око 400 динара.

●●● међу остацима који су пронађени у Помпеји налазе се и коцкарске коцкице. Чињеница да су неке од њих биле фалсификоване говори да се и у оно време — варало.

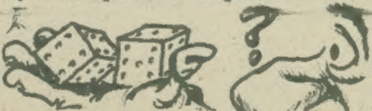

●●● сваког пролећа, још од 1917, становници Аљаске, њих двеста хиљада, забављају се необичном игром — погађају дан и минут кад ће почети да се ломи лед на реци Танана која пролази кроз град Ненана. Сваке зиме у ледену реку се баца троножац који је каблом везан за часовник на торњу крај саме реке. Кад лед почне да се топи, троножац се помера и кабл зауставља казаљке на часовнику.

●●● Швајцарци нису без разлога познати као изванредно чисти људи — израчунато је да у просеку потроше дневно по особи 475 литара воде. Тако су се нашли на самом врху потрошача текуће воде у Европи. За њима су Швеђани који утроше по 100 литара мање.

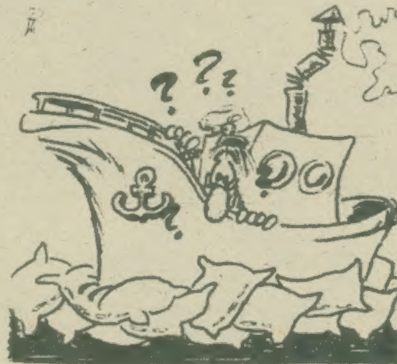

●●● прва редовна путничка линија на којој су саобраћали ховеркрафти (бродови на ваздушним јастуцима) била је преко ушћа енглеске реке Ди. Отворена је јула 1962, а радила је само до краја септембра исте године.

●●● пуцањ или прасак бича настаје у часу када врх бича достигне брзину звука (340 метара у секунди).

●●● најмање морске рибе за које се зна јесу гобији с Маршалских острва — дугачке су од 12 до 16 милиметара. Одрасли примерци ових риба тешки су само 2 mg, па су ове рибе уједно и најлакши кичмењаци.

●●● Загреб је први југословенски град у коме је почео да се игра хокеј на леду. Њега је 1894. пренео из Шведске наш познати пионир спорта др Фрањо Бучар.

НЕ ПОМАЖЕ НИ УЧЕЊЕ НИ МУЧЕЊЕ

ОДГОВАРА САМ МОЗАК

Најновији начин мерења коефицијента интелигенције не захтева никаква предзнања, чак ни свесну сарадњу „тестираног". Контакт с можданим таласима показао је да мушкарци и жене имају исти просечан IQ, да мушкарци воде и на врху и на дну и да се интелигенција наслеђује.

Уобичајени тестови за мерење коефицијента интелигенције, такозваног IQ што је усвојена скраћеница енглеског Intelligence Quotient, заснивају се на решавању одређених задатака и подсећају на својеврсне испите. Од испитаника се тражи да, на пример, допуне низове реченица или бројева, да сложе геометријске слике и томе слично.

Овакви тестови показали су се донекле корисни, али су, нарочито током последњих деценије, мета оштре критике јер им, како тврде многи психолози, недостаје објективност. Другим речима, неке особе, без обзира на интелигенцију лако уче вештину решавања IQ тестова, као што су неки људи веома вични решавању укрштених речи, ребуса и загонетки, а да та способност нема много везе са њиховим коефицијентом интелигенције.

Друга, такође тешко оборива критика на рачун већ уобичајених тестова је да они никад не могу бити независни од средине, културе, чак и расе испитаника, па су и резултати до којих долазе прилично сумњиви.

У последње време многи научници покушали су да пронађу начин за тачније и објективније мерење интелигенције, а најдаље од свих отишла је др Елејн Хендриксон с Лондонског института за психијатрију. Њен систем састоји се у директном мерењу можданих таласа при чему не само да се тестираној особи не постављају никаква питања већ она не мора свесно ни да сарађује с онима који је тестирају.

Пар слушалица, електрода и компјутер

Др Хендриксон ставља на уши „испитаника" пар слушалица, а на главу неколико електрода. Кроз слушалице се затим емитују одређени тонови док електроде мере и бележе реакцију можданих таласа. Добијени резултати се потом подвргавају електронској анализи и претварају у IQ број, то јест висину коефицијента интелигенције.

Тестови изведени с ђацима и студентима показали су да се резултати ове нове методе прилично подударају с резултатима добијеним на основу традиционалних тестова интелигенције, али и да су прецизнији и стабилнији, без осцилација које се иначе јављају у зависности од, рецимо, расположења испитаника.

Опремљена оваквим објективним „оружјем" др Хендриксон је покушала да одговори на класично питање: ко је интелигентнији, мушкарци или жене?

IQ СЛАВНИХ ЉУДИ ПРОШЛОСТИ

Године 1926. психолог др Кетрин Морис Кокс је, уз сарадњу др Луиса Термана, др Мод Мерил, др Флоренс Гудно и др Кејт Гордон, направила и објавила студију три стотине и једне особе, „најистакнутијих мушкараца и жена" који су живели између 1450. и 1850. да би утврдила колики је могао да им буде коефицијент интелигенције. Добијени IQ заснивају се на интелигенцији коју су ти људи из прошлости показали пре навршене седамнаесте године. Из те познате студије изабрали смо тридесет славних:

		IQ
1.	Џон Стјуарт Мил, енглески писац и економист	190
2.	Јохан Волфганг фон Гете, немачки песник	185
3.	Томас Четртон	170
4.	Франсоа-Мари Аруе Волтер, француски писац	170
5.	Жорж Санд, француска књижевница	150
6.	Волфганг Амадеус Моцарт, аустријски композитор	150
7.	Џорџ Гордон, Лорд Бајрон, енглески песник	150
8.	Томас Џеферсон, председник Сједињених Америчких Држава	145
9.	Бенџамин Франклин, амерички дипломата, државник и научник	145
10.	Чарлс Дикенс, енглески књижевник	145
11.	Галилео Галилеј, италијански физичар и астроном	145
12.	Наполеон Бонапарта, француски император	140
13.	Ричард Вагнер, немачки композитор опера и песник	135
14.	Чарлс Дарвин, енглески природњак	135
15.	Лудвиг ван Бетовен, немачки композитор	135
16.	Леонардо да Винчи, италијански сликар, научник и инжењер	135
17.	Оноре де Балзак, француски књижевник	130
18.	Сер Исак Њутн, енглески математичар	130
19.	Барух Спиноза, холандски филозоф	130
20.	Џорџ Вашингтон, председник Сједињених Америчких Држава	125
21.	Абрахам Линколн, председник Сједињених Америчких Држава	125
22.	Роберт Блејк, енглески адмирал	125
23.	Јохан Себастијан Бах, немачки композитор	125
24.	Јозеф Хајдн, аустријски композитор	120
25.	Хернандо Кортес, шпански освајач Мексика	115
26.	Емануел Сведенборг, шведски религиозни писац	115
27.	Мартин Лутер, немачки верски реформатор	115
28.	Рембрант ван Ријн холандски сликар	110
29.	Никола Коперник, пољски астроном	105
30.	Мигел де Сервантес, шпански књижевник и песник	105

Никог није изненадило што су мождани таласи показали да је просечан коефицијент интелигенције исти код оба пола и да, као што се одавно зна, износи 100. Новост представља изненађујуће откриће да се мушкарци убедљиво налази на врху и на дну IQ лествице. Другим речима, мушкарци су премашали жене како у броју идиота (особе чији је IQ између 0 и 20) тако и у броју генија (IQ већи од 180)!

Управљајући се према добијеним резултатима др Хендриксон сматра да двоструко више мушкараца него жена има коефицијент интелигенције 130, што би према садашњим западним стандардима одговарало нивоу неопходном за успешно похађање факултета, а да је однос 50 према 1 у корист мушкараца за коефицијент интелигенције 175.

Помоћи деци

Разуме се да циљ мерења интелигенције методом регистровања реакција можданих таласа на одређене сигнале није вађење ратне секире између мушког и женског пола. Његова сврха је савршено хумана усмерена на тачно одређивање стварног коефицијента интелигенције хендикепиране деце и деце која искључиво због језичке или културне разлике редовно пролазе далеко лошије него што би требало на досадашњим тестовима.

Мерења можданих таласа омогућују да се добије тачан IQ такве деце и омогући им се образовање које одговара њиховој реалној интелигенцији, док су их конвенционални тестови на бази „питалица" неоправдано елиминисали.

И још нешто не мање важно. Нов начин тестирања помоћи ће да се утврди и тачна интелигенција на изглед веома способне деце како их преамбициозни родитељи или учитељи не би форсирали преко граница њихових природних способности.

Јер, рад др Хендриксон показао је нешто веома битно око чега се већ годинама ломе научничка копља, а то је — да ли се интелигенција наслеђује или зависи од средине у којој дете расте. Средина може да има извесног доброг и лошег утицаја, али мерење можданих таласа јасно је показало да висина коефицијента интелигенције пре свега зависи од наследних особина и да је ни учење ни мучење неће променити.

Б. Д.

БИРАО ЈЕ КАКО ВОЛИ

ВИДЉИВА СТРАНА МЕСЕЦА

И МЕСЕЦ ИМА КУМА

ОН НИЈЕ НИ НАЈБОЉИ НИ НАЈЗАСЛУЖНИЈИ АСТРОНОМ АЛИ СЕ СИСТЕМ КОЈИ ЈЕ УТВРДИО ПРЕ ВИШЕ ОД ТРИСТА ГОДИНА ПОШТУЈЕ И ДАНАС КАД ЈЕ „ЛУНА 3" СНИМИЛА И НЕВИДЉИВУ СТРАНУ ЗЕМЉИНОГ САТЕЛИТА. МЕСЕЧЕВА МОРА ИМАЈУ ЗВУЧНЕ РОМАНТИЧНЕ НАЗИВЕ, ПЛАНИНЕ СУ „КРШТЕНЕ" ПО ВЕНЦИМА НА ЗЕМЉИ, А КРАТЕРИ НОСЕ ИМЕНА НАЈСЛАВНИЈИХ СИНОВА ЧОВЕЧАНСТВА.

Кад су први људи, чланови посаде свемирског брода „Аполо 11" Нил Армстронг и Едвин Олдрин, јула 1969. крочили на Месец, нашли су се, тако рећи, као код куће. Они нису шврљали по Месецу да би обишли све његове „знаменитости", али и да су се упустили у туристичку шетњу, тешко да би се изгубили. Захваљујући детаљним мапама Месечеве површине зачас би утврдили и имена и географске координате огромне већине његових мора, кратера и планина.

За то се побринуло без-

број научника и то још од 1609. године када је велики Галилеј направио свој чувени телескоп и као прво уперио га према Земљином најближем суседу и сателиту. Пред очима му се указала неравна изрована површина, а дуж такозваног терминатора — границе где се раздвајају Месечеви дан и ноћ — угледао је светлеће тачке и закључио да то могу бити само врхови планина на којима се задржала Сунчева светлост.

Видео је и сиве долине назване касније морима мада Галилеј с правом није веровао да у њима има и капи воде. Осмотрио је и описао огромне купасте отворе, Месечеве кратере или циркове, којих има преко 32.000, направио мапу Месеца и покушао да измери висину планина, али није добио добре резултате.

Галилеј се затим бавио другим небеским и земаљским телима и појавама, својим делом заувек задужио човечанство и умро 1642. Године 1687. светлост дана угледало је дело „Принципиа", најзначајнији рад једног од џинова науке, утемељивача теоријске астрономије Исака Њутна. И он се бавио посматрањем Месеца, али с другим циљем и кроз телескоп другачији од Галилејевог.

Између ова два великана налази се низ мање генијалних и мање познатих, али веома заслужних људи који су цео живот посветили астрономији, пре свега истраживању Месеца.

Међу првима који су га посматрали кроз телескоп су Британци Томас Харитот, творац прве лунарне мапе али не тако добре као што је била Галилејева, и сер Виљем Лоуер. Ако ни због чега овај последњи заслужује да буде поменут због пластичног описа Месечеве површине. Оно што је кроз свој слаби телескоп видео личило му је, забележио је, „на воћну торту какву припрема мој кувар: мало сјајних комадића, мало тамних, па све то разбацано по горњем филу на најконфузнији начин".

Први али несуђени

Предани осматрачи почели су да скицирају Месечеву површину како су знали и умели: Шајнер 1614, Гасенди 1640, и тако редом, али се прва иоле употребљива мапа појавила тек 1647, дело Јохана Хевелијуса, богатог трговца и градског већника балтичке луке Гдањск.

Хевелијус је био и довољно образован и довољно богат да у родном граду, после неколико година путовања светом, направи и опреми најбољу опсерваторију свог времена. Звездарница у којој је проводио сваки слободан тренутак налазила се на крову његовог дома од четири зграде, наравно, у њој је било телескопа.

Тадашњи рефракциони телескопи имали су један велики недостатак који у Хевелијусово време није могао да буде отклоњен: просто конвексно сочиво објектива скретало је различите боје од којих се састоји „бела" светлост под различитим угловима што значи да, ако је једна боја правилно сабрана у жижу, друге нису и као последица добијао се замагљен лик посматраног предмета с разнобојним контурама.

Овом појавом био је збуњен и сам Њутн и тек касније се енглески астроном аматер Честер Мор Хол сетио да недостатак ублажи употребивши једно сложено сочиво састављено од две или више врста стакла. Што се Хевелијуса и других раних посматрача тиче они су морали да се задовоље открићем да се обојени прстенови смањују што је жижна даљина инструмента већа.

Како је то било једино решење, Хевелијусов најбољи телескоп имао је жижну даљину већу од 45 метара! Пошто није било изводљиво направити цев толиких димензија, сочиво је морало да буде причвршћено на „јарбол" висок преко 27 метара. Сачувани су стари цртежи Хевелијусовог незграпног телескопа и ко их види мора се упитати како је њиме уопште било могуће руковати.

Хевелијус је помоћу њега обавио поприличан посао, направио је звездани каталог и још бољи каталог комета, али ће његово име ипак остати запамћено по посматрању Месеца. Он је схватио да су тамни предели Месечеве површине долине, а светлији планине чије је висине измерио тачније од Галилеја и направио детаљну мапу Месеца пречника око 30 центиметара.

Он је и први, али несуђени, кум Месечевог рељефа јер је замислио да лунарне кратере и долине назове према кратерима и долинама на Земљи. Тако је, на пример, једном кратеру дао име Етна, једном Велико црно језеро и томе слично.

У међувремену је професор математике језуита Франческо Грималди пуном паром посматрао Месец и правио белешке с циљем да објави веома детаљну мапу. Али није стигао да је изда он већ његов професор језуита Ђовани Риђоли који је предавао на универзитету у Падови и Болоњи. Као теоретичар Риђоли се није нарочито прославио, али је био солидан посматрач и, мада се мапа заснива на подацима које је прикупио Грималди, није искључено да је и Риђоли дао свој допринос.

Лајбниц — Месечев Монт Еверест

Риђоли ће остати овековечен за сва времена јер се догодило да баш он буде прави Месечев кум. После зрелог размишљања он је одлучио да одбаци имена која је наденуо Хевелијус и примени сасвим другачији систем назива. Како је он одредио тако је и остало.

Тамним долинама, које је сматрао морима, дао је звучна имена као што су Океан бура (Oceanus Procellarum), Море расположења (Mare Humorum), Море облака (Mare Nubium), Море испарења (Mare Vaporum), Море ведрине (Mare Serenitatis), Море спокојства (Mare Tranquilitatis), Море нектара (Mare Nectaris), Море плодности (Mare Fecunditatis), Море криза (Mare Crisium), Море киша (Mare Ibrium) и томе слично. У астрономији се увек употребљавају латински називи, док сви остали више воле романтична имена у преводу.

Месечеве планине оивичавају мора у венцима, високе су до преко 8 километара (висина им је одређена према дужинама њихових сенки и углова под којим на њих падају Сунчеви зраци), а имена су добиле по познатим планинским венцима на Земљи: Алпи, Апенини, Пиринеји, Карпати, Кавказ, Кордиљери. Највиши планински врхови носе имена познатих научника: Лајбниц (8.200 м), Хајгенс (5.500 м), Лаплас (2.900 м).

Бачен у Океан бура

Месечевим кратерима Риђоли је дао имена славних људи, углавном оних који су имали било какве везе с науком. Како је био противник Коперника, а велики поштовалац Тиха Брахеа Риђоли је најупадљивијем Месечевом кратеру — формацији пречника преко 90 километара која се налази на југу и центар је светлих зрака што пресецају све друге облике без промене правца простирући се до непрегледних даљина — дао име данског астронома Тихо.

Коперник је, заједно с Аристархом, који се још пре наше ере усудио да тврди како се Земља креће, према Риђолију „бачен у Океан бура". За утеху ова два кратера врло су упадљива. И Коперник је центар светлих зрака чије порекло није разјашњено, а Аристарх је најсјајнија тачка Месечеве површине. Друштво му прави грчки историчар Херодот, кратер у непосредној близини.

Хевелијусов кратер Велико црно језеро прекрштен је у Платон према чувеном грчком филозофу. Овај кратер веома је таман и захваљујући томе може се увек ухватити чак и малим телескопом.

Римски император Јулије Цезар и његов астроном Грк Сосиген који је израдио Јулијански календар добили су мање истакнуте кратере у близини центра Месечевог диска, док се Галилеј може наћи код ивице Океана бура.

Њутн је најдубљи

Риђоли није заборавио ни свог учитеља Грималдија ни себе, па су њиховим именима крштена два западна кратера која се налазе у непосредном суседству. Грималди је огромна формација релативно плитких зидова и готово црног дна — најтамнија тачка Месечеве површине и стога увек распознатљива. Грималди је, заједно с Клавијем, Теофилом, Птоломејем и Питагором, један од највећих кратера на Месецу, пречника преко 200 километара.

Десно испод Грималдија је Риђоли и доста је мањи. Хевелијус је, за утеху, добио место такође на западној страни, испод Риђолија, а ближе центру, а лево од Хевелијуса налази се Кеплер, један од „зрачних" кратера.

Риђолијев систем обележавања још је у употреби. Каснији астрономи допуњавали су листу и најновије лунарне мапе, прављене према димензијама са свемирских снимака, садрже преко 800 назива и имена. Овакав начин обележавања испао је у неким случајевима прилично неправедан.

Тачно је да су Птоломеј, Ератостен и многи други великани добили одговарајуће кратере. Али, добрим делом разрушени кратер Њутн на крајњем југу који је тешко идентификовати никако није у складу с генијем чије име носи. Пуким случајем Њутн је најдубљи Месечев кратер чији се зидови уздижу више од 9 километара мерено од дна. Ни кратери названи по Галилеју, Халеју, Хороксу и многим другим нису срећно изабрани нити достојни њихове славе.

Наши на супротној страни

Мало је вероватно да ће Риђолијева основна шема именовања бити икада промењена јер је у употреби више од три века. Када је 1959. совјетска аутоматска летелица „Луна 3" снимила супротну страну Месеца, ону која се са Земље никада не види (јер се Месец обрне око своје осе за исто време за које једном обиђе нашу планету) направљене су детаљне карте на којима су такође поштована Риђолијева правила давања имена.

„Супротна" страна Месеца сиромашна је морима — поменимо само Смитово море, Море Москве и Хумболтово море — али зато на њој постоје такозвани таласоиди, светле висоравни каквих нема на видљивој страни. И планина је знатно мање, али зато и ова површина врви од кратера.

Најлепши, од кога се простиру светли зраци, зове се Ђордано Бруно, пуним именом и презименом упркос обичају да се кратеру дају само име или презиме. И Жил Верн ужива исту почаст, а своје кратере добили су и Менделејев, Циолковски, Склодовска-Кири (то је Марија Кири), Пастер, Лобачевски, Непер, Херц, Едисон, Ломоносов, Максвел... читаво сазвежђе звезданих умова човечанства.

Четири кратера на невидљивој страни Месеца названа су по нашим научницима: Бошковић (Руђер), Тесла, Мохоровичић (Андрија) и Милутин Миланковић. Сва четворица бавила су се егзактним наукама.

Тако је Риђоли заувек запамћен јер више од сто година није направљена боља мапа Месеца од његове. Хевелијус, чији је живот била астрономија, заиста није имао среће: његова дивна опсерваторија изгорела је заједно с мноштвом необјављених забелешака, а од бакарне плоче на којој је отиснуо своју злосрећну Месечеву мапу направљен је касније чајник.

Бојана Дожић

ПУТ СМРТИ

Ленфорд Хастингс предлагао је у свом „Водичу“ много краћи пут до Калифорније.

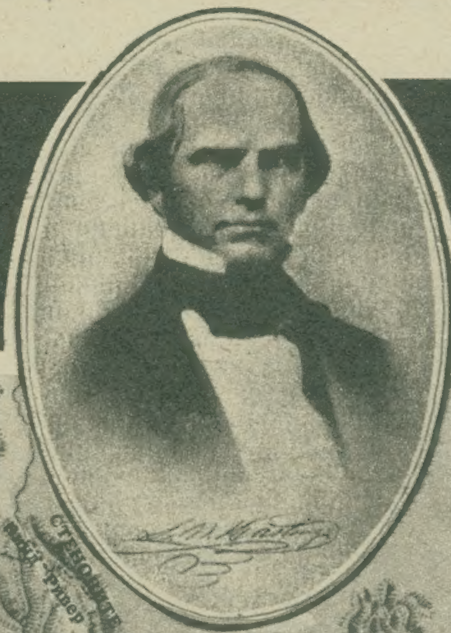

ПАКАО

КАД СУ СТИГЛИ ДО ИСПОД ВРХОВА СИЈЕРА НЕВАДЕ, НАСТАО ЈЕ ПРАВИ ПАКАО — БИЛИ СУ ПОТПУНО ПРОМРЗЛИ, НИСУ ИМАЛИ ШТА ДА ЈЕДУ. ПРЕОСТАЛО ИМ ЈЕ ЈЕДИНО ДА ЧЕКАЈУ КО ЋЕ ПРЕ ДА УМРЕ.

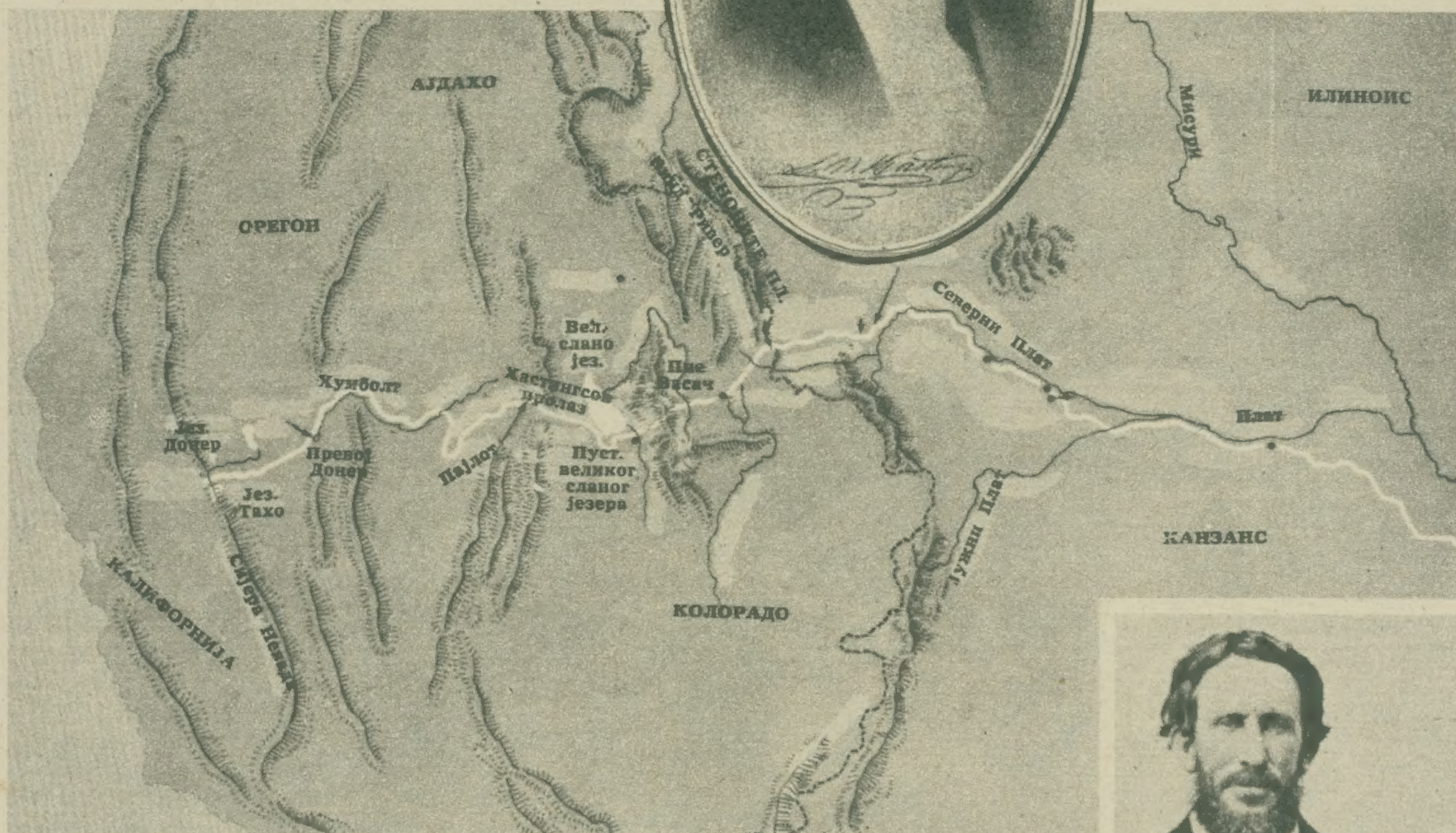

Показало се да је пут од Илиониса до Калифорније који је предлагао Ленсфорд Хастингс најгори могући.

Један од стубова Донеровог каравана био је и имућни Џемс Рид који је на пут кренуо са породицом. Њихово трагично путовање од Илиноиса до западне обале ушло је у историју, чак је и један пролаз на Сијери добио назив Донеров превој.

Слога која је до тада владала у Донеровом каравану била је опасно угрожена. Питоми предели којима су пролазили сменио је камен Стеновитих планина. На траву и воду све су ређе наилазили. Људи су постајали све нервознији, сваког часа избијале су чарке. Још кад им је стара луталица Џејмс Клајмен, на кога су случајно наишли, испричао да је пут који им предстоји тако рећи несавладив, настала је права паника. Шта да раде? А само два месеца пре тога, кад су средином априла кренули, били су пуни оптимизма и енергије. Све им је изгледало лако и лепо.

Хастингс обећава напамет

Све је почело оног дана кад се у Илиноису појавила књига „Исељенички водич за Калифорнију и Орегон“. Била је зима 1845. године, једна од оних дугих и хладних какве већ умеју да буду у северним деловима америчке територије. И док су се они смрзавали на температури далеко испод нуле, аутор „Водича“, Ленсфорд Хастингс причао им је о земљи на западној обали где влада „вечито лето“. Те приче о Калифорнији нису биле нове, напротив — на северу су сви сањали да живе у земљи која не зна шта је то снег. Међутим, до тада је веома мали број досељеника успео да се пробије тамо, поузданих доказа како је на западној обали готово да уопште није ни било. А и они ретки каравани који су се усуђивали да крену у том правцу чекао је дугачак, заобилазан пут преко данашњих територија Канзаса и Небраске. Сада им је први пут неко понудио, и то у виду „писаног документа“, шансу да у обећану земљу стигну знатно краћим путем. Камо среће да је ико од становника Илиноиса бар имало посумњао у истинитост Хастингсових речи! Не, сви су били одушевљени стазом коју је писац „Водича“ предлагао — преко Стеновитих планина, поред Великог сланог језера, дуж Пустиње великог сланог језера па преко планина Сијера Неваде. Ленсфорду Хастингсу, наравно, није падало на памет да им призна како је до те руте дошао само на основу гледања на карту. Истина, он ни сам није сањао да ће се то показати као најопаснији каравански пут који је уопште могао да се замисли на читавој територији Сједињених Америчких Држава! Његова је намера заправо била да што више људи преведе на западну обалу да би свргли мексички режим и да оног тренутка кад пређе у руке Американаца, он постане значајна политичка личност.

Кад је после дуге ледене зиме у Илиноису коначно осванулo пролеће, велики број људи већ се увелико спремао да крене у потрагу за питомијом земљом. Средином априла 1846. из Спрингфилда су почели да крећу каравани, укупно је било око две хиљаде људи спремних да крену у непознато. Ова маса није се кретала у јединственом каравану, формирале су се мање групе по родбинским везама, познанству или једноставно случајно.

Међу онима који су слепо веровали Ленсфорду Хастингсу била су и браћа Донер. Већ у поодмаклим педесетим годинама, завидног имовинског стања, браћа Џорџ и Џекоб одлучили су да бар старост проведу у топлијим крајевима. Сваки од њих кренуо је на пут са троја кола у којима су биле смештене ствари за пут, оне што ће им бити неопходне да отпочну нови живот и са колима у којима ће заједно са супругама и укупно дванаесторо деце становати. Придружио им се и имућни Џемс Рид са породицом. Путем им је пришло још неколико породица, вероватно зато што им је друштво угледних уливало поверење — браћа Донер, заједно са Ридом, били су међу најбогатијим исељеницима тог пролећа. Када се Донеров караван коначно формирао, било их је укупно осамдесет седморо.

Шест дана кроз пустињу

Од самог почетка наилазили су на безброј тешкоћа, али у каравану је владало добро расположење. Иако ненавикли на услове живота ван града, ипак су се добро сналазили. Успели су да се изборе са стоком коју су водили са собом и чак организују друштвени живот. Имали су књижевне и природњачке састанке, курсеве шивења, приређивали су представе за децу. Уживали су у лепотама прерије којом су пролазили.

Прве несугласице и тешкоће јавиле су се док су прелазили Стеновите планине. Високу траву и раскошан пејзаж сменила је пустара под каменом у којој су се, сваки час, заглављивала понека кола. Речи старог луталице Џејмса Клајмена да промене правац и за Калифорнију крену старим караванским путем изазвале су двоумљење за тренутак, али их нису омеле у чврстој намери да следе Хастингсов пут. Добро су знали да сам Хастингс предводи један караван испред њих: кад је и он сам кренуо, значи да је тај пут добар.

Истина, обесхрабривала га је чињеница да су већ два месеца на путу а нису прешли ни трећину планираног пута. Ипак су донели одлуку да крену даље. Нису знали да је Хастингсов караван од 60 кола једва успео да пређе Сијера Неваду почетком октобра када је снег већ почео да бели врхове планина. А Донеров караван био је далеко заостао.

ДОНЕРОВОГ КАРАВАНА

Почетком септембра стигли су до Пустиње великог сланог језера. У бази где су се неколико дана одмарали и скупљали снагу наишли су на поруку Ленсфорда Хастингса. Он им је поручивао да понесу што је могуће више залиха траве и воде јер, уместо један дан колико је он предвиђао да ће бити потребно за прелазак пустиње, биће им потребно два дана и две ноћи. Донеров караван прелазио је сурове пределе Велике слане пустиње шест дана и ноћи! Људи су имали све мање снаге, путовање је престало да буде авантура, а постало право мучење. Свађали су се и око најмање ситнице. Све је теже било управљати колима, стока изнемогла и гладна, губила се или умирала уз пут.

Ипак, сви су успели живи да стигну до планинског врха Пајлот. Ту су схватили да тако више не могу даље, требало се ослободити непотребног товара. Остављали су кола за собом, више нико није мислио на удобност и на то чиме ће почети кад стигне у „обећану земљу" већ само — како преживети.

Трачак наде

Тврдоглаво су настављали даље. Била је већ средина септембра а знали су да им треба још најмање месец дана да стигну до Сијера Неваде. За повратак је било касно!

Кад су стигли до Хумболтове реке, био је већ 30. септембар. Сви су били на ивици снаге и нерава. У једној свађи која је избила без икаквог разлога Рид се разбеснео и убио једног човека из групе. Плашећи се освете, оставио је жену и децу и сам наставио напред. Убрзо после тога заостао је Хардкуп, други из Донеровог каравана. Нико није хтео да се враћа по њега, и то је за њега био крај. Некако у исто време нестао је и Немац Волфангер за кога се причало да носи огромну своту долара. Двојица из групе, такође Немци пореклом, кренули су да га потраже, али су се убрзо вратили без њега са причом да су га нашли убијеног. Оптуживали су Индијанце... Тек је касније један од те двојице на самрти признао да су га убили и узели му паре.

Кад је стигао у подножје Сијера Неваде, Донеров караван личио је на разуздану гомилу која није имала ништа више заједничко осим родбинских веза. Мрзели су се крвнички, глoжили се око најмање ситнице. Од тридесетак кола колико је било на почетку остало је само дванаест!

А онда, у том очају, појавило се нешто што им је, макар привремено, дало наде — један од двојице који су одјахали да потраже помоћ вратио се. Био је то млади Чарлс Стентон. Дошао је са седам мула натоварених храном и двојицом Индијанаца који је требало да им послуже као водичи. Носио је радосне вести да је Рид успео да се докопа Калифорније (није спомињао да умало није скапао на путу) и да су плапински пролази још проходни мада је снег почео да пада. Да, и они сами видели су да се врхови беле, али веровали су Стентону који их је убеђивао да је за то доба године још сувише рано да снег толико нападао да би им сасвим препречио пут. Ове вести толико су их охрабриле да су одлучили да се на обронцима одморе неколико дана скупљајући снагу за нове напоре.

Кад су поново кренули, разбили су се у три групе. До Траки језера (сада Донер) стигли су крајем октобра. Пред њима се дизао врх висок преко три хиљаде метара.

Ту почиње и најужаснији део пута Донеровог каравана. Чак су и они исељеници који су знатно пре њих прешли Сијеру, и то по повољнијем времену, имали много тешкоћа. Кола је морало да вуче и по 15 волова да би их извукли до одморишта, сваки човек је био ангажован, вукли су конопце, подупирали точкове, па чак ни то није помогло — неколико кола сурвало се у провалију.

Ипак, мало помало претходница Донеровог каравана напредовала је стрмом стазом. Снежни покривач већ је био дебео преко десет центиметара. У нади да је још рано и да ће се снег отопити, они су се вратили низ планину до језера. Међутим, наде да ће се време пролепшати изјаловиле су се. Кад су видели да нема изгледа да снег окопни, натоварили су на мазге само најнеопходније и кренули оставивши кола.

Први је до врха стигао Стентон са својом групом и једним Индијанцем. Могли су да почну да се спуштају западном падином, али су одлучили да се врате и помогну осталима. Остатак групе био је клонуо, нису могли ни корака даље. Одлучили су да се улогоре и одморе ту ноћ да би рано ујутру кренули. Међутим, изненадила их је снежна олуја — ујутру су се пробудили потпуно прекривени дебелом наслагом снега. Стока се разбежала, морали су поново да се врате натраг до језера. Убеђивали су себе да је још рано, да ће се време сигурно побољшати.

На њихову несрећу, снег је почео поново да пада и није престајао пуних осам дана. Нису могли ни сањати да им је Рид са спасилачком екипом кренуо у помоћ. На жалост, на западној страни и њега је снег изненадио па је морао да се врати. Донерова група била је препуштена на милост и немилост времену. Остало их је 82, од тога више од половине чинила су деца. Требало је преживети у тим условима. С обзиром да су сви углавном били навикли на удобан живот и да се никад нису нашли у ситуацији да се боре за голи живот, погубили су главе. Хране им је понестајало — почели су да кољу стоку која је неким чудом или преживела или није одбегла и покушавају да улове дивљач. Виљем Еди, једини добар стрелац у читавој групи, успео је да устрели једног којота, сову, две патке и веверицу. То је било све, после тога нису више угледали ниједну животињу. Све су се повукли у ниже крајеве, а медведи су се скривали дубоко у својим пећинама. Постало им је јасно да храну морају строго да штеде.

Да бацамо коцку

Сви напори да се крене напред остали су без успеха. Чак и они који би нешто одмакли убрзо су се враћали или да помогну осталима (породицама) или да их обавесте да је пролаз непроходан. Почетком децембра прво је умро млади Бејлис Виљамс од слабе хране, а убрзо потом и Џекоб Донер. Човек који је сањао о „вечном лету" закопан је на брзину, у снегу.

Требало је нешто брзо предузети. Стентон је заједно са Били Гревсом и двојицом Индијанаца начинио мале скије (и осталима показао како се праве) и кренуо напред. Било је јасно да неко мора да се пробије и доведе спасиоце. Собом су понели буквално по два залогаја хране за сваког — за шест дана, а пред њима је био пут од месец дана! Први који је одустао био је сам Стентон, једног јутра једноставно је одбио да крене даље. Остао је у снегу пушећи лулу. Никад га нико више није видео.

И остали су били на ивици. Био је већ крај децембра а они су напредовали све спорије. Већ су четири дана били без хране. Коначно је Пет Брин изрекао оно што су многи имали на уму — требало је вући коцку кога ће убити: нешто су морали да једу. Ту језиву идеју сви су одбили, усталом, знали су да ће неко умрети од глади и хладноће.

Да им Виљем Еди није објаснио како да се заштите од страховите хладноће, ко зна да ли би ико и преживео. Покривали су се шаторским крилом, скупили на гомилу и пуштали да на њих напада снег који их је грејао. Тај „трик" је појединце и спасао. Ипак, следећег јутра нашли су четворо мртвих. Оно што су сви имали у глави а са језом одбили да учине, сада су морали. Канибализам је у том тренутку једино могао да им продужи животе. Направили су велику ватру, месо смрзнутих било је једини излаз да преживе!

Када су прве спасилачке екипе које је довео Виљем Еди стигле, нашле су разбацане групе потпуно избезумљених људи који су пострадали од глади и хладноће, ужаса у коме су се нашли. Од осамдесет двоје људи који су стигли до обронака Сијере, успело је да се спасе 47. Иако су коначно стигли у земљу где нема снега нико од њих није успео да заборави страхоте Донеровог каравана.

В. С.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

КОНАЧНО ЈЕ БАЈА СИГУРАН! ИНСТАЛИРАО САМ МУ У ТРЕЗОРУ ГЕНИЈАЛАН ИЗУМ ЗА ЧУВАЊЕ ПАРА!

МОГУ МИСЛИТИ...

ЕВО, ПОГЛЕДАЈ, ТО ЈЕ ЧИКА СТАЈИН НОВИ ИЗУМ!

КАКАВ ЈЕ ОВО ТРЕЗОР? ПА ТО ЈЕ СТОВАРИШТЕ ФРИЖИДЕРА!

ЧИКА СТАЈА ЈЕ ДУГО ИСТРАЖИВАО ПРОБЛЕМ!

РЕЗУЛТАТИ ПОКАЗУЈУ ДА ОБИЈАЧИ ...

...НИКАДА НЕ ТРАЖЕ НОВАЦ У ФРИЖИДЕРИМА!

НИКАД НЕ ВЕРУЈ ТИГРУ!

БИЛА ЈЕ ТО ЛЕКЦИЈА КОЈУ САМ НАУЧИО У ТРЕНУТКУ КАДА САМ СЕ НАШАО У КАНЏАМА ЖИВОТИЊЕ КОЈУ САМ ДО ТАДА СМАТРАО СВОЈИМ ПРИЈАТЕЉЕМ.

Ален је сада много опрезнији са својим љубимцима.

Радио сам као главни чувар у зоолошком врту у Дадлију (Енглеска) и од свих животиња највише волео тигра Нирмала с којим сам, бар сам тако веровао, склопио трајно пријатељство. Нирмал је био снажан, одрастао мужјак, тежак око 230 килограма, али миран и послушан јер је рођен у циркусу где је и дресиран. Навикао на публику и фотографе који су га стално сликали, Нирмала посетиоци зоолошког врта нису много узбуђивали. Да би и даље остао мирољубив, девојка Геј Диеринг, дресер и ја редовно смо га посећивали и играли се с њим у кавезу.

Нирмал се понашао као нека домаћа маца — био нам је веома привржен и волео да га мазимо. Поред тога, правио је разне несташлуке: ако би неко од нас заборавио метлу или лопту у његовом кавезу, он их је хитро склањао на неко своје тајно место и ми бисмо се убили тражећи их док је Нирмал изгледао незаинтересован или се правио да спава. Метлу и лопату је износио на видело тек кад би читаву дршку изгрицкао. Обожавао је и да шљапка по барицама које су се задржале после прања његовог кавеза и оставља отиске шапа на местима где се бетон сушио.

Наше пријатељство трајало је све до једног мајског јутра пре пет година када смо Геј и ја, као и обично, ушли у Нирмалов кавез. Тигар ме је поздравио уз уобичајено предење и доброћудно режање, а онда се окренуо према Геј која је управо крочила у кавез и њој упутио пријатељски поздрав.

Одједном, без икаквог претходног знака скочио је на девојку, стегао њену руку зубима, а предње шапе обавио око струка и чврсто је држао. У првом тренутку помислио сам да је то нека његова нова игра, али када је Геј почела да вришти и да се отима, схватио сам да се с мојим пријатељем нешто догодило. Крв је почела да шикља док су се Нирмалове канџе заривале у тело несрећне Геј. Муњевито сам се бацио на њега, зграбио га за чељусти и почео да их раздвајам. Гледао сам га у очи и викао: „Пусти је! Нирмале, пусти је!"

Нирмал ме је заиста послушао и пустио Геј, али онда се, уз стравичан урлик свом снагом бацио на мене. Нисам могао да верујем да је то онај исти тигар с којим сам се до тог дана играо и који је умео да се умиљава као маче. Држали смо се један за другог као рвачи јер се Нирмал усправио на задње шапе, а предњим ме је стезао око паса. Његове канџе све су дубље тонуле у грубо сукно моје јакне. Успео сам некако да га ухватим за врат; стегао сам зубе и сакупио последњи атом снаге да бих га одгурнуо и избацио из равнотеже. Већ сам се раније рвао с Нирмалом, али било је то у игри. Овог пута борио сам се с разјареном звери и мој живот био је у питању.

Изненада, тигар и ја смо се раздвојили. Зубима и канџама успео је да откине предњи део моје јакне и сад га је чврсто држао као најдрагоценији плен. Геј и ја нисмо губили време. У трен ока нашли смо се изван кавеза и ја сам свом снагом залупио тешка гвоздена врата иза нас. Нирмал је за то време већ успео да предњи део моје јакне претвори у крпице, а онда се свом жестином бацио на врата кавеза уз страшан урлик који је узнемирио све животиње зоолошког врта. Нирмал је при том језиво изгледао и готово да нисам могао да га препознам, толико се изобличио у том свом изненадном гневу и наступу беса. На срећу, наше повреде нису биле опасне — Геј је задобила неколико дубљих рана, а ја само огреботине.

Шта је то толико разјарило Нирмала да од питоме животиње постане разјарена звер вероватно никада нећу сазнати. Можда је реаговао на неки мирис јер су животиње много осетљивије од човека. Поред тога, крволочност је део његове природе и можда је дошао тренутак кад није могао да одоли урођеном нагону. У сваком случају, тога дана научио сам лекцију да животињи никада не треба веровати и да сам погрешно живео у убеђењу да сам с Нирмалом склопио трајно пријатељство.

Од тог мајског дана Геј и ја смо много опрезније прилазили Нирмалу и више није било оне присности и безбрижности коју сам осећао према њему. Па ипак, кад је осамнаест месеци касније угинуо, био сам много тужан.

Ален Мардерсон

УСТАНИ, ЛЕНЧУГО!

Колико је тешко ујутро рано устати говори и податак да разни произвођачи сатова широм света непрекидно покушавају да усаврше свакојаке будилнике. Док се већина Француза, Холанђана и Немаца ослања на „унутрашње сатове" и сами себе „програмирају" да се пробуде у одређено време, огромна већина људи тешком муком буди се уз најсавршеније електронске сатове који испуштају непријатне звукове за које се тврди да сигурно дижу на ноге и најчвршћег спавача.

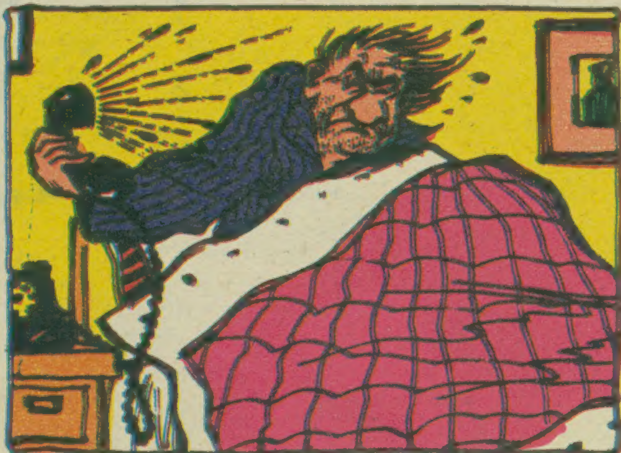

Из серије најновијих „разбуђивача" издваја се неколико најоригиналнијих. Тако у САД може да се купи специјална справа која се навије да у одређено време усмери интензивну светлост на спавача и „гарантовано" га расани. У Сан Франциску постоји специјална телефонска слушалица коју посебно плаћате да би вас пробудила уз — вређање. Када ујутру зазвони телефон, неће се јавити умилни глас, већ груб, непријатан који ће сместа почети да урла у стилу: „Ленчуго једна, види на шта личиш, сав си поднадуо од спавања! Устани већ једном, како те није срамота?!" Кажу да се овај метод показао као врло успешан.

Јапанци производе електронски сат који вас у одређено време буди најнежнијом музиком. Рећи ћете, то није ништа ново. Да, али ако на ту музику не реагујете у року од неколико минута, сат почиње да испушта грозоморне звуке од којих вам се диже коса на глави.

У свету можете да купите лутка који се појављује из кутије у облику поморанџе (њу причврстите поред кревета), зелен је и врло непријатног изгледа. Он ће вам одрецитовати следећи текст:

— Хајде, буди се, спавалице! Време је за устајање, почиње још један грозан, дугачак, заморан дан!

Направљена је и справа коју причврстите за дно кревета. У одређено време почиње да вас голица по табанима. Ко је шкакљив, искаче из пријатне постеље као избачен федером.

Ако све ове „чудесне" справе нису довољне, онда се треба снаћи сам. Тако је неки Енглез из Лестера свако вече пред спавање завезивао узицу за ногу док је други крај избацивао кроз прозор. Његове колеге с посла, који су туда пролазили, знали су шта им је чинити — упорног спавача будили су повлачењем ужета све док се не би појавио на прозору да их увери да је коначно устао из кревета.

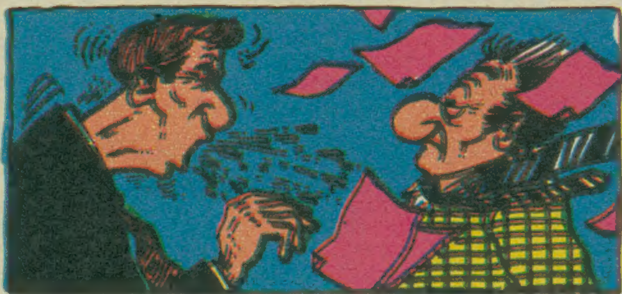

МЛАЗЊАК У ГРУДИМА

Да ли сте знали да се, кад се закашљете, ваздух у грудима креће фантастичном брзином која је иста као кад млазњак пробија звучни зид. Та брзина ваздуха знатно се смањује док стигне до грла, да би, у тренутку кад се искашљавамо, избацили ваздух брзином од „само" 25 километара на час.

Па сад реците да вам човек који спава у суседној соби и непрекидно кашље мање смета од авиона који прелећу над вашим станом.

ШНИЦЛА ОД АЈКУЛЕ

Рибари топлијих мора дуго су муку мучили са ајкулама које се често заједно са уловом нађу у њиховим мрежама: ем им поцепају мреже, ем не знају шта ће са њима. Њихово месо није укусно а ни прерађивачка индустрија није показивала никакво интересовање за ове морске разбојнике. Поред свега осталог постоји неписано рибарско правило да се ајкула из мреже мора жива вратити у море.

Недавно су, међутим, кубански ихтиолози, у сарадњи са екипом технолога, разрадили детаљан план прерађивања уловљених ајкула. Вишегодишња испитивања показала су да се ова грабљивица може искористити на више начина. Прво, ако се осуши на ваздуху њено месо је укусно, баш као јесетрино. Друго, сало свих великих риба вретенастог тела може врло добро да се искористи као сировина за боје и лакове, сапун и уље за подмазивање. Истраживања су још показала да одређене легуре челика добијају на постојаности ако се једно време држе управо у овој масти. Маст ајкуле је изванредан извор лекова и витамина, а ајкулини зуби и коже су готов материјал за израду сувенира, перли, торбица и играчака.

Занимљиво је напоменути да су кубански археолози још раније открили многе предмете израђене од ајкулиних зуба и коже чија се старост процењује на преко хиљаду година. Доласком Европљана на острва израда је изненада престала.

Поред свих набројаних користи Кубанци верују да ће се лőвом на ајкуле повећати број „јестивих" риба које су главна храна ових незаситих прождрљивица.

ДА СЕ ДОМАЋИН НЕ УВРЕДИ

За салвете су знали још стари Римљани али су их користили мање да би заштитили тоге од масних и ружних мрља, а више да би у њих на крају раскошних гозби потрпали храну коју су потом носили кући. Домаћин би се страшно увредио уколико гост одлазећи не би понео и понешто да му се „нађе на путу".

ЗВУЧНИ МЕРМЕР ЗА ДИСКОТЕКЕ

У свету младих где музика заузима једно од првих места свакодневно се појављују неки изуми. Један је недавно стигао и из Бугарске. Екипа стручњака из ове земље успела је да конструише акустични систем смештен у зидове просторије, заправо стубове специјалног облика. Ништа необично, рећи ће многи, тај систем је одавно измишљен. Да, али су досад музичке кутије биле искључиво смештене у стубовима обложеним дрветом или фурниром, а овде је реч о каменим зидовима, заправо мермерним плочама. Не зна се како су успели то да изведу, познато је само да се из камена добија висок квалитет звука широког спектра учесталости, од 20 херца до 40 килохерца. Ако не верујете, ево најречитијег доказа: у преко 200 диско-клубова већ су инсталиране ове чудесне музичке кутије.

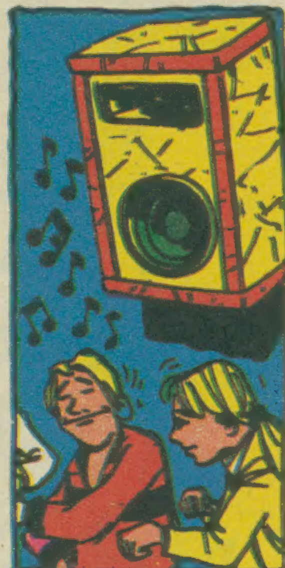

ГЛОБУС

ПАТКА — ПАС

Озбиљни и угледни лондонски „Обзервер“ недавно се позабавио здрављем патака из Сент Џемс парка преко пута Бакингемске палате. Вештачко језерце у коме патке живе чисти се с времена на време и њих тада на извесно време пребацују у привремено боравиште које је тако мало да код једних патака изазива

праве стресове. А ту су онда и последице.

Једна патка, рецимо, уобразила је да је пас. Дотична сада проводи дане пратећи у стопу чувара, машући репом и шкљоцајући кљуном узалудно настојећи да угризе неког од заиста недужних шетача.

У ШКОЛУ НА ШТУЛАМА

Деца са острва Оу, дела јапанског архипелага Рјукју, одлазе у школу — на штулама. Не, није то због игре: једноставно, на њиховом острву нема школе, она је на суседном острву које од Оуа раздваја канал широк 450 метара. С обзиром да дубина воде није велика, у просеку око пола метра, бродић за превоз ученика тешко би могао да са-

влада овај канал а да се не насуче, па су се острвљани досетили. Једном само нису успели да доскоче — лошем времену. У случају невремена, штуле се одлажу и ђаци чекају да канал поново постане „плован“.

ЗАХВАЛНИ ПРЕДСЕДНИК

Године 1880. Џон Филип Соуса постао је диригент војног оркестра Беле куће, а ускоро и велики миљеник тадашњег председника Радерфорда Хејза.

У то доба је, наиме, у Белој кући владао обичај да на свим пријемима оркестар живахном музиком прати улазак званица, док је темпо за време руковања гостију с председником по правилу постајао спорији.

Практични Соуса је ствар обрнуо: лагана музика при уласку, бржа приликом руковања. Трајање церемоније остало је исто, али су бар председнику скраћене муке.

БИЦИКЛМИКСЕР

У штедњу и проналажење нових извора енергије изгледа да се укључила цела наша планета. Са свих страна сваког дана стижу информације... Тако је недавно у совјетском часопису „Млади техничар“ у рубрици „Патент биро“ објављен напис извесног Вадима Б. из Мурманске области. Дотични предлаже нов начин коришћења енергије тренажног бицикла. Бицикл, пише он, треба сместити што ближе кухињи, и онда једноставним преносним механизмом његов задњи точак повезати са миксером. Окретањем педала окретаће се и сва машина за прављење шлага, кремова, теста — без употребе електричне енергије.

Вадим Б. не даје „истина“ детаљнија техничка упутства како све то извести, вероватно мисли да је у свој борби за енергију од њега и то довољно. Да покушамо, ништа не кошта!

ОД ГЛУПОСТИ НЕМА ЛЕКА

По мишљењу 13 одсто анкетираних становника Савезне Републике Немачке, у њиховој земљи постоје вештице! Приближно исти број испитаника каже да вештице „можда и не постоје“, али је сасвим сигурно да постоје људи с „урокљивим очима“ који могу да омађијају друге и на врат им натоваре разне несреће. До ових помало (?!) необичних закључака дошла је Инге Шок, предавач на Тибингенском универзитету, после специјалних испитивања и анкете

коју је спровела међу становницима ове индустријски високо развијене земље.

Неочекивану подршку овој анкети, односно њеним поменутим резултатима, дали су и... фармацеути. Наиме, у свакој апотеци СР Немачке може да се нађе тзв. „вештичија трава“ која, по приложеном упутству, тарантовано штити од вештица...

ШТА СУ СВЕ ЗНАЛИ ТИ ДИНОСАУРОСИ

Кад су недавно у америчкој држави Монтани археолози откопали скелет диносауруса, били су више него изненађени. Није био у питању сам скелет — он се готово није разликовао од дотад пронађених — већ гомила камења коју су научници открили у грудном кошу ове огромне праисторијске животиње. После првог изненађења латили су се посла и избројали, што великих што малих, тачно 197 комада камена. Касније су случај преузели палеонтолози и закључили да је тај не баш лаган терет овим рептилима био потребан да би одржали равнотежу свог тела у посебним околностима. Наиме, диносаурус би се нагутао камења пре него што би се запњурио у воду до ноздрва у потрази за пленом или спасавајући се од непријатеља. Разјашњавању тајне прикључили су се и биолози са податком да неке врсте данашњих крокодила, из истих разлога, гутају камење за „равнотежу“ што су свакако наследили од далеких предака.

ЂА

СВЕ ЈЕ БИЛО СПРЕМНО ЗА ГОСТЕ, ПА И ТОРТА. НАЈЕДНОМ САМ ЗАЧУЛА НЕКИ НЕОБИЧАН ШУМ: КАД САМ УШЛА У ШПАЈЗ, ЗАПРЕПАСТИЛА САМ СЕ — МОЈА ЧАВКА УЛЕТЕЛА У ФИЛ! ШТА САМ МОГЛА — ОНА ЈЕ МОРАЛА У ЛАВОР, А ЈА НА ПОСАО ИЗ ПОЧЕТКА.

Лепо ми је било у Костајници сећа се учитељица Јелка Гавриловић. — Иако сам дошла из великог града, нисам жалила. Људи су ме лепо прихватили а деца волела. Није ми било ни досадно. Само понекад осећала сам се усамљена и то онда кад се заврши настава и деца оду кући. Једнога дана, била је рана јесен, приђе ми мали Мустафа и упита ме:

— Учитељка, шта радите ноћу кад ми одемо? Бојите ли се мрака?

Објаснила сам му да се одрасли не боје мрака и да може мирно да иде кући. Очигледно нисам била довољно убедљива јер сам већ следећег јутра угледала Мустафу у школском дворишту како се тајанствено осврће и погледа према прозору моје собе. Чим ме је угледао, пришао ми је и турнуо ми нешто у руку.

Шта ћу са њом?

— Донео сам вам је да вам прави друштво кад сте сами — изговорио је брзо а у очима му се огледало питање како ћу ја реаговати. Било је то већ поодрасло пиле чавке које се одмах огласило са „ђа" и мирно угнездило на мом длану. Захвалила сам Мустафи глумећи одушевљење. У ствари, питала сам се шта ћу с њим. Мој страх да ћу око птице имати муке показао се излишан: птица се од првог дана понашала као да се излегла у мојој соби. Ђа, како сам је назвала, убрзо је испитала сва места у мојој соби, чак и она најскровитија, а мене никако није испуштала из вида.

Где год бих се макла, Ђа ми је била за петама. Највише ју је интересовало моје спремање за посао а посебно сјајни предмети које свако женско има да се ујутру мало дотера. Једног јутра, док сам пудерисала лице, Ђа се врзмала око мене и, пошто јој нисам поклонила довољно пажње, зграбила је пуфну из пудријере и бацила је кроз прозор. Од тада јој је моја шминка била стална мета, морала сам добро да је скривам. Али, то ме је чак и забављало јер је Ђа упорно настојала да је пронађе.

Убрзо сам схватила да је мали Мустафа имао право — Ђа ми је из дана у дан значила све више. Док сам била на часовима, она је слободно летела око школе, правила и даље излете, али се непогрешиво враћала чим би видела да деца одлазе кућама. Увече, док сам читала, или исправљала ђачке задатке шетала ми је по раменима, чепркала по коси или се шепурила по столу.

Понекад смо имали и госте јер су сељаци обичавали да предвече дођу на мало разговора. Обично смо седели пред школом. Ђа је тада била немогућа. Мета њених несташлука биле су цигарете. Чим би угледала да је неко ставио на сто кутију са цигаретама, зграбила би је, отишла с њом на дрво и одатле вадила и бацала једну по једну. Сељацима у почетку то није било пријатно, али за моју љубав подносили су је. Комшија Јован је због ове мале напасти имао чак и брачне свађе. Кад ујутру крене на њиву, жена му да две кутије цигарета да му то буде за цео дан, али често се дешавало да му цигарете на мистериозан начин нестану већ у подне. Јова се чудио, оптуживао школског послужитеља Мемета, али узалуд. А жена је остајала неумољива:

— Џабе причаш, Јово, негде си их сакрио па тражиш друге. Нема!

Већ следећег дана Јова је опет око подне остао без цигарета. Бесан на себе и цео свет оде до оближњег потока да се умије, кад — само што је ушао у честар наиђе на једну цигарету. Мало даље беласала се и друга — до потока је сакупио десетак а мало даље вода је већ носила неколико већ расквашених цигарета. Замислио се и сетио — то је она бештија Ђа! Заврнућу јој шију па нек' заратим и са самом учитељком. Пожурио је у школу да ми каже какве му неприлике причињава моја љубимица. Да бих заштитила Ђа, обећала сам Јови да ћу му надокнадити штету. И од тада стално сам му куповала дупло следовање цигарета.

Њена реч — увек последња

Дешавало се да Ђа оде па је по цео дан нема. Предвече се појави и одмах загалами: „Ђа ђаа!" и све тако док јој не поставим вечеру. Тада се смири, очешља перје, значајно се огледне у огледалу и претражи собу да види има ли негде нешто сјајно. Једног дана иза полице са књигама сам нашла праву залиху. Било је ту свега: разних стаклића, кашичица за кафу којима се изгубио сваки траг и још много тога за шта сам се већ помирила да је нестало. За овакве несташлуке сам је грдила, али и она је галамила — враћала ми је истом мером све док не ућутим. Тада би се као сваки кривац умиљавала све док је не погладим по главици и не дозволим да ми чупка косу што јој је чинило посебно задовољство.

У малом учитељском стану Ђа је највише волела оставу. Пошто сам увек држала затворена врата, Ђа се снашла — изашла би напоље и улетала кроз прозор. Нисам јој бранила јер тамо се није дуго задржавала, узела би нешто за јело и отперјала на дрво да се заслади. Сећам

се једне суботе — имала сам пуне руке посла. Очекивала сам госте из Мостара па сам спремила бољи ручак и торту. Ћа је стално облетала око мене док сам правила фил па сам морала да јој дам да проба, иначе од посла ништа. Умућен фил оставила сам у оставу и наставила да радим. Занета, нисам ни приметила да се Ћа негде изгубила. Позовем је, ништа. Таман сам помислила да је негде одлутала кад из оставе зачух неке чудне шумове. Имала сам шта да видим — Ћа се буквално увалила у чинију са филом, улепила крила и не може напоље. Кад ме угледала, оборила је главу као прави кривац и нешто тужно мрмљала. Шта сам могла — Ћа је морала у лавор на прање а ја да мутим нови фил.

Није било дана да ми не приреди неко изненађење. Била је просто непредвидива. Таман помислим да знам све њене несташлуке а она изађе с нечим новим. Шијем тако једног дана нешто на школској машини кад ето ти ње. Прво је загледала механизам за штеповање а онда се осмелила и почела да ми смета. Ја подигнем столицу, а она је спусти. Пустим је да се поигра, надам се да ће се оканити, али слаба вајда. Допала јој се ова игра и никако да одустане. Викнем, а она дрекне на мене. Морала сам да је избацим напоље и затворим прозор.

Али, Ћа не одустаје, приљубила кљун уз прозорско стакло и чаврља, маше крилима и пажљиво кљуцка стакло. Шта да радим, пустим је а она право на машину, зграби маказе и с њима кроз прозор. Никакве претње нису помогле. Нестала је у честару а с њом и моје маказе којима се од тада сваки траг изгубио. Морала сам да купим друге и да их добро сакријем. Опростила сам јој, као и увек, схвативши да се с њом не сме инатити јер је тада постајала осветољубива као ласица. И комшије су се већ биле навикле на њу, само су, чим би се појавила око куће, брзо скривале све што би могла да однесе.

Не вреди крити

Стигло је пролеће. Ћа је била весела јер је сада већи део дана проводила напољу. Знала је да оде ујутру и појави пред саму ноћ. Недостајала ми је и већ сам размишљала шта ћу ако сасвим оде. Пред сам крај школске године Ћа се није вратила. Није је било ни следећег дана. Тешила сам се да је отишла са својим изабраником, али зар да ме остави тако? Питала сам децу да је нису где виделе. Узалуд — Ћа као да је у земљу пропала. Једног дана школски послужитељ Мемед ми рече:

— Па шта сте се толико растужили. Отишла птичурина негде за својом сортом.

Овај момак, иначе добар, и раније ми је био сумњив јер никако није волео моју птицу. Увек ју је за нешто оптуживао и само је из обзира према мени подносио. Отишла сам на ферије, али нисам губила наду — можда ће ми се моја Ћа вратити на јесен кад почне школа. То је био разлог да у школу дођем десетак дана раније, али од ње ни трага ни гласа.

Једнога дана упитах Мемеда није ли јој он нешто учинио јер никако нисам могла да схватим њен нагли нестанак. Младић се покајнички осмехнуо:

— Није фајде крити, учитељка, јесам. Много ме наљутила. Знате, тог дана сам косио детелину. Сестра ми донела ручак — боранију са павлаком и оставила испод шљиве. Ја пожурио да истерам откос и кад сам се вратио имам шта да видим. Птичурина угазила у шерпу и сву ми боранију истерала около по земљи. Паде ми мрак на очи, ухватих је и... Ето, сад — шта је ту је. После ми је било жао... због вас... Нисам никако могао да вам кажем. Сад знате па радите са мном шта хоћете.

Нисам, наравно, ништа урадила али те ноћи дуго нисам могла да заспим. Осећала сам се усамљена и тужна као никад. Ето, и дан-данас, педесет година од тог догађаја, кад причам о мојој птици стегне ме у грлу. Унучићи ме често моле да им причам о несташлуцима мале Ћа, а сад сам то учинила и за читаоце „Забавника".

Забележила:
Зора Меденица

УБИЛИ ГА ТАПЕТИ?

Јадан Наполеон, не дају му да почива у миру. Мало, мало па се огласи неко уверен да је коначно утврдио праву истину о његовој смрти. Најновију хипотезу изнео је Енглез Роберт Гринбалт: убили су га тапети на зиду његове спаваће собе на Св. Јелени, тврди Острвљанин.

Како је Гринбалт дошао до наведеног закључка? Пуким случајем... Доктор је недавно у току једног интервјуа на радију говорио о штетним последицама арсеника у — зидним тапетима. Откуд уопште арсеник на зидовима? У прошлом веку овај јак отров навелико се користио за добијање зелене боје „зидног папира".

Неколико дана после радио-емисије Гринбалт је добио писмо у коме се налазило парченце црно-зеленог тапета који је, по тврђењу пошиљаоца, скинут са зида собе у којој је Наполеон издахнуо. Лабораторијском анализом утврђено је да је Бонапарта спавао окружен зидовима чији је сваки квадратни метар садржао 100 милиграма арсеника! Убитачно и за цара, тврди Гринбалт.

ВРАТИЛИ ОДСЕЧЕНО

У градској болници у Брешиии, Италија, хирурзи трауматолошког одељења су у размаку од само неколико часова извршили две јединствене операције које спадају у медицинска чуда. Доктор Ђорђо Брунели и његова екипа најпре су једном двадесетогодишњем раднику вратили на своје место руку која је висила само на парчету коже а затим и потпуно одсечено стопало дечака кога је игром случаја закачила једна пољопривредна машина. Обојица су још у шок соби, али су лекари оптимисти и не сумњају у успех интервенције. И наши лекари с успехом су извели неколико оваквих операција.

МАЖОРЕТИ?

Ево шта један средовечни зидар из Француске ради лети у слободно време. Као што се лепо и види, заједно са тридесетак другова из места Шемери он облачи беле доколенице, сукњу, гаће са чипком и специјално кројену блузу са златастим украсима — ставља на главу бели шешир и узима познати штапић а затим парадира градом као што то широм света на разним свечаностима чине мажореткиње... Све је „замесила" једна жена по имену Сузан Тесије, још 1975. године кад је после једне сеоске приредбе наговорила мушкарце да прихвате њену необичну идеју. Истовремено је са својим другарицама оформила оркестар, те тако они играју како им оне свирају. Читавог прошлог лета мажорети, укупно њих тридесет двојица, путовали су Француском и својом појавом изазивали праву сензацију.

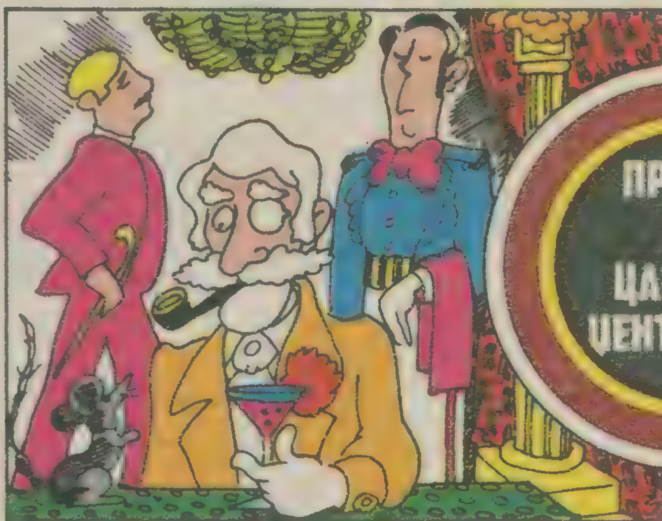

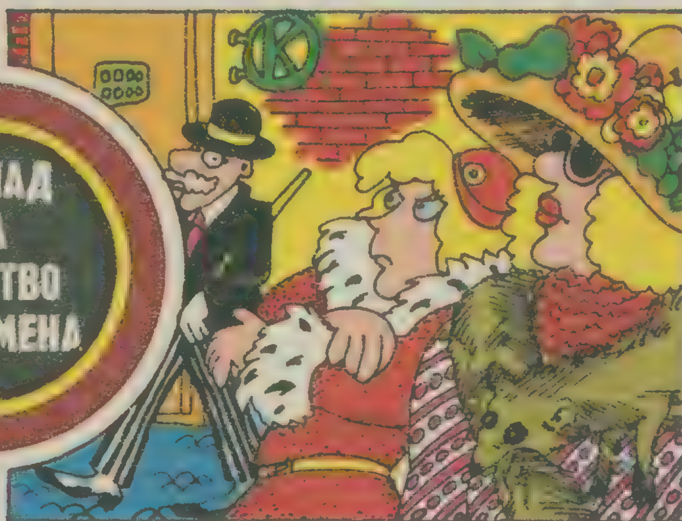

БУБАШВАБА У ШЕРПИ, ПА ШТА?

ЏЕНТЛМЕНСКИ КЛУБ, ТА ТИПИЧНО ЕНГЛЕСКА ИНСТИТУЦИЈА, ЗА ДВЕСТА ГОДИНА ПОСТОЈАЊА НИЈЕ СЕ ГОТОВО УОПШТЕ ИЗМЕНИО ОСИМ ... ШТО ЈЕ У АТОМСКО ДОБА ПРИМИО И ДАМЕ, АЛИ НА ЈЕДВИТЕ ЈАДЕ.

Елегантна околина Трафалгар сквера у Лондону срце је чувених типично енглеских џентлменских клубова. Сви се диче дугом традицијом, веома угледним члановима и старим зданима споља мирне и лепе, у унутрашњости помало тајанствене архитектуре. Основани су с циљем да окупе виђене људе који би у савршено отменом амбијенту на миру могли добро да поједу и попију, опусте се, размишљају и размењују мисли.

Ниједан клуб није своја врата отворио женама. У прошлом веку супруга енглеског џентлмена имала је „част" да само једном годишње обедује са брачним другом који је све остале вечери проводио у ушушканој и мирисом најфинијег дувана окађеној атмосфери родног клуба.

Веровали или не, Клуб (са великим „К") до данас се веома мало изменио упркос необоривој чињеници да се свет налази на прагу 21. века. Стога је само неупућене шокирао извештај санитарне инспекције која је извршила изненадни „напад" на недодирљиве просторије, да је у шерпи кухиње клуба Брукс нађена бубашваба, а на поду мишји измети и да кухиње још три чувена клуба не задовољавају основне захтеве хигијене.

Кад се мачка олењи ...

Брукс, један од најотменијих клубова у Лондону, постоји од 18. века, тачније основала су га 1754. године двадесет седморица џентлмена и племића међу којима и неколико војвода. Током протеклих двеста и [illegible] година чланске карте клуба Брукс поседовала су само најугледнија господа [illegible] председника Британске владе. Његов члан био је и Едвард Гибон (1737—1794), аутор „Историје пропасти и пада Римске Империје".

Да ли данашњи чланови Брукса сматрају да је бубашваба у шерпи означила почетак пропасти клуба основаног да представља сам врхунац живота на [illegible]? Никако! Ево шта је рекао један члан изражавајући једнодушно мишљење свих осталих: „Храна је одлична, атмосфера пријатна. Изгледа само да се [illegible] мачка олењила и не обавља свој посао како треба".

И клубови Травелерс, Атенеум и Реформ, такође „прозвани" због слабих хигијенских услова просторија у којима се припрема храна, основани су поодавно, негде почетком 19. века у зданима где се и данас налазе. Клубови су остали исти као пре сто педесет година, па ни стандарди хигијене у њима нису били подложни променама. Није, према томе, ништа необично — кажу чланови — што је дошло до „судара два различита света"!

Већ поменути „прљавштином овенчани" Атенеум, ступио је у живот као стециште истакнутих научника и књижевника и, ко зна због чега, бискупа. Славу овог клуба, чији су верни чланови били председник владе Бенџамин Дизраели, књижевници Чарлс Дикенс и Виљем Текери (да поменемо само неколико имена) не може да помрачи „нешто ђубрета" код стола за справљање хране, поготово што члановима никад не би пало на памет да завирују у кухињу. Џентлмену је битно где и како обедује, а не где се обед припрема.. Толико о бубашвабама и прљавштини.

Да ли кишобрану прети опасност?

Постоји ипак нешто склоно „опасним" променама што подиже крвни притисак хладних енглеских џентлмена: учлањивање жена. Како данашње супруге показују мање толерантности, неки клубови били су принуђени да их приме „као госте", што ће рећи да их трпе у пратњи неког сталног члана клуба. Други су отишли и даље, па даме могу да постану „придружени чланови".

Најкрупнији корак учинио је славни клуб Реформ дајући женама завидно право на равноправно и пуно чланство. Одлука није донета једногласно: 666 чланова гласало је за, 450 против. „Немамо довољно новца, па бисмо вероватно били принуђени да примимо и самог ђавола" рекао је један од оних који су били за то да и даме пређу праг Реформ клуба. Изјава није баш џентлменска али је зато искрена.

Дошло је до још једне, истина мање алармантне, промене: прописи о одевању у појединим клубовима нису крути као некад. Тако, на пример, више није обавезно доћи у клуб у тамном оделу, полуцилиндру и с кишобраном (доскора обавезним реквизитом чак и кад на плаветном небу сија сунце). Ово се тумачи жељом клубова да [illegible] већи број џентлмена млађе генерације [illegible], фармерке и [illegible] не долазе у обзир.

Можда је, што се клубова тиче, ипак најзначајније што се, од две стотине [illegible] их је постојало на прелазу из 19. у 20. век, до данас одржало четрдесет — упркос друштвеним променама, инфлацији, учлањивању жена и, ту и тамо, понекој бубашваби.

Б. Д.

РЕЗУЛТАТИ НАГРАДНОГ КОНКУРСА »НАЦРТАЈТЕ ПИНОКИЈА«

sport

Комбинат „Спорт" Београд првонаграђенима поклања спортску опрему.

РЕЗУЛТАТИ ЛИКОВНОГ КОНКУРСА КОЈЕ ОБЈАВЉУЈЕМО У ОВОМ БРОЈУ ОБРАДОВАЋЕ 100 ДОБИТНИКА ЛЕПИМ КЊИГАМА И СЛИКОВНИЦАМА КОЈЕ ИМ ПОКЛАЊАЈУ ИЗДАВАЧИ ИЗ ИТАЛИЈЕ, ИЛИ СЛАТКИМ ПАКЕТИМА „АГРОКОМЕРЦА" — СВАКИ ЈЕ ТЕЖАК 1200 ГРАМА.

ИМА ЈОШ НАГРАДА

Agrokomerc

Остали — не губите наду, ако се до сада нисте пронашли на нашим списковима, има још 206 награда! О њима у следећим бројевима „Забавника".

Разне занимљиве књиге и сликовнице за бојење — поклон издавача из Италије — добили су:

Марија Матић, Војвођанска С—2, 27/4 Крушевац.
Ивана Кропер, Предрага Бошковића 3/16 Пирот.
Наташа Панвуровић, Грчкошколска 5 Нови Сад.
Михајло Сакач, Маршала Тита 105 Куцуро.
Милица и Ђорђе Домазет, Савска 5 Јарак,
Виолета Симић, Ђуре Ђаковића 101/А Панчево.
Ивана Уторник, 22 августа 15 Буковац.
Ненад Игњатовић, Милоша Бајића 13 II/6 Нови Сад,
Татјана Тешић, Париске комуне 27 Нови Сад.
Данијела Миловановић, Лењинова 52 Аранђеловац,
Велибор Илић, Петра Драпшина 100 Бечеј,
Софија Бален, Корлунска 15 Загреб,
Борут Утранкер, Маглајева 10 Целье.
Ранко Маркуш, Лужански пут НИЗ 10/3 Илица.
Алекса Слијепчевић, Бул. Лењинова 41/4 Нови Београд
Сунчица Милошевић, Божидара Аџије 21 Земун.
Марина Ковачевић, Милића Ракића 3/23 Београд,
Милан Поскурица, М. Станисављевића 26 Крагујевац.
Соња Зупанц, Обилићев венац 1 Београд,
Банфи Боштајн, Пуцонци 4 Пуцонци,
Рената Посиловић, Палмина 26 Сплит,
Северин Бојић, Загорић 13 Титоград,
Звјездана Перан, Машерин прилаз 3 Сигет, Нови Загреб,
Марија Веселиновић Луја Адамича 17/16 Нови Београд,
Зоран Нововић, Јурија Гагарина 317/2, Блок 45 Нови Београд,
Милош Миленковић, Пашманска 16-а Београд,
Биљана Милошевић, Јурија Гагарина 277/3 Нови Београд.
Радослав Лалицки, Лоле Рибара 65 Батајница,
Маја Величковић, Мила Бошковића 8 Јајинци,
Ивана Перовић, Паунова 67 Београд,
Бранислав Илић, Улица револуције, Горњи Катун. Варварин,
Давор Ђаковић, Вука Караџића 4/В Брчко,
Андреја Старчевић, Моше Пијаде 16 Копривница,
Милутин Дакић, Задружни пут 28 Чачак.
Берислав Пушкарић, Бул. Бориса Кидрича 3/III Сарајево.
Предраг Радошевић, Бруснице, Вујића брдо 7 Горњи Милановац.
Никола Ракочевић, Маршала Тита 73 Домаљевац,
Наташа Дрозд, На зеленици 8 Целье,
Ника Пејак, Куриловечка 2 Велика Горица.
Мирјана Лучић, Гаринова 10/6 Нови Сад,
Анђелка Ковачевић, Горњанска 107 Карловчић, С. Михаљевци,
Стојан Влаховић, Маре Пајић 43/а Ново Милошево,
Лејла Поробић, Угљара 133 Орашје,
Јелена Павлович, Бул. Лењина 131/65 Нови Београд.
Весна Ковачевић, Дубровачка 23 Земун,
Снежана Стоисављевић, IV разред Основне школе „Милоје Закић" Рибарска Бања,
Биба Ханк, Предрага Бошковића 2/2 Пирот,
Милена Лазић, Саве Немањића 7/8 Смедерево.
Владимир Јовановић, 8 марта 23 Костолац,
Карин Илешић, Ивана Жупанчича 9 Марибор.
Милена Ђурић, Борова 3 Церак, Београд,
Игор Тодоровић, Салвадора Аљендеа 36 Нови Сад,
Наташа Пекеч, Моше Пијаде 11-8 Карловац,
Мојца Горичан, Љубљанска 3 Марибор,
Александар Дмитровић, Вељка Влаховића 30 Подравска Слатина
Снежана Јелисијевић, Саве Ковачевића 7 Банатски Брестовац,
Јелка Зорн, Бритов Учакар 36 Љубљана,
Силво Жупанчич, Летова 3 Ново Место,
Љиљана Башић, ЈНА 26/а Карловац,
Александар Бабић, Балзакова 40 Нови Сад.
Синиша Шер, Ваштенска 26 Тител.
Војана Казија, Петра Станета 11/8 Титово Велење.
Мојца Плањшек, Фрам 205 Фрам Марибор,
Петра Лукић, Груновишка 10/а Марибор
Мирмја Ранђеловић Крагујевачка 23 Београд,
Вида Валдхубер, Свечина 19 Згорња Кунгота.
Дамјан Реповж, Преболд 127-ч Преболд.
Биљана Максимовић, Темеринска 62 Нови Сад.
Андреја Тутунџић, Суљобарска 9 Београд.
Силвија Фиолић, Куриловечка 4 Велика Горица,
Мојца Петерлин, Зг. Гамельне 45 Шмартно, Љубљана.
Бранислав Чобановић, Лењинова 16 Војка.
Александра Андрејевић, Гандијева 132/16/3, Блок 63 Нови Београд,
Милош Лојовић, Мике Максимовића А-8 бр. 17 Сомбор.
Имре Томбац, Змај Јовина 76 Кикинда,
Соња Цветковић, Бул. Јане Сандански 50 I/3 Скопље.
Анче Дукоска, 4 јули 15/II/15 Скопље.
Вера Пешић, Бориса Кидрича 8 Топола.
Милош Хаџић, Београдски кеј 17 Нови Сад и
Владимир Шуњеварић, Димитрија Туцовића 30 Ковин.

Слатке пакете — поклон Агрокомерца из Велике Кладуше добили су:

Маријетка Лужовец, Ловска 7 Љубљана Поље,
Иван Стојановић, др Ивана Рибара 61/10 Нови Београд
Иван Халупка, Јурија Гагарина 43 Нови Београд,
Славко Спасић, Жабаљска 89 Зрењанин,
Сандра Милојевић, 4 јули 4 Вач.
Ненад Поповић, Хајдук Вељкова 9/3 Зајечар,
Мане Мишчевић, Булевар АВНОЈ-а 186/115 Нови Београд.
Јелена Жикић, Октобарске револуције 9 Сента.
Зорица Живановић, Боривоја Стевановића 7/VII Београд.
Борут Обштетар, Дол Требуша 63 Слап об Идрији.
Валентина Шуљић, Змајанска 41 Загреб.
Анте Пргомет, Раде Кончара 21 Макарска,
Зоран Ступар, Прерадовићева 32, ст. 1/Б Петроварадин,
Медард Калмар, Браће Радића 146/II Суботица,
Јована Ташин, Обала фискултуре 13 Зрењанин,
Јелена Сенкичевић, Дринска 2 Краљево,
Наташа Јаслац, Раднички 15 Ечка.
Маја Узелац, Париске комуне 9 Нови Београд,
Бојана Поповић, Народног фронта 50 Нови Сад и
Љиљана Репчек, Војвођанска 33 Челарево.

У идућем броју сазнаћете ко је добио 25 школских торби и још 80 „Агрокомерцових" слатких пакета.

СНИМАК ИЗ СИНГ-СИНГА

НИКО НИЈЕ ПРИМЕТИО КАД ЈЕ ТОМ ХАУАРД ЗАДИГАО МАЛО НОГАВИЦУ И ОТКРИО ЧЛАНАК. ОЧИ СВИХ ПРИСУТНИХ — ТРИДЕСЕТАК НОВИНАРА, ЗАТВОРСКИХ СЛУЖБЕНИКА, ЛЕКАРА ПО ДУЖНОСТИ — БИЛЕ СУ УПРАВЉЕНЕ НА ЕЛЕКТРИЧНОЈ СТОЛИЦИ НА КОЈУ ЈЕ СИЛОМ, УЗ ПОМОЋ ДВЕ ЧУВАРКЕ, СЕЛА РУТ ШНАЈДЕР

DAILY NEWS EXTRA

DEAD!

Била је ноћ, дванаестог јануара 1928. године, призор се одиграо у соби за извршење смртне казне чувеног њујоршког затвора Синг-Синг. То је уједно био и крај процеса који месецима није силазио са првих страница готово свих америчких листова. Рут Шнајдер, заједно са својим пријатељем, убила је мужа. Сви који су пратили то „суђење деценије" сматрали су да је порота донела праведну пресуду.

Новинари су читав ток суђења до детаља преносили на ступце листова за које су извештавали. Безброј фото-репортера пратило је шта се дешава у судници. И не само тамо. За све особе које су биле у ма каквом контакту са убијеним или са паром коме се судило нашло се простора у штампи. Али, сви ти снимци били су, мање-више, слични. Требало је донети нешто сензационално, нешто што нико од конкурената неће објавити. Тако су бар мислили уредници дневног њујоршког листа „Дејли њуз" („Дневне вести"). С обзиром да је пресуда изречена 9. маја 1927. године, новинари су имали довољно времена да у Синг-Синг уђу спремни. За новинаре „Дејли њуза" то је значило да тај језив призор треба — снимити!

Вежбање у хотелској соби

До тада су по правилу самом чину извршења смртне казне могли да присуствују новинари, али никако и фото-репортери. Тако нешто није долазило у обзир. Затворски службеници и представници полиције строго су контролисали улазак сваког појединца — сви су морали да поседују специјалну пропусницу. Све су то знали одговорни људи из „Дејли њуза". Морали су да смисле начин да неко од стране, не из њихове редакције, уђе у Синг-Синг, фотографише Рут Шнајдер на електричној столици а да при томе нико не примети да је то урадио. Сви запослени у овом листу добро су били познати полицији, требало је ангажовати неког „неутралног" новинара коме фотографија није била страна. Избор је

пао на Тома Хаурда из „Чикаго трибјуна".

Том је месец дана био затворен у хотелској соби у којој је непрекидно вежбао да снима минијатурном камером. У ствари, у то време нису постојали прави мини-апарати, требало је направити један за ту прилику. Конструисана је специјална мрачна комора величине кутије шибица са стакленом плочицом превученом емулзијом. Једина могућност да Том са таквом камером уопште уђе у затвор била је да је сакрије испод ногавице.

Наравно, Том је унапред морао да зна на коликој ће раздаљини стајати од електричне столице да би снимак уопште могао да буде направљен. Преко тајних веза новинари „Дејли њуза" успели су да добију тачну величину просторије, па су у Томовој хотелској соби импровизовали исти распоред као у затвору. Он је из дана у дан правио гомиле снимака који су одмах потом развијани и детаљно проучавани. Сад је само требало да у Синг-Сингу стане на тачно назначено место, задигне ногавицу, открије апарат и жичицом повуче једну преграду која је затварала мали отвор на мрачној комори.

Протести и милионски тиражи

Када су две чуварке увеле Рут, нико од присутних није је препознао. Седе косе, измршавела, у неугледном затворском оделу нимало није подсећала на елегантну жену која је у судници хладно пратила читав процес као да се радило о неком другом. Сви су толико били заокупљени њом, њеним лицем и језивим крицима страха да чак и да су приметили кад је Том открио чланак на левој нози, томе не би придали никакав значај. Ко је уопште могао да мисли на некот анонимног новинара из „Чикаго трибјуна" кад је пред њима био такав призор. Сутрадан су доживели нови шок.

Преко читаве прве стране „Дејли њуза" појавила се једна од најстрашнијих фотографија икада сниМљених. Протести редакцији стизали су са свих страна, од најутицајнијих људи до редовних читалаца. Сви су негодовали и оштро осуђивали неморалан поступак редакције. Ипак, цео тираж продат је за само неколико часова. Без обзира на све протесте уредници су постигли свој циљ — да у милионском тиражу продају новине. Сва остала издања других новинских кућа остала су у сенци: како је иједна друга фотографија могла да се пореди са оном која јасно показује тренутак кад кроз тело Рут Шнајдер пролази струја до две хиљаде звеста волти?

Буне ли се девојке?

Колика је важност фотографије међу првима је схватио Џозеф Пулицер који се и сматра за оснивача „сензационалистичке штампе". Када је 1883. године купио лист „Њујорк ворлд" („Њујоршки свет"), схватио је да само вест која ће се разликовати од свих које излазе у другим листовима може да прода његове новине. Свесно је ишао на сензационалне вести, почео је да објављује „крваве" приче износећи најситније детаље. За само три године успео је да од листа на ивици пропасти створи најтиражнији у земљи. Међутим, његове новине није продавао само текст. сваки извештај пратиле су и фотографије, односно цртежи направљени према фотографијама. Јер, технологија штампе, још није била толико развијена да је могла да пренесе снимак, проблеми су се јављали око полутонова.

Међутим, Џозеф Пулицер није објављивао само снимке чувених криминалаца, убрзо је схватио да читаоци воле да виде лик свакот о коме се пише. Убрзо су се са страница његовог листа смешкали и политичари, адвокати, судије, глумици и остале „јавне" особе. Али, то није био крај; Пулицер је једном, уз рубрику која је говорила о некој девојачкој школи из Бруклина, донео снимак групе ученица. Ту је први пут упао у озбиљне невоље. Родитељи. школска управа и многи читаоци хтели су малтене да га линчују. Како се усудио да пред очи јавности изнесе „ни криве ни дужне девојке из финих породица" и да самим тим продре у дотада неприкосновени свет приватног живота. Џозеф Пулицер остао је хладан на све ове нападе, само је лаконски рекао:

— Сви су се бунили, осим девојака чије сам снимке објавио. Њима је очигледно било драго што су се појавиле у новинама. Ништа друго није ни важно...

Као одговор на све нападе Пулицер је објављивао још више снимака у „Њујорк ворлду" — ту су били и просјаци, кућни љубимци, улични свирачи, заједно са политичарима и криминалцима. Објавио је и снимак неке одлуке коју је руком написао председник САД Честер Артур — „читаоци треба да се упознају са рукописом свога председника!"

Оно што је Пулицер давно поставио као правило новинарства, да добра фотографија понекад значи више него сам текст, и данас се показује као тачно.

Иначе, прва фотографија у новинама појавила се 21. јануара 1897. године и то у „Њујорк трибјуну" — био је то снимак Томаса Плата, Њујорчанина који је изабран као кандидат за амерички Сенат. Више није било потребно правити цртеже по фотографијама, захваљујући усавршеној технологији оне су могле да иду директно у штампу. Почела је нова ера у новинарству.

Рођени су папараци

А оно што је међу првима урадио Том Хауард постаће временом пракса једне врсте фото-репортера којима реч морал не значи много — снимање недозвољених призора уз помоћ вештих фотографа и скривене камере. То у ствари више није морала да буде само скривена камера, вешт фото-репортер морао је да пронађе начин да нешто „овековечи" а да при томе не буде примећен. Рођени су такозвани „папараци", једноставније речено — дрски и безобзирни фотографи који се не устежу да сниме и најпознатије личности у најнезгоднијим позама.

Сам израз „папарацо" преузет је из филма чувеног италијанског режисера Федерика Фелинија „Ла долче вита" („Сладак живот"). У овом филму једна од споредних личности је фотограф по имену Папарацо који снима људе само у недоличним позама. Сам Фелини објаснио је да је дао то име јер му звуком одговара и подсећа га на неког непостојећег, досадног, упорног инсекта који те ниједног тренутка не оставља на миру...

В. С.

ДА ЛИ БИСТЕ ВОЛЕЛИ ДА СЕ ЗОВЕТЕ КОЊОСЛАВ?

Бесмислено питање, рећи ћете ви. Човека назвати по коњу — то може да се схвати само као глупа шала! Многи стари народи, међутим, не би се у томе сложили с вама. Рецимо, Англосаксонци. Кад су у петом веку наше ере освајали британска острва, њих су, по предању, предводила два моћна јунака по имену Хенгист („пастув") и Хорса („коњ").

Коњ је у стара времена био симбол брзине, снаге и витештва. Стога су и стари Грци имали

преко две стотине личних имена изведених из именице **хипос**, коњ. Најпознатија су свакако Хипократ (у дословном преводу „који влада коњима"), Хиполит („који одвезује коње") и Филип („љубитељ коња"), а затим Хипарх (исто значење као и Хипократ), Хипомах („борац на коњу"), Хипоник („победник на коњу"), Алкип („снажни коњ"), Зеуксип („који преже коње"), Леукип („бели коњ") и тако даље. Ту спада и Ксантип („жути коњ"), име које нам је данас познатије у женском облику Ксантипа јер се тако звала Сократова жена.

Још две животиње заузимале су веома важно место у списку грчких имена: лав, на грчком **леон**, и вук, **ликос**. Од оног првог, поред самога Леон, добијена су имена Леонид („лаву сличан"), Аутелеон, Пантелеон, Тимолеон и друга, док су по вуку названи Ликург, Ликомед, Ликомах, Ликофрон, Аутолик, Теолик...

И ми, уосталом, имамо име Вук и од њега мноштво изведеница: Вукадин, Вукашин, Вукоје, Вуксан, Вучко, Вуле, Вуја, Вујица, Вујадин, Вукота, Вукоман, Вукосав, Вукосава, Вука... Име Леон носиле су у новије доба многобројне папе, а у руском је према њему начињено Лев (код нас обично у преведеном облику Лав), чији је најславнији носилац био књижевник Лав Николајевич Толстој.

Стари Германи такође су деци давали имена по вуку, али и по медведу (верујући да ће дете с таквим именом бити изузетно снажно), као и по орлу и гаврану, светим птицама германског бога Одина. Тако су настала имена Рудолф, „славни вук", Адалволф (касније Адолф), „племенити вук", Арнолд, „орао-владалац", Бертрам, „сјајни гавран". Бернард „јак као медвед", Леонард, „јак као лав". Покаткад би се у једном имену сусреле две животиње, на пример Волфрам („вук-гавран") и Арнолф („орао-вук").

Научници кажу да су имена од животињских назива својствена свим индоевропским народима, па је разумљиво што их налазимо и у санскриту, језику старих Индијаца. Санскритска имена понекад су тешка за изговор, али показују више маште и разноврсности него иједна друга. Неколико примера: Аџараџа, „јарац-краљ", Рсјарснга, „рог газеле", Вркаџина, „вучја кожа", Вркодара. „вучји трбух", Мусика, „мишић", Сакунтала, „птичица". Ово последње име стекло је и књижевну славу. Сакунтала је јунакиња истоимене драме у стиховима, лепа принцеза чију је несрећну љубав (али са срећним завршетком) пре петнаест векова опевао највећи староиндијски песник Калидаса.

ДИКАН И ПРЕТЊА СА ОРИОНА

ВЕЛИКИ ДОГАЂАЈИ ИЗ ДАЛЕКЕ БУДУЋНОСТИ

The Nidža and Laza Production © 1982

ФАНТОМ: ВЕНЧАЊЕ II ДЕО

ФАНТОМ И ДИЈАНА СУ СЕ ВЕНЧАЛИ И САДА ОЧЕКУЈУ БЕБУ. ДИЈАНА ЈЕ ОДЛУЧИЛА ДА ДЕТЕ ДОЂЕ НА СВЕТ У ФАНТОМОВОЈ ПЕЋИНИ И СТИГЛА ЈЕ У БЕНГАЛИ...

НА КОГА СЕ ОКОМИТА ТА ЗВЕР?

ЧИ, ЧИ!
ХЕЈ! ПА, ТО ЈЕ ЧИ-ЧИ!

МОЈ ПОШТАР! ИСПРЕПАДАО ГА ЈЕ ЛЕОПАРД!
ЧИ, ЧИ, ЧИ!

ОХ! НЕЋУ ЈОШ ДУГО ИЗДРЖАТИ!
САМО КАД БИ НАИШАО ФАНТОМ!

ТЕЛЕГРАМ ЗА МЕНЕ!
ОД ДИЈАНЕ ЈЕ!
СТИЖЕ ДАНАС!?

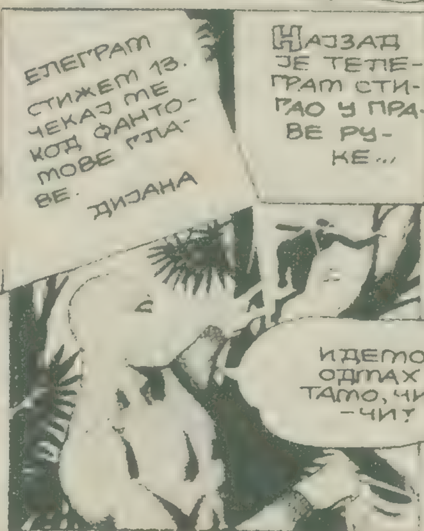
ЕЛЕГРАМ СТИЖЕМ 13. ЧЕКАЈ МЕ КОД ФАНТОМОВЕ ГЛАВЕ. ДИЈАНА
НАЈЗАД ЈЕ ТЕЛЕГРАМ СТИГАО У ПРАВЕ РУКЕ...
ИДЕМО ОДМАХ ТАМО, ЧИ-ЧИ!

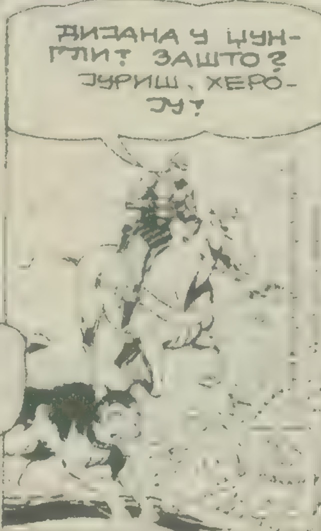
ДИЈАНА У ЏУНГЛИ! ЗАШТО? ЈУРИШ, ХЕРОЈУ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...
ОХ! ДА ИМАМ ПИШТОЉ!
ГРРР!
ГРР!

НЕМАМ ВИШЕ СНАГЕ ДА ИМ СЕ ОДУПИРЕМ! КАД БИХ МОГЛА ДА СЕ ПОПНЕМ НА ОНО ДРВО!
ГРРР!

МИСЛИМ ДА СЕ ХИЈЕНЕ НЕ ВЕРУ ПО ДРВЕЋУ!
2

ООХ!

КАД СУ ХИЈЕНЕ ОКРУЖИЛЕ ДИЈАНУ...
ГРРРР!
Н... НЕМАМ ВИШЕ СНАГЕ...

ЛЕШИНАРИ СУ НЕСТРПЉИВО ЧЕКАЛИ КРАЈ БОРБЕ...
ШШШ!
ШШШ!

ТАДА...
БАНГ!

БАНГ!

ДИЈАНА!

ЈЕСИ ЛИ ДОБРО? ШТА ЈЕ С БЕБОМ?
ДОБРО САМ И ЈА И БЕБА..
ОХ! ОНЕСВЕСТИЛА СЕ!

КАКО САМ СРЕЋНА ШТО ТЕ ВИДИМ!
ДИЈАНА, ДО ПРЕ ЈЕДНОГ ЧАСА НИСАМ ЗНАО ДА ДОЛАЗИШ!

ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ДОБИЈЕШ ТЕЛЕГРАМ ПРЕ НЕКОЛИКО ДАНА!

МОГ ПОШТАРА МАЈМУНА НАПАО ЈЕ ЛЕОПАРД! СЛУЧАЈНО САМ ГА УГЛЕДАО!
СЛУЧАЈНО?

МАЛО ЈЕ ФАЛИЛО ДА ПОСТАНЕМ ПЛЕН ХИЈЕНА!
ДИЈАНА, ДАН ПОРОЂАЈА ЈЕ БЛИЗУ! ЗАШТО СИ ДОШЛА?

ПА, ЗБОГ ТОГА!
НЕ РАЗУМЕМ!

И НАША БЕБА ЋЕ ДОЋИ НА СВЕТ У ЏУНГЛИ КАО СВЕ БЕБЕ ФАНТОМИ!
ШТА?

РОДИЋЕШ БЕБУ У ПЕЋИНИ?
ЗАШТО ТЕ ЈЕ ТО ТОЛИКО ИЗНЕНАДИЛО?

МИСЛИО САМ ДА ТВОЈА МАЈКА ЖЕЛИ ДА СЕ ТО ДОГОДИ У БОЛНИЦИ!
НЕ ПОРАЂА СЕ МОЈА МАМА ВЕЋ ЈА!

МИСЛИЛА САМ ДА ЋЕ ТИ БИТИ ДРАГО!
ЈА СЕ САМО БОЈИМ ЗА ТЕБЕ!

МОЖДА БИ У БОЛНИЦИ БИЛА СИГУРНИЈА!
ДОБРО ЗНАШ ДА СУ СВЕ БЕБЕ ФАНТОМИ РОЂЕНЕ У ПЕЋИНИ И ДА НИШТА НИЈЕ ФАЛИЛО НИ ЊИМА НИ ЊИХОВИМ МАЈКАМА!

КАКАВ НЕСПОРАЗУМ! МИСЛИЛА САМ ДА ТИ ЖЕЛИШ ДА СЕ ПОРОДИМ ОВДЕ, А ТИ СИ ОПЕТ ВЕРОВАО ДА ЈА ЖЕЛИМ У БОЛНИЦИ!

ДРАГО МИ ЈЕ ДА МИСЛИШ НА МЕНЕ, АЛИ НЕ БРИНИ! СВЕ ЋЕ БИТИ У РЕДУ!

ПРОУЧИЛА САМ ОВУ КЊИГУ И ИШЛА НА ВЕЖБЕ У БОЛНИЦУ!
ДА ЛИ ЋЕ ТИ ТО БИТИ ОД ПОМОЋИ?
БЕЗБОЛАН ПОРОЂАЈ

ШТА МИСЛИШ, КАКО ЈЕ РОЂЕНО ДВАДЕСЕТ ТВОЈИХ ПРЕДАКА?

ТО САМ СЕ ЧЕСТО ПИТАО!
ЈА ЗНАМ И ЗАТО НЕ БРИНИ!

МОЖЕШ ЛИ ДА ЈАШЕШ?
ДА, АКО НЕМА МНОГО РУПА НА ПУТУ!

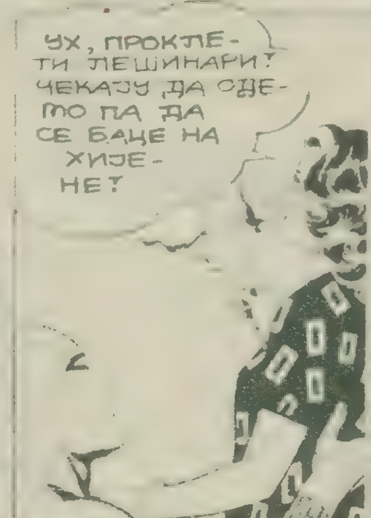
УХ, ПРОКЛЕТИ ЛЕШИНАРИ! ЧЕКАЈУ ДА ОДЕМО ПА ДА СЕ БАЦЕ НА ХИЈЕНЕ!

ТО ЈЕ ЈЕДАН ОД ЗАКОНА ЏУНГЛЕ! ЈЕДИ ИЛИ ЋЕШ БИТИ ПОЈЕДЕН!
МОГЛА САМ ЈА ОВДЕ ДА ЛЕЖИМ УМЕСТО ХИЈЕНА!
ШШШ!
ШШШ!..

КАКО ЈЕ ОДЈЕДНОМ МИРНО!
АЛ' НИКАД НЕ ЗНАШ ШТА ТЕ ВРЕБА ИЗА СЛЕДЕЋЕГ ДРВЕТА!

ИСПРЕД ЊИХ ЈЕ ЈАХАО ТРГОВАЦ ЏО...
ТОТЦИ, ОВО ЈЕ НАШЕ ПОСЛЕДЊЕ ПУТОВАЊЕ! СТАР САМ! КОМЕ БУДЕ ПОТРЕБНА НАША РОБА, МОРАЋЕ ДО НАС!

А ИСПРЕД ЏОА...
КЛАНГ! КЛАНГ!
ИМАМО СРЕЋЕ! НЕКО ДОЛАЗИ!

ДРЖИ ГА!
ПОГОДИО САМ ГА!

ЈУХУУ! КОЛИКО РЕВОЛВЕРА!
ВИДИ ДА Л' ИМА И ПАРА!

НАШАО САМ ВРЕЋИЦУ С НОВЦЕМ! ПИТАМ СЕ КО ЈЕ ОН?
ВРЛО ВАЖНО! ХИЈЕНЕ ЋЕ ГА ДОКРАЈЧИТИ!

А ЈА ЈОШ НЕ МОГУ ДА ВЕРУЈЕМ ДА СИ ОВДЕ!
КАД БИ ЗНАО КОЛИКО САМ ПРИЖЕЉКИВАЛА ОВАЈ ТРЕНУТАК! ТИ И ЈА НА ХЕРОЈУ!

ВАВ! ВАВ!

ШТО ЛАЈЕ ДЕМОН?
НЕШТО ЈЕ НАЊУШИО!

ТРГОВАЦ ЏО!

ТЕШКО ЈЕ РАЊЕН! НАПАЛИ СУ ГА И ОПЉАЧКАЛИ!

ЛОПОВИ СУ МУ ОДВЕЛИ МАГАРЦЕ!
ОТПРАТИЋУ ВАС ДО ПЕЋИНЕ, А ОНДА МОРАМ У ПОТЕРУ ЗА БАНДИТИМА!

Уз пут их је поздрављало пигмејско племе Бандар...
Фан...
...том!

Прошли су кроз тајни пролаз...

Фантом и Дијана!
Кога то носи?

Дијана се побринула за рањеника...
Пулс је сада у реду! Потребан му је одмор!
Ко му је то учинио?
Бандити!

Вратићу се што пре могу!

Куда иде?
За бандитима!

Иди да се одмориш! Сигурно си уморна!
Да знаш да јесам, Тарама!
Ја ћу ти понети ствари!

Ето, само си дошла, а он је већ морао некуд да иде!
Навикла сам на то! Чини оно што мора!

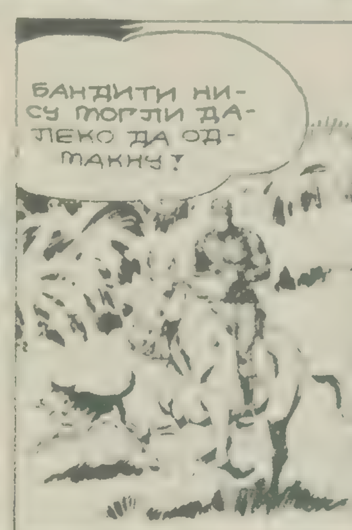
Бандити нису могли далеко да одмакну!

А у пећини...
Кад ће беба?
Ускоро!

А... хм... где ћеш се породити?
Овде, наравно!

Гуране! Мосе! Дијана ће овде добити бебу!

КАКАВ УЛОВ! А ДО МАЛОПРЕ НИСМО ИМАЛИ НИ ОРУЖЈЕ НИ ШТА ДА ЈЕДЕМО!
ОБИЧНИМ ШТАПОМ СМО СЕ ДОМОГЛИ СВЕГА ОВОГ!

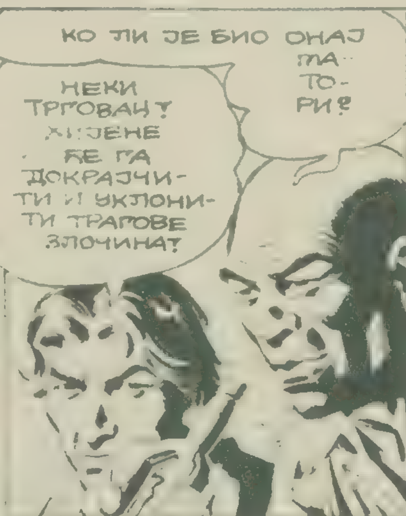
КО ЛИ ЈЕ БИО ОНАЈ МАТОРИ?
НЕКИ ТРГОВАЦ! ХИЈЕНЕ ЋЕ ГА ДОКРАЈЧИТИ И УКЛОНИТИ ТРАГОВЕ ЗЛОЧИНА!

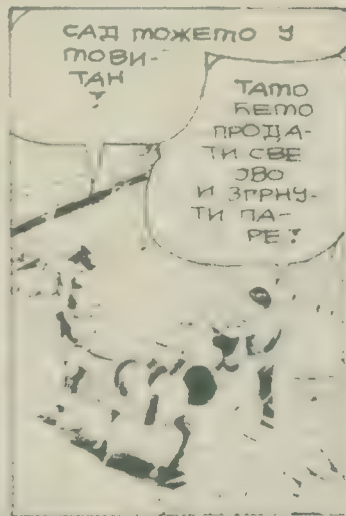
САД МОЖЕМО У ТОВИТАН!
ТАМО ЋЕМО ПРОДАТИ СВЕ ОВО И ЗГРНУТИ ПАРЕ!

И ШТО ЈЕ НАЈЛЕПШЕ, НИКО НАС НЕ ЈУРИ!
ХЕЈ! МОРАШ ЛИ ДА ПУЦАШ У СВЕ ШТО СЕ КРЕЋЕ?

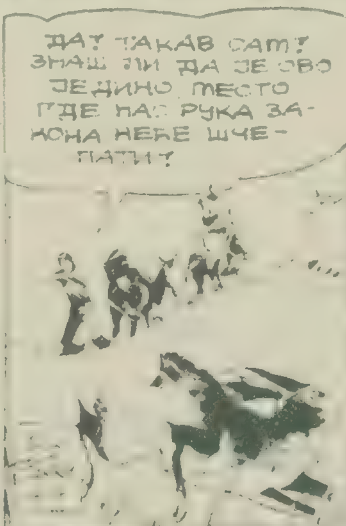
ДА! ТАКАВ САМ! ЗНАШ ЛИ ДА ЈЕ ОВО ЈЕДИНО МЕСТО ГДЕ НАС РУКА ЗАКОНА НЕЋЕ ШЧЕПАТИ!

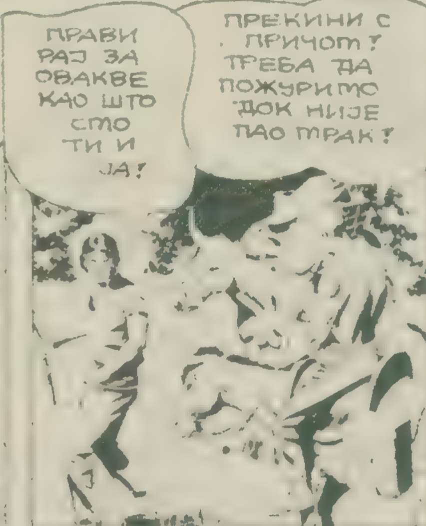
ПРАВИ РАЈ ЗА ОВАКВЕ КАО ШТО СМО ТИ И ЈА!
ПРЕКИНИ С ПРИЧОМ! ТРЕБА ДА ПОЖУРИМО ДОК НИЈЕ ПАО МРАК!

ТРАГОВИ БАНДИТА НА СВАКОМ КОРАКУ! И НЕ СЛУТЕ ДА ИХ НЕКО ПРАТИ!
ДЕМОНЕ, ШТА ЈЕ ТО?

УБИЛИ СУ ГА ЦООВИ НАПАДАЧИ И ТО ЊЕГОВИМ ОРУЖЈЕМ!

УБИЈАЈУ ЗАБАВЕ РАДИ!

ОВДЕ СУ ЗАСТАЛИ!
ПЕПЕО ЈЕ ЈОШ ВРУЋ!

ПОЛАКО, ДРУГАРИ, БАНДИТИ СУ БЛИЗУ!

ЕНО ИХ!

МММ! ШТО ЈЕ ДОБРА РАКИЈА!
ХЕЈ, ПОЛАКО! ОСТАВИ МАЛО И МЕ- НИ!

НА ОТВОРЕНОМ СУ! НЕ МОГУ ДА ИМ ПРИЂЕМ НЕПРИМЕЋЕН!

ЗАТО МОРАМО ДА БУДЕ- МО БРЗИ!
НАПРЕД, ХЕРОЈУ!

КАД СЕ ФАНТОМ ПОЈАВИО...

КО ЈЕ ОВАЈ ?
ЗАР ЈЕ ТО ВАЖНО! ПУЦАЈ НА ТРИ! ЈЕДАН, ДВА...

ФАНТОМ ЈЕ, КАО И УВЕК, НЕПО- ГРЕШИВ...
!
!

НИЈЕДАН ЧОВЕК НЕ ГА- ЂА ОВА- КО ДОБ- РО!
ОН ЈЕ ДЕ- МОН!

ЈУРИШ, ХЕРОЈУ!

БЕЖИ- МО КА РЕ- ЦИ!
А ШТА ОНДА?

ААА!

!!

ДУМ!
ДАМ!

ОПЉАЧКАЛИ СТЕ СТАРОГ ЦОА НА ТЕРИТОРИЈИ ПЛЕМЕНА ЛОНГО! ОНИ ЋЕ ВАМ СУДИТИ!

ПОГЛАВИЦО, ОВЕ УБИЦЕ СУ ПОБЕГЛЕ ИЗ ЗАТВОРА И НАПАЛЕ И ОПЉАЧКАЛЕ ТРГОВЦА ЦОА! СТАРОГ БИ СИГУРНО РАСТРГЛЕ ЗВЕРИ ДА СЛУЧАЈНО НИСАМ НАИШАО!
ШТА ЋЕ ДА НАМ РАДИ ОВАЈ ТИП?

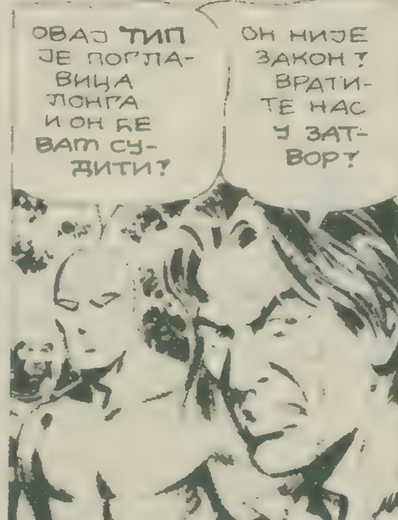
ОВАЈ ТИП ЈЕ ПОГЛАВИЦА ЛОНГА И ОН ЋЕ ВАМ СУДИТИ!
ОН НИЈЕ ЗАКОН! ВРАТИТЕ НАС У ЗАТВОР!

ПОЧИНИЛИ СТЕ ЗЛОЧИН НА ЊЕГОВОЈ ЗЕМЉИ! ВАШИ СУ, ПОГЛАВИЦО!

ХОЋЕМО ДА НАМ СЕ СУДИ У ГРАДУ!
ЈА САМ ВАШ СУДИЈА! ЗА ЗЛОЧИН КОЈИ СТЕ ПОЧИНИЛИ ОСУЂУЈЕМ ВАС НА ДЕСЕТ ГОДИНА ПРИСИЛНОГ РАДА!

ДА ЈЕ СТАРИ ЦО УМРО, ЛЕТЕЛА БИ ВАМ ГЛАВА!
!

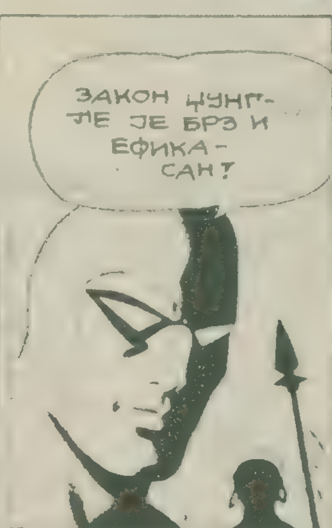
ЗАКОН ЏУНГЛЕ ЈЕ БРЗ И ЕФИКАСАН!

ЦО, ВАШИ НАПАДАЧИ СУ ОСУЂЕНИ НА ДЕСЕТ ГОДИНА ПРИСИЛНОГ РАДА!
ВРАТИО СИ МИ ЕСТУ И ДАФНЕ!

БИЛИ СТЕ ТАКО ДИВНИ, ДИЈАНА! НЕ ЗНАМ КАКО ДА ВАМ СЕ ОДУЖИМ!
ЗАБОРАВИТЕ ТО!

КАКО ЈЕ БЕБА?
НЕСТРПЉИВА ДА УГЛЕДА СВЕТЛОСТ ДАНА!

ТВОЈ ЈЕ, РЕКСЕ!
НЕДЕЉЕ СУ ПРОЛАЗИЛЕ. ФАНТОМ И РЕКС СУ ИШЛИ У ЛОВ ПО СВЕЖЕ МЕСО...

СЈАЈАН ПОГОДАК!

ОВАЈ ВЕЛИКИ ЈЕ РЕКСОВ!
МУГА, МУГА!
МУГА! ЗНАМ ШТА ЗНАЧИ! МЕСО!

ЈОШ СЕ НИСМО ДОГОВОРИЛИ О ИМЕНУ БЕБЕ!
МИ СМО СВИ ДОБИЛИ ИМЕ КИТ, ПО ПРВОМ ФАНТОМУ!

ЗАР НЕ БИ МОГЛО НЕКО ДРУГО ИМЕ
ДА НЕ БУДЕ КИТ?

О, НЕ! САМО САМ СЕ ШАЛИЛА! АЛИ, ШТА АКО БУДЕ ДЕВОЈЧИЦА?
ДАЈ ЈОЈ ИМЕ КОЈЕ ТИ ЖЕЛИШ, АЛИ БИЋЕ ДЕЧАК!

ДВАДЕСЕТ ГЕНЕРАЦИЈА ФАНТОМА САХРАЊЕНО ЈЕ ОВДЕ!
ПРОШЛА ЈЕ ЈОШ ЈЕДНА НЕДЕЉА...

ЗЛАТО, РУБИНИ, ДИЈАМАНТИ... КОЛИКО БОГАТСТВО!
У ФАНТОМОВОМ ТРЕЗОРУ...

ПЕХАР ОД ДИЈАМАНТА АЛЕКСАНДРА ВЕЛИКОГ... МАЧ КРАЉА АРТУРА...
А У ДРУГОЈ ПРОСТОРИЈИ...

БУГА!
КОГА!
БУГА... ЧАША! КОГА... КОКОШКА!
ДИЈАНА ЈЕ ВЕЋ НАУЧИЛА МНОГО РЕЧИ ПЛЕМЕНА БАНДАР.

МОСЕ, СЕЋАТЕ ЛИ СЕ ЧИТАВЕ ИСТОРИЈЕ ФАНТОМА?
НА СРЕЋУ, ПАМЋЕЊЕ МЕ СЛУЖИ!

СРЕЋНИ СМО ШТО ЋЕШ ДОБИТИ БЕБУ У ПЕЋИНИ, ДИЈАНА!
КАД ВЕЋ СПОМЕНУСТЕ ПЕЋИНУ... БОЉЕ ДА ПОЖУРИМО ТАМО!
?!

ДИЈАНА, НИЈЕ ТИ ДОБРО?
МОРАМ ДА СЕДНЕМ!

ЗАМИСЛИ ДА СЕ ПОРОДИМ ОВДЕ НА ФАНТОМОВОМ ПРЕСТОЛУ!

ОХ! ВОДИ МЕ У ПЕЋИНУ! ПОЧИЊУ БОЛОВИ!
!
?

ДРАГИ, МОГУ ДА ХОДАМ!
НЕ! БОЉЕ ЈЕ ДА ТЕ НОСИМ!
ГУРА, МОКА, ДОНЕСИТЕ ВРУЋЕ ВОДЕ!
?!

ТВОЈА СОБА ЈЕ СПРЕМНА, ДИЈАНА!
ЗАР ОВДЕ У ГРОБНИЦИ?
МОЈА ИДЕЈА! ЖЕЛИМ ДА СВИ ТВОЈИ ПРЕЦИ ЗНАЈУ ДА ДОЛАЗИ НОВ ФАНТОМ!

ДРАГИ, ТО СЕ НЕЋЕ ДОГОДИТИ ОВОГ ТРЕНА! ПРОЋИ ЋЕ ВИШЕ ЧАСОВА ПРЕ НЕГО ШТО ... ОХ!
МИЛА, ШТА ЈЕ?
НАПОНИ! БИЋЕ БОЉЕ ДА САЧЕКАШ НАПОЉУ!

СЕДИ И БУДИ СТРПЉИВ!
НЕ МОГУ!

ДОБРО ЈЕ... АЛИ, МОЖДА ЋЕ БИТИ МАЛО ТЕЖИ ПОРОЂАЈ...
ТЕЖИ?

ЗНАО САМ ДА ТРЕБА ДА СЕ ПОРОЂИ У БОЛНИЦИ!
СТАНИ! НИЈЕ ТО НИШТА ОПАСНО!

ДОКТОРЕ, ДИЈАНА СЕ ПОРАЂА! ИМА НЕКИХ ПРОБЛЕМА! ДОЂИТЕ ОДМАХ!
КРЕЋЕМ ИЗ ОВИХ СТОПА!

СТИЖЕ ДОКТОР АКСЕЛ! РЕЦИТЕ СТРАЖИ ДА ГА ПУСТИ!
ОДМАХ, ФАНТОМЕ!
ДОКТОР НИЈЕ ПОТРЕБАН!
НЕ ЖЕЛИМ НИШТА ДА РЕСКИРАМ!
ЈА САМ ПОРОДИО ЊЕГОВУ МАЈКУ И БИО НА ЊЕГОВОМ ВЕНЧАЊУ... НАДАМ СЕ ДА НЕЋЕ БИТИ ПРОБЛЕМА С БЕБОМ!
ДОКТОРЕ, БРЗО! ДИЈАНА... ЧЕКА БЕБУ!
ДУБОКО У ЏУНГЛИ...
!
БУБА! БУБА!
ПРОШЛИ СУ КРОЗ ТАЈНИ ПРОЛАЗ ИСПОД ВОДОПАДА...
РЛБ!
СТИГЛИ СТЕ У ПРАВИ ЧАС!
БЕБА ЈЕ НА ПУТУ!
КАД ЋЕ БЕБА?
СВАКОГ ТРЕНУТКА, РЕКСЕ!
СЛУШАЈТЕ!
БУААААААА!
ДЕЧАК ИЛИ ДЕВОЈЧИЦА?
БЕБА ЈЕ РОЂЕНА!
УРАА!
ДИЈАНА, ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?
ДА, ДРАГИ!
ДЕЧАК ЈЕ!
ЈУПИИ!
МАНГАЛЕ*!
* МАЛИ ЧОВЕК

У шуми је настало славље...
ДЕЧАК!
МАНГАЛЕ! МАНГАЛЕ!
ГЛЕДАЈ, ДЕМОНЕ... МАЛИ КИТ!
ДОПАДА ЛИ ТИ СЕ, ХЕРОЈУ?
ЏУМБО, КАТЕНА, ДА ВАС УПОЗНАМ С МАЛИМ КИТОМ! ЗА КОЈУ ГОДИНУ ИГРАЋЕ СЕ С ВАМА!
ФАНТОМЕ, СМЕМ ЛИ ЈА МАЛО ДА ГА ДРЖИМ?
НЕ ЈОШ, МЕКСЕ! МОГУ ЛИ КОД ДИЈАНЕ, ДОКТОРЕ?
САМО МАЛО ДА СЕ ОДМОРИ!
А у пећини...
ОХ! ПОЗОВИТЕ ДОКТОРА!
ДИВАН ДЕЧАК! ДИЈАНИ НИСАМ БИО ПОТРЕБАН! ОНА ЈЕ СВЕ ПРОУЧИЛА О ПОРОЂАЈУ!
ДИЈАНА ЈЕ САВРШЕНА У СВЕМУ!
ДОКТОРЕ, ДОЂИТЕ!
?
ШТА СЕ ДОГОДИЛО?
НЕ ЗНАМ, РЕКСЕ!
ИМА ЛИ НЕКИХ ПРОБЛЕМА?
НИШТА ТИ НИСУ КАЗАЛИ? НАДАМ СЕ ДА ЋЕ СВЕ БИТИ У РЕДУ!
МОЖЕШ ДА УЂЕШ, ФАНТОМЕ!
Фантом је полетео као стрела...

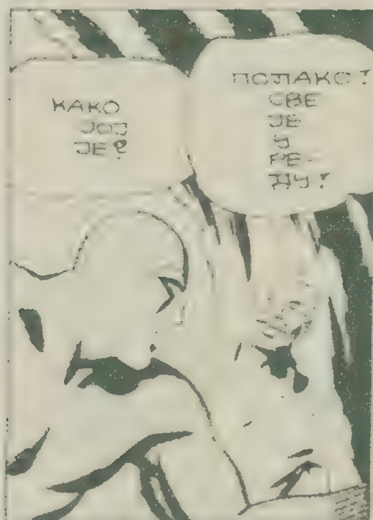
КАКО ЈОЈ ЈЕ?
ПОЛАКО! СВЕ ЈЕ У РЕДУ!

ХОЋУ ДА ЈЕ ВИДИМ!
НАРАВНО!

БУАА!
??!!
БУАА!
КОЈЕ ЈЕ ТО ИЗНЕНАЂЕЊЕ БИЛО...

ЗАШТО ЈЕ ТАКО УЛЕТЕО? ЈЕ Л' ДИЈАНИ НИЈЕ ДОБРО?
НЕ, РЕКСЕ! ЕВО ФАНТОМА!

БЛИЗНАЦИ! ДЕЧАК И ДЕВОЈЧИЦА!
!
!
!
ПРИЈАТЕЉИ СУ ЗАНЕМЕЛИ...

ФАНТОМ БУБАСАХ... ЗОБО... ЈОБА!*
* ФАНТОМ ДОБИО ДВОЈКЕ. ДЕВОЈЧИЦУ И ДЕЧАКА.

ЧЕКАЈУ ТЕ ДА ЗАИГРАШ, ФАНТОМЕ!
О НАРАВНО!

ЧЕТИРИ ВЕКА СТАР ОБИЧАЈ - РОЂЕЊЕ БЕБЕ - ПРОСЛАВЉА СЕ ИГРОМ...

КАКАВ ПРИЗОР! ВОЛЕО БИХ ДА ИМАМ АПАРАТ!
ДИВАН СТАРИ ОБИЧАЈ!

ВЕСЕЉЕ ЈЕ НАСТАЛО И МЕЂУ ЖИВОТИЊАМА...
ЊИИИИ!
ИИИИИ!
РИИИ!

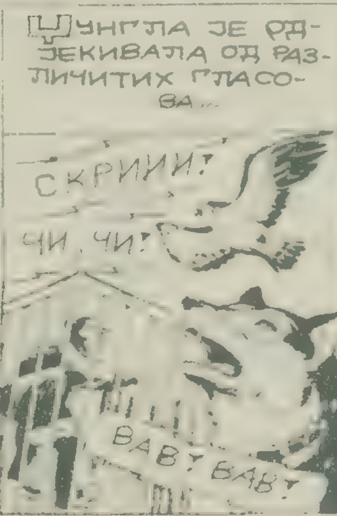
ЏУНГЛА ЈЕ ОДЈЕКИВАЛА ОД РАЗЛИЧИТИХ ГЛАСОВА...
СКРИИИ!
ЧИ, ЧИ!
ВАВ! ВАВ!

КАКО СУ СЛАТКЕ БЕБЕ! КОЈА ЈЕ ОД ЊИХ ДЕВОЈЧИЦА?
ОВА! МАЊА ЈЕ И ЛЕПША!
ФАНТОМЕ, ЗОВЕ ТЕ ДИЈАНА!

ЖЕНЕ СУ ГОВОРИЛЕ ДА ЋЕ БИТИ ТЕЖАК ПОРОЂАЈ!
ТАКО ЈЕ У ПОЧЕТКУ ИЗГЛЕДАЛО!
А КАД СМО СХВАТИЛЕ ДА ЋЕ БИТИ ДВОЈКЕ, ЋУТАЛЕ СМО ДА БИ ТЕ ИЗНЕНАДИЛЕ!

КАКО СЕ ОСЕЋАШ, ДИЈАНА?
КАО ДА САМ ДОВДЕ СТИГЛА ПРЕПЛИВАВАЈУЋИ АТЛАНТСКИ И ТИХИ ОКЕАН!

ВИДЕО СИ БЕБЕ? ЈЕСУ ЛИ...
САСВИМ СУ У РЕДУ! ИМАЈУ ПО ПЕТ ПРСТИЈУ НА СВАКОЈ РУЦИ И НОЗИ, НОС, УСТА ... НИШТА ИМ НЕ ФАЛИ!

ЗАМИСЛИ, ДОБИЛИ СМО ДВОЈКЕ!

ДРАГИ, ЈЕСИ ЛИ ПОКАЗАО БЕБЕ СВОЈИМ ПРЕЦИМА?
САД ЋУ!

НИН ДОПО!*
БЕЗ БРИГЕ!
* ПАЗИ ДА ИХ НЕ ИСПУСТИШ.

ПРЕЦИ, ГЛЕДАЈТЕ СВОЈУ ДВАДЕСЕТ ДРУГУ ГЕНЕРАЦИЈУ! НАША ЛОЗА СЕ НАСТАВЉА!

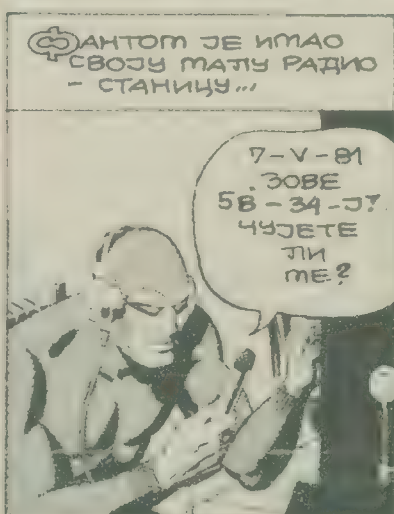
ФАНТОМ ЈЕ ИМАО СВОЈУ МАЛУ РАДИО - СТАНИЦУ...!
7-V-81 ЗОВЕ 5В-34-Ј! ЧУЈЕТЕ ЛИ МЕ?
© 1979 King Features Syndicate.

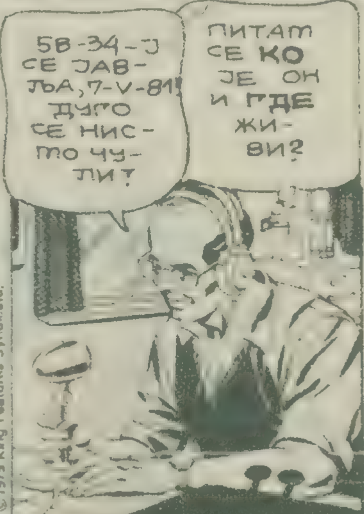
5В-34-Ј СЕ ЈАВЉА, 7-V-81! ДУГО СЕ НИСМО ЧУЛИ!
ПИТАМ СЕ КО ЈЕ ОН И ГДЕ ЖИВИ?

МОЖЕТЕ ЛИ ДА МИ УЧИНИТЕ ЈЕДНУ УСЛУГУ?
ДА МЕ ПОВЕЖЕТЕ...
... С ЈЕДНОМ ТЕЛЕФОНСКОМ ЛИНИЈОМ!
НАРАВНО! РЕЦИТЕ БРОЈ!

А у Пекини...
ШТА ТО РАДИШ, ФАНТОМЕ?
ВУЧЕМ ЖИЦЕ ДО ДИЈАНИНЕ СОБЕ!

СТАВИ ОВО НА УШИ, ДИЈАНА! РАЗГОВАРАЋЕШ С МАЈКОМ!
СТВАРНО? ДИВНО!

АЛО! 5В-34-Ј, ТИ СТЕ СПРЕМНИ!
БАШ САМ НЕСТРПЉИВА!
ОКЕЈ, 7-V-81!

АЛО? ДА, ЈА САМ! А КО ЈЕ ТАМО?
ТРЕНУТАК САМО!

7-V-81, ИМАТЕ ВЕЗУ!
ХВАЛА ВАМ, 5В-34-Ј!

МАМА, ЈА САМ! ДИЈАНА! ДОБИЛА САМ ДВОЈКЕ! ДЕЧАКА И ДЕВОЈЧИЦУ!
ДИЈАНА! ДЕЈВЕ, ДИЈАНА ЈЕ ДОБИЛА ДВОЈКЕ!

С ДРУГЕ СТРАНЕ ЈЕ НАСТАО ТАТАЈАЦ...
ДА, МАМА! ДВОЈКЕ! НЕ ЗНАМО КОЛИКО СУ ТЕШКЕ, АЛИ СУ ЗДРАВЕ И ЛЕПЕ!

ЈЕСИ ЛИ ТИ ДОБРО?
ОСЕЋАМ СЕ ДИВНО!

ПОШАЉИ НАМ ФОТОГРАФИЈЕ!
КАД ДОЛАЗИШ КУЋИ?
НЕМАМО АПАРАТ, ДЕЈВЕ!
МАМА, ЈА САМ КОД КУЋЕ!

ПИШИ НАМ! МНОГО НАМ НЕДОСТАЈЕШ!
ХОЋУ, МАМА! ДО ВИЂЕЊА!

ХВАЛА ВАМ 5В-34-Ј!
КАД ГОД ВАМ ЗАТРЕБАМ, ЈАВИТЕ СЕ, 7-V-81!

ТАКО СЕ РАДУЈЕМ ШТО САМ РАЗГОВАРАЛА С МАМОМ! КАКО СИ ОВО ИЗВЕО?
ПРЕКО РАДИО-АМАТЕРА!
КРАЈ ЕПИЗОДЕ

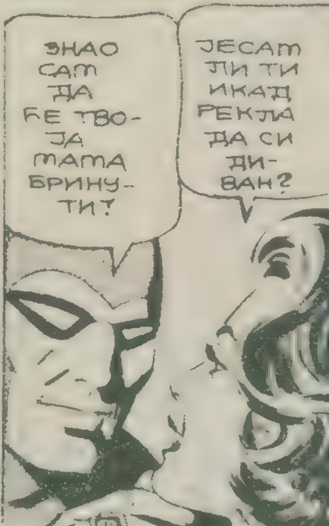
ЗНАО САМ ДА ЋЕ ТВОЈА МАМА БРИНУТИ!
ЈЕСАМ ЛИ ТИ ИКАД РЕКЛА ДА СИ ДИВАН?

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

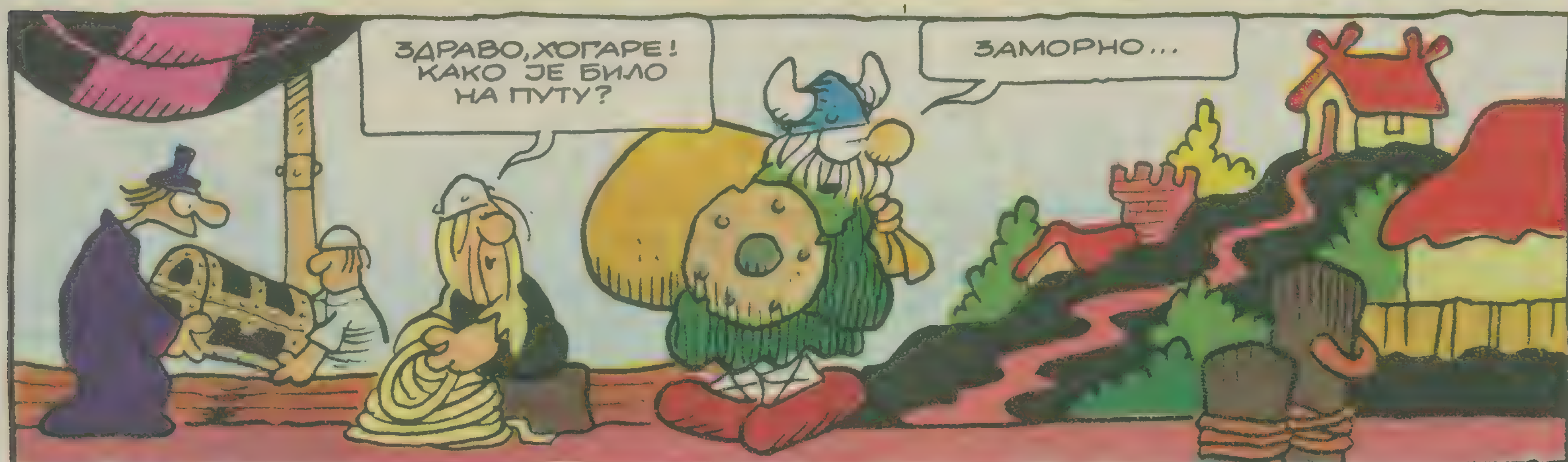

НАШИЧКА АФЕРА: НАЈВЕЋА ПЉАЧКА У ИСТОРИЈИ ЈУГОСЛАВИЈЕ?

ИЗГЛЕДА ДА СМО ОТКРИВЕНИ

ПРЕД СУДОМ СЕ НАШЛО 105 ЛИЦА. ИСТРАГА ЈЕ ТРАЈАЛА ДЕСЕТ, А СУЂЕЊЕ ШЕСТ МЕСЕЦИ. ОПТУЖНИЦА ЈЕ ШТАМПАНА КАО КЊИГА ОД 172 СТРАНИЦЕ, ДОК ЈЕ ИСТРАЖНИ МАТЕРИЈАЛ ЗАУЗИМАО ПОЛОВИНУ ПРОСТОРИЈЕ. ПОД КАТАНЦЕМ.

Петар Ристић, 89 година

„Да, од целог кривичног већа које је судило на Нашичком процесу, а било нас је тројица судија, још сам само ја жив. Како је било? Тешко! После шест месеци суђења државни тужилац, браниоци главнооптужених и ми судије били смо исцрпени и физички сломљени. Нашичка афера!... Била је то највећа пљачка у историји наше земље ако се под тим подразумева фалсификат, подмићивање, лажни купопродајни уговори, нетачно исказивање прихода, привидно и банкротство из нехата, финансијске махинације. Чега све ту није било. Проклети новац, око њега се све вртело! Говорило се да је земља оштећена за 10 милијарди садашњих динара. Судско веће није утврдило толики износ, до тачне суме и није могло да се дође, али и оно што је откривено било је превише. У једном тренутку током суђења заболео ме је стомак и дошло ми је да заплачем због начина како су пљачкани земља и народ. Мучно је било слушати, страшно мучно. Који су то кољници били!"

Година 1932. На имању педесет двогодишњег лекара Светозара Гргина у Ораховици у Славонији појавио се судија из Осијека. Показао је налог за претрес касе и заплену документа о имовини. Гргин се није узбудио. Очекивао је тако нешто. Отворио је касу. Оно што је судија нашао доказивало је да је Гргин новчано пропао што се у пословном свету назива — банкротством. Знајући да је лекар трговао са богаташем и директором загребачког предузећа за експлоатацију шуме „Подравина д.д." Адолфом Шлезингером из Доњег Михољца, судија се запутио тамо. Шлезингер је морао да отвори касу.

Богаташна мангупарија

Незвани гост је трагао за једним а набасао на друга документа. Пажљиво их је загледао. Шлезингеру су се одсекле ноге. Судија је заборавио на Гргина. Док је читао осетио је да му се кожа јежи. Није могао да верује. Понео је папире у Осијек. Адолф Шлезингер је пожурио до брата Филипа који је као поседник 600 јутара земље такође живео у Доњем Михољцу.

— Изгледа да смо откривени!

Филип је умирио брата. Јавиће Сору и Гутману. Знао је колико су сви заједно моћни и да им нико ништа не може. Њихов новац навелико је струјао. Браћа Шлезингер нису могли ни да претпоставе да ће ускоро бити у средишту Нашичке афере, највеће у Југославији у њеној историји, афере чији су чиновници откривени сасвим случајно захваљујући једном судији осјечког суда.

Зашто је судија долазио? Једноставно, Гргин није имао да врати дуг од четири милиона динара који је узео код Београдске задруге. Окорели финансијски мућкарош смувао је да је новчано пропао како би избегао плаћање, а Београдска задруга га је тужила осјечком суду тражећи наплату путем стечаја. Судија је кренуо у заплену докумената из којих би се видело шта Гргин заиста поседује и... Гонећи лисицу истерао вука!

Изгледа невероватно, али се доктор Светозар Гргин појавио као оптужени на Нашичком процесу, али не због корупције као сви други иако је оптужба чак носила назив — „против Гргина и осталих".

Падају стари храстови

Иако су били у центру Нашичке афере која се у то време још није ни назирала, браћа Шлезингер нису главне личности. За корак су им измицали барон Виктор Гутман и индустријалац и директор фирме „Нашичка творница танина и паропила д.д." у Загребу. Сви веома богати. Гутман је имао фабрику сирћета у Белишћу, велике комплексе шума, предивну вилу у Белишћу, своју железничку пругу и воз на релацији Осијек — Доњи Михољац. Није трпео конкуренцију. Кад је у Београду један Јеврејин отворио малу фабрику за производњу сирћета и у њу уложио 100 хиљада, Гутман је потрошио 500 хиљада само да га уништи.

Сор је поседовао једну кућу у Загребу и две у Београду и обртао милионе. За сваког у Београду и Загребу, укључујући и министре, била је част да им отвори врата. Милионе је имао и Светозар Гргин. Специјализовао се да увек буде „шворц". Нико не зна где је држао толики новац.

Александар Сор, Виктор Гутман и браћа Шлезингер — били су познате и признате личности. Финансијски јаки, они су стајали иза још моћнијих фирми. Тако се долази и до срца Нашичке афере „Нашичке творнице танина и паропила д.д." која се скраћено називала „Нашичка". Фирма је била мултимилионер и једна од највећих ако не и највећа такве врсте у свету. Носила је ознаку „дд" — деоничарско друштво. Основали су је још 1887. Карл Најшлос из Пеште, Жак Шмит из Стразбура и гроф Луиђи Маркети за експлоатацију великих комплекса шуме грофа Пејачевића у Нашицама у Славонији. Године 1895. придружују се Игнац Дојч и поштанска Домовинска банка. Дотадашње ортачко предузеће постаје акционарско друштво са капиталом од два милиона форинти. Почело се једном

ЗАПИСНИК НА МЕТАР

Записник у нашичком процесу износио је 10900 густо куцаних страница писаћом машином, односно 20 хиљада стенографских страница које сложене једна на другу чине висину од 1 метра! Суђење је текло 129 радних дана. Судије кривичног већа провеле су у седењу више од 1100 часова! Ту је урачунато и време у судници и приликом већања. Да би отклонио грчеве који су га често хватали, судија Ристић је стално покретао ноге. Тако је ципелама потпуно „излизао паркет" испод стола за којим је седео!

пиланом и фабриком танина у Ђурђеновцу. Фирма је брзо напредовала и јачала стварајући филијале. Богатство се увећавало. Пипци се пружају на босанске и шуме у другим државама.

Руча у Бечу, вечера у Пешти

Најбољи посао направљен је оснивањем „Подравине д.д" у заједници са браћом Шлезингер и Гутманом. Иако је предузеће требало да се бави колонизацијом и парцелизацијом, оно је махинацијама откупило од грофа Мајлата велика шумска и земљишна подручја, укупно 40 хиљада јутара. На око 13 хиљада јутара посекло је сво зрело дрво, углавном храстовину. Ни то није било довољно. Подмићивањем је плаћена преносна такса на купљену земљу за само два процента. Готово, рекло би се. Није! Посечена шума, односно гола земља продата је затим Петроварадинској имовној општини за 86 милиона иако је вредела 52 милиона динара. Кумовао је таксатор. За то је добио од Адолфа Шлезингера милион динара „награде"!

Новац је текао и плодио се! Мито, лажне исправе, фалсификовани купопродајни уговори. Кад је требало мењан је и закон у Скупштини. Тако се догодило да је Скупштина 1931. донела закон о одузимању шумског поседа преко 1000 јутара. Газде „Нашичке" ухватила је паника. Зар да изгубе толику имовину?! Посредством бившег министра шуме, тада народног посланика адвоката Николе Никића, успели су да издејствују да у закон уђе допунски члан, такозвани амандман 7, по којем се од шумског поседа преко 1000 јутара може одузети само 25 одсто! За ту услугу Никићу је плаћено 115.000 динара.

Све што су моћници „Нашичке", „Подравине" и „Гутмана" хтели — добијали су новцем. А хтели су богатство. Никад им није било доста. За њих стотину или двеста хиљада динара није значило ништа. Живели су на високој нози. За Александра Сора се говорило да руча у Бечу, а вечера у Будимпешти. Приређивани су пријеми, забаве, лов...

Поседи су куповани на све стране. Средства се нису бирала. Највише је зарађено на славонској храстовини која је на земљи плаћена по цени од 400 до 600 динара по кубном метру, а посечена продавана за 1200 до 2000 по кубном метру. Ако се зна колико је година „Нашичка" експлоатисала славонске шуме и да је годишње сечено просечно по 350 хектара, није тешко израчунати да је држава била „олакшана" за незамисливо велики новац!

Дозвола за сечу шуме на имању грофа Мајлата добијена је ништа мање него од министра шума Драгутина Којића! Да ствар сасвим обезбеди себи место у Риплијевој рубрици „Веровали или не" потрудио се сам живот. Када су представници „Нашичке" и „Подравине" изведени пред суд због корупције, Драгутин Којић је био министар правде!

Завршна реч одбране — осам дана

Доказни материјал који је судија затекао у каси Адолфа Шлезингера био је само део. Но, полиција није мировала. Истражни органи бацили су се на посао. Крајем јула 1935. почело је масовно хапшење. Иза браве су се нашли Александар Сор, Виктор Гутман, браћа Шлезингер, посланик Никола Никић, посланик Драгољуб Јевремовић...

Нико није веровао у озбиљност суда. Мислило се да ће суђење бити лакрдија и окривљени ослобођени. Тако су веровали и главнооптужени знајући за своје везе у врховима.

Истрага је трајала око десет месеци. Пред Окружни суд у Осијеку изведено је 105 лица. Судило је кривично веће од три судије. Председник већа Александар Поврзановић био је истовремено и председник суда. Преостали чланови већа били су Петар Ристић и Јосип Зубер. Тужбу је заступао Бењамин Мауровић.

Суд је заседао свакодневно од осам до дванаест и од три до шест по подне. Суђење је започело 9. маја 1935. и с краћим прекидима трајало до 8. новембра. Пресуда је изречена 18. новембра, а два дана касније сви су се разишли.

Међу оптуженима су се нашла четири велепоседника, један индустријалац, једанаест директора и управника „Нашичке" и њених филијала, два народна посланика. Остали су сврстани „под разно". У тој групи налазио се један правни саветник Југословенске удружене банке у Загребу, општински начелник, начелник министарства пољопривреде у пензији, виши саветник Генералне дирекције државних железница...

Доктор Светозар Гргин није одговарао за корупцију. Њему је наваљено на душу што је узимао на зајам велике кредите, а кад је требало да врати увек је био банкрот. Зацрнио је многе.

Главнооптужене је бранила адвокатска елита, њих тридесетак. Адвокат Душан Поповић из Загреба добијао је толико новца током процеса да су га назвали — махараџа од Нашичке! Поштено је одрадио. Завршну реч на крају суђења држао је равно осам дана! Државни тужилац је био за дан или два краћи од њега.

Храна из хотела, кауч и остало

Током шест месеци, колико је суђење трајало, у Осијеку је кључало. Хотели, приватни смештај, кафане, све је било пуно. Велика сала Окружног суда у коју је могло да стане неколико стотина посматрача свакодневно је била испуњена до последњег места. Стајало се! Места није било ни на галерији. У притвору се налазило 15 оптужених, остали су се бранили из слободе. Храна се доносила у притвор из хотела. Председник суда Поврзановић дозволио је да главнооптужени добију у ћелији кауч уместо тврде затворске постеље.

Иако је „Нашичка" машинерија настојала да утицајни „опамете" суд, кривично веће је остало доследно. Судије су се тако и понашале. Петар Ристић је имао девојку чији је ујак био међу оптуженима због неке ситнице. Одмах је с њом раскинуо везу. Али „Нашичка" није мировала. Нашла је неке људе у Загребу који су познавали Ристићеву браћу. Један од њих пожурио је код Ристића са усменом поруком. Судији је нуђено 2 милиона само да напусти кривично веће под изговором да је болестан. Чувши ово Ристић је избацио брата из куће иако је тада имао плату од 3000 динара! Уопште, за све време процеса није се јављао пријатељима и познаницима. Као удовац живео је са дететом у изнајмљеном двособном стану. Да би могао да одговара обавезама дете је послао код баке у Босански Шамац.

Истражна документа налазила су се у Ристићевој канцеларији. Просторија је била закатанчена, кључ увек у Ристићевом џепу. За суд су радила два стенографа послана из Београда. Главнооптужени су такође изнајмили два стенографа.

Људи из „Нашичке" немилице су трошили новац не би ли нешто „наместили" судијама, олакшали својим газдама на оптуженичкој клупи живот и ишчупали их. Није им пошло за руком. Суд је остао чврст, мада не и државни тужилац који је, то је било очигледно, заобишао неке крупне „зверке" из Скупштине и владе. Бивши министар Никола Никић их је поменуо, али је на крају поврх свега добио и казну за увреду њихове части!

У Нашичком процесу осуђено је 48 лица, а 57 ослобођено. Укупно је изречено: 57 година и 4 месеца робије, 1 година заточеништва, 1 година и 6 месеци строгог затвора, 10 година и 11 месеци затвора и 1,375.000 динара новчане казне. Сор је добио 8, Адолф Шлезингер 7, Никић 4, Драгољуб Јевремовић 3, а Филип Шлезингер 2 године затвора. Виктор Гутман је прошао са годином и четири месеца, а два месеца више од њега „зарадио" је Светозар Гргин. Осталима су изречене мање казне. Док је читана пресуда, Сорова кћи је узвикнула:

— Да је тата дао 10 милиона, добио би 10 година!

Миленко Тодоровић

Петар Ристић, поново:

„Није било лако судити у том процесу. Остали смо доследни Поврзановић, Зубер и ја. Нисмо се дали. Зато ми и данас тешко пада сазнање да је сав наш напор пао у воду. Банда, била је моћна... жалила се Столу седморице у Загребу. И шта је тај суд урадио? Године казне које смо ми изрекли, заменио је месецима! Поврзановић је био огорчен. И Зубер. Први је умро после рата, други такође, чини ми се у Загребу. А ова богаташка мангупарија?.. Чим су се Немци појавили 1941. у Југославији — утекли су. За Гутмана ништа нисам чуо, Сор се, кажу, склонио у Женеву, а Шлезингери у Сједињене Америчке Државе. За време бекства преко Црне Горе Шлезингери су вукли са собом 3 милиона динара. Да би га се ратосиљали, за тај новац су покуповали црногорске поштанске марке које су тада биле у оптицају и на њима у Америци опет згрнули богство!

ВЛАДАО ЈЕ ДВАДЕСЕТ ГОДИНА

НОРТОН I

ИМПЕРАТОР САД

Читаоци су били збуњени. Каква је то шала, ко стоји иза имена Џошуе Нортона? Цео град је брујао. Још кад су Конгрес и највиши амерички суд донели одлуку да се ради о најобичнијој превари на коју не треба насести, да је у питању самозвано наименовање, тек тада су се сви заинтересовали да упознају „свог краља". А он, обучен у униформу гарнизона Сан Франциска (униформа му је била поклоњена), понекад на бициклу а понекад пешке, могао је да се види на улицама како обилази „поданике". Ништа нису помогле ироничне примедбе конкурентских листова који су се из броја у број трудили да исмеју и „Булетин" што је уопште дозволио да се тако смешна вест објави, и грађане који су се благонаклоно односили према човеку очигледно сумњивог здравственог стања. Становници овог великог града одавали су Џошуи дужно поштовање које и заслужује један великодостојник. А како је све почело?

Богатство па просјачки штап

За време златне грознице која је почела око 1840. Сан Франциско је постао стециште свакојврсних чудесних и ексцентричних типова. Већина оних који се на било који начин није уклапала у неке стандарде друштва, налазила је утеху у овом граду на западној обали. Али, међу онима који су спадали у „нормалне" а који су такође ушли кроз „златна врата" Сан Франциска био је и Џошуа Абрахам Нортон. Он је на пароброду „Франциска" допловио из Велике Британије у САД у жељи да се обогати. У џепу је носио око 40 хиљада долара, а имао је жарку жељу да своје богатство умножи.

Показао се врло предузимљив, радио је као изузетно успешан агент за неколико трговачких кућа, уз то се бавио и препродајом земље. За само неколико година Џошуа је постао угледан грађанин са позамашном свотом која се процењивала на четврт милиона долара. Али, као што то обично бива, Нортон је стално настојао да богатство увећа. Године 1853. ушао је у велики посао са пиринчем — уложио је и последњи цент који је имао да откупи све залихе пиринча које су постојале у граду и које је тек требало да пристигну. Имао је план да сачека извесно време, док се не осети несташица, па да се у прави час појави на тржишту са робом и да је, разуме се, продаје по знатно вишој цени. Он би био једини који је Сан Франциско могао да снабде овим артиклом. Међутим, неочекивани товар пиринча који је пристигао у луку покварио му је све планове. Цена пиринча нагло је пала, а Џошуа је изгубио све што је годинама мукотрпно стварао. За један дан готово да је пао на просјачки штап. То га је сасвим дотукло, није имао више снаге да ма шта друго почиње. Сасвим се повукао животарећи малтене као просјак.

А онда, једног дана, нешто је у њему пукло. Дошао је на сјајну идеју — у редакцију „Булетина" ушетао је са текстом о своме именовању за императора САД. Када је уредник видео Џошуу и прочитао његов текст,

Император Нортон I није био од оних високодостојника који су много захтевали од својих поданика. Желео је само да му се указује дужно поштовање наклоном и да му, кад је тражно, дају порез од 50 центи, минимална сума за коју је могао да купи „краљевски" сендвич!

„На основу безусловног захтева и жеља већине грађана Сједињених Америчких Држава, Ми Џошуа Нортон проглашавамо се за императора САД и протектора Мексика . . ." — оваиву вест штампао је „Булетин" лист који се једног септембарског дана 1859. појавио на киосцима Сан Франциска.

прво се насмејао — колико је било сличних „Џошуа" који су га непрекидно вукли за рукав да им нешто објави у листу. Ипак, кад је мало боље размислио, схватио је да се Нортон разликује од свих чудних типова које је до тог тренутка срео. Донео је одлуку да Нортоново самозвано именовање ипак објави.

Отимају се око величанства

Џошуа Нортон понашао се као прави император — шетао је градом и благонаклоно отпоздрављао дискретним климањем главе својим „поданицима". Грађани Сан Франциска уживали су у овој игри. У почетку су са пуно подсмеха поздрављали свог краља, али су га ипак поздрављали дубоким наклонима. Мало помало толико су се навикли и уживели у ситуацију да имају личног императора макар он био и лажан, да су са све више искрености сусретали „његово височанство". Што је још чудније, и градски оци су се полако навикли да Џошуу примају као императора. Почели су да га позивају на све добротворне приредбе и значајније скупове. Он је спремно одговарао својим „императорским дужностима". На јавним скуповима појављивао се пред сам почетак и трудио се да никад не остане дуже него што то захтева његов положај. Где год је долазио пропагирао је мир и правду за своје поданике.

Градом је „владао" двадесет година! Постало је питање престижа код кога ће свратити овај симпатични император и где ће се хранити. Наиме, сви ресторани давали су му најфинију храну потпуно бесплатно. Била им је част да укажу гостопримство императору. Кројачи су се тукли ко ће му сашити нову униформу, а у јавности се појављивао искључиво у униформи гарнизона Сан Франциска.

Једном приликом, кад је у званичну посету САД дошао прави император Бразила, Дом Педро II, посетио је и Сан Франциско. Градоначелник је имао ту „срећу" да може да му представи њиховог императора!

Две сахране

Када је Џошуа умро у јануару 1880, маса света окупила се прво око мртвачнице, а затим и на гробљу. Сви су желели да укажу последњу почаст најскромнијем императору кога је свет икада дао. Град је изгубио главну атракцију. Жалили су га сви, око гроба су могли да се виде и они најугледнији грађани као и они најсиромашнији. Ту су била и деца и старци, најфиније обучене даме заједно са онима које су се бавиле сумњивим пословима, најбогатији и они који су морали да стоје на улици да би испросили за парче хлеба. Џошуа је успео бар на неколико тренутака, да их ујedини.

Под насловом »Le Roi est mart« (што на француском значи — краљ је мртав) лист „Кроникл" забележио је да је сахрани присуствовало најмање педесет хиљада људи. „Сви су желели да одају последњу почаст ономе ко је био симбол невиности и добре воље".

Ништа мање света није присуствовало ни његовој другој сахрани. Другој, зато што је после педесет година гробље на коме је био сахрањен требало да се преуреди и да се на том месту подигне друго. Његови посмртни остаци су извађени и, уз највише почасти, сахрањени на гробљу Вудлон. Градоначелник Анђело Ди Роси дао је налог да сахрани присуствује почасни гарнизон и паљбом укаже почаст његовом височанству. Направљен је споменик од црног гранита на коме је урезано:

Нортон I. Император Сједињених Америчких Држава и протектор Мексика. Џошуа А. Нортон. 1819—1880

Како је један историчар приметио, ова титула на споменику није написана под знацима навода!

В. С.

Миљеник Европе: панда

ВЕЛИКИ МАЛИ АУТО

НАД ГОД СЕ НАЈАВИ ПРЕМИЈЕРА НЕКОГ НОВОГ АУТОМОБИЛА СА СМАЊЕНОМ ПОТРОШЊОМ ГОРИВА, ОЧЕКУЈЕ СЕ ДА ОН ИМА АЕРОДИНАМИЧНЕ ЛИНИЈЕ: АУТО КОЈИ ВАМ ПРЕДСТАВЉАМО ЈЕ СУШТА СУПРОТНОСТ.

ЛИЧНА КАРТА »ФИАТ ПАНДЕ«

дужина 3,380 m
ширина 1,460 m
висина 1,445 m
размак осовина 2.160 m
распон предњих точкова 1,254 m
задњих 1.249 m
капацитет пртљажника 272 dm³
са обореним задњим седиштем 1088 dm³
региструје се за 5 особа
може да понесе 400 kg
тежина возила је 680 kg
у резервоар стаје 35 l горива.

ФИАТ је постао прави специјалиста за производњу малолитражних аутомобила: популарни тополино, фића, па „126" и „127" а од пре две године **панда**, аутомобил за који није претерано рећи да је тренутно најомиљенији у Европи. Настао после дугог искуства стеченог на малим возилима, првенствено намењеним граду, панда је прави велики мали ауто.

Нормално, како је наследник „126" и „127", има много заједничког са њима: варијанта **панда 45** има мотор од 903 кубика, снагу од 33 kW (45 KS) и водено хлађење а **панда 30** је опремљен слабијим али и штедљивијим мотором запремине 652 кубика. Снага му је 22 kW (30 KS) а хлађење ваздушно. У оба случаја у питању су добро опробани мотори произведени у неколико милиона примерака.

Панда 30 постиже максималну брзину од 115 км на час и с једним литром бензина може да пређе 20 километара, док **панда 45** достиже максималну брзину од 140 км на час и с истом количином горива прелази нешто преко 17 километара, што је сасвим довољно да се сврста у штедљиве аутомобиле.

Кад год се најављује неки нови аутомобил, очекује се да има аеродинамичну линију: **панда** је сушта супротност томе, он пре подсећа на коцку са оштро одсеченим предњим и задњим делом и бочним странама без нагиба. Међутим, то што је коцкаст ни најмање му не смета за потрошњу горива и простор: он је код **панде** чак далеко боље искоришћен него код било ког другог аутомобила! Уз то, **панда** има таква решења инструмент-табле и седишта да је право задовољство одржавати га. Подједнако се лако пере споља и изнутра.

На путу не можете projурити поред **панде** ни брзином од 150 км а да је у мноштву аутомобила пак не запазите. Црн и широк браник напред и позади и исто тако обојене стране врло су упадљиви. Спољна разлика између два модела **панде** је у томе што „30" због ваздушне турбине има прорезе на маски с десне стране а „45" с леве. Недавно се појавио и нови модел, заправо нешто побољшана варијанта „45" — **панда 45 S.** Овај аутомобил има маску са пет косих линијица (што је иначе нови заштитни знак „Фиата"), мењач са пет степена преноса, бољи тапацирунг, спрему и предпаљење. **Панду** повремено код нас продаје „Застава импекс" али је овај ауто због високе царине и пореза скупљи од наше „заставе 101".

Мирољуб Николић

ГАЛИЈА: ВЕРОВАТИ У СВОЈА ЈЕДРА!

Рибља чорба је, несумњиво, група 1982. Азра је, и даље, најбритнија, Дивље јагоде најжешће, Парни ваљак најусвиранији, Булдожер најзанимљивији, Лабораторија најнеочекиванија, али је нишкој Галији пошло за руком да потврди теорију: „најдраже народне групе" долазе и остају без велике подршке и рекламе. Оне успевају јер иза себе имају публику а у себи разлог!

ЈА САМ ЈЕДАН ОД ОНИХ

Музика: **Ненад Милосављевић**
Текст: **Предраг Милосављевић**
Изводи: **група ГАЛИЈА**

Ја сам од оних
Од оних обичних
А мој свет је тако мали
Не могу бити превише срећан
Ја сам један од оних
У књигама стручним познат
под називом „обичан свет"
Не могу бити превише тужан
Све моје је тако мaлено
Без значаја за моју земљу
и родни град
Тако сам мали
Зато баш никог
Па зато баш никога не боли...
За моје кризе мој лични рат
Зато никог не боли за мој микро свет
Улице пуне
Ал' ретко ко и да примећује
Да сам и ја још увек ту
И све нас је више таквих
Живимо нечујно
Све моје је тако малено
Без значаја за моју земљу
и родни град
Тако сам мали...

Кормилар Галије, Ненад Милосављевић, може да одахне. После двогодишње одисеје стигао је на своју Итаку: серијом одличних концерата и врло добрим албумом „Ипак верујем у себе" не само да је повратио публику коју је имао 1980. већ је стекао много нових привржeника и избио на челну позицију у конкуренцији група из Србије, с тим што у Београду, Војводини и Босни и Херцеговини има „култ статус". Велики хендикеп састава остаје што није гостовао у другим деловима Југославије, па публика није имала прилике да се увери у све сценско-музичке вредности „малог великог пучког бенда".

Галија је настала почетком 1977. у Нишу а име добила по једној обичној кафани. Пуну афирмацију стиче током 1978. После победе на зајечарској гитаријади и врло запаженог наступа на Омладинском фестивалу у Суботици постају ексклузивци ПГП РТБ-а. За непуних 70 часова снимају деби албум „Прва пловидба". Плоча излази 1979. и, уз „подршку" издавача, продају се у солидном тиражу од 9000 примерака. Да имају публику и да уживају њене велике симпатије доказују септембра 1979. на Стадиону ЈНА када на спектаклу Бијелог дугмета добијају незаборавне овације. Средином 1980. објављују „Другу пловидбу". Као продуцент им помаже гитариста Златко Манојловић. Плоча долази до „сребрног тиража", парадоксално, не даје очекивани импулс. Напротив.

Због небројаних персоналних промена, новонастале климе у нашој средини „све старо и све што није нови талас под хитно дисквалификовати" и личних преиспитивања, Галија је била насукана у својој Нишави исувише дуго.

Тек прошлог пролећа Ненад и његов брат Предраг комплетирају посаду и добијају хомогену екипу која не само да добро звучи већ у потпуности може да се упусти и у комплексније аранжерско-свирачке захтеве (постава: **Љубомир Мишић**, бубњеви, **Бане Радуловић**, гитаре, **Драган Милорадовић**, клавијатуре, **Зоран Радовић**, бас гитара, **Предраг Милосављевић**, глас и **Ненад Милосављевић** глас и гитара, у шта се свако ко их чује „уживо" или на плочи лако може уверити. Прошлог лета комплетирају албум „Ипак верујем у себе" („Плоча се тако зове јер смо желели да изразимо све муке на којима смо били и искушења која смо доживљавали спремајући ову плочу").

На питање колико се музика Галије мења од плоче до плоче, Неша објашњава:

— Свака нова плоча је потпуно другачија. Колико има разлике између прве и друге ЛП плоче, тако исто постоји разлика између трећег и другог. Свака постава је другачије прилазила песмама, постојале су различите идеје, на крају крајева, и различите појединачне могућности. Ипак, једној мисији смо остали верни и то је та наша некаква црта.

Крајем прошле године Галија је приредила сјајан концерт у Београду, а заједно с Другим начином обишла неколико великих градова по Босни. Вести које одатле допиру слажу се у једноме: Галија остаје једна од најдражих домаћих концертних група.

Зовем се **Срећко Алексић**, имам 19 година и ученик сам IV разреда економске школе у Београду. Први пут се јављам и надам се да ћете објавити избор мојих најслушанијих домаћих и страних песама.

ДОМАЋЕ:

1. ДА ЛИ ЗНАШ ДА ТЕ ВОЛИМ — Тајм
2. ЗА КОЈИ ЖИВОТ ТРЕБА ДА СЕ РОДИМ — Тајм
3. ГРАЦИЈА — Азра
4. НАЗАД У ВЕЛИКИ ПРЉАВИ ГРАД — Рибља чорба
5. САЊАО САМ НОЋАС ДА ТЕ НЕМАМ — Бијело дугме

СТРАНЕ:

1. SOLDIER OF FORTUNE — Дип Парпл
2. WHEN A BLINDMAN CRY — Дип Парпл
3. STAIRWAY TO HEAVEN — Лед Цепелин
4. MEDICINE MAN — Вајтснејк
5. THE END — Дорс

БЕРЗА ПЛОЧА

Албум под називом пе« групе Полис, добро очуван и скоро нов, заменила бих за једну познатију плочу групе Битлс или групе АББА под условом да те плоче буду заиста добро очуване.

Олгица Милосављевић
Ивана Горана Ковачића 8
15300 Лозница

Купујем плочу „Велики хитови" Џенис Џоплин. Плаћам поузећем.

Жељка Мишкић
Фадила Јахића Шпанца 2
75300 Брчко

Продајем следеће ЛП плоче: први албум групе Сребрна крила, „Ако приђеш ближе" Здравка Чолића, „Ти и ја", и „Ко ме то од некуд дозива" Неде Украден, »Take The Heat Off Me« групе Бони М. Плоче су добро очуване и цена им је 100 динара. Продајем и већи број синглова од Чолића, Кемала Монтена, Душка Локина, Про арте, Неде Украден и Јадранке Стојаковић. Цене синглова су 20 динара. Заинтересованима шаљем списак уз обавезну марку.

Љиљана Цвијовић
VII војвођанске 2
21208 С. Каменица

Хитно су ми потребне следеће плоче: »Firest Winter« Џонија Винтера, „Највећи хитови" групе Флитфут Мек и »Radar Love« од групе Голден Иринг. Купујем такође све плоче са блуз темама. Плаћам добро ако су плоче очуване.

Томислав Врапчевљак
Лењинова 114
22241 Вашица

Продајем следеће добро очуване плоче: „Шапутање на јастуку" Даде Топића и Ша-ла-ла Сребрних крила по цени од 70 динара, „Дублер" Генерације 5 по цени од 80 динара и двоструки албум групе Пинк Флојд „Још једна цигла у зиду".

Жаклина Крнађевић,
Панонска 4
25230 Кула

1. Песму „Комесар" изводи група:
   а) **Ерт, винд енд фајер**
   б) **Афтер Д Фајер**
   в) **Д Фол**

2. Трио Бананарама свој први сингл снимио је са групом:
   а) **Фан Бој Три**
   б) **Муд Сикс**
   в) **Гент Оф Фоур**

3. Клавијатуре на новом албуму Сеида Мемића Вајте свира:
   а) **Корнелије Ковач**
   б) **Лазар Ристовски**
   в) **Габор Ленђел**

4. Нови албум Срђана Марјановића зове се:
   а) **Танго-банго**
   б) **Рататататтија**
   в) **Сенти-менти**

5. Последњи албум Пола Макартнија зове се:
   а) **Ратници подземља**
   б) **Рат звезда**
   в) **Пресудни рат**

6. Група Мотелс је из:
   а) **Америке**
   б) **Енглеске**
   в) **Аустралије**

7. Севд Липовача је вођа групе:
   а) **Сребрна крила**
   б) **Генерација 5**
   в) **Дивље јагоде**

8. Песма „Око тигра" групе Сервајвор (Сурвивор) може се чути у филму:
   а) **„Луди Макс II"**
   б) **„Роки III"**
   в) **„Кум II"**

9. „Ноћна птица" је име новог албума:
   а) **Неце Фалк**
   б) **Јосипе Лисац**
   в) **Моки Ковачич**

10. Продуцент новог албума Доне Самер био је:
   а) **Ђорђо Мородер**
   б) **Квинси Џонс**
   в) **Тревор Хорн**

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 1б, 2а, 3б, 4в, 5в, 6а, 7в, 8б, 9б, [illegible]

РОК ПРИЧА

„Оплакаћу ти песму" о мојој „улици љубави", о „кући покрај пута" и „чамцу на реци". Ту су некада долазили пријатељи певајући „тихо песму досељеника". А онда смо заједно ишли „шпанским караваном", „степеницама ка небу", далеко горе, где је „кућа излазећег сунца". Гледали смо време како пролази „с прашином на ветру" и осећали као да смо „дим на води". А све је сада „прохујало с ветром", као што ће и ово „јулско јутро". Ал' знао сам „Енџи", да имам живот. „Мала, молим те престани да плачеш", ти имаш времена само „окрени станицу", „на пропланку још увек чека свет". „Ниси ти за даму у црном". Схвати да „нема више љубави у центру града". И тако желиш „побећи негде". Остави за собом „чедна градска лица", јер „ти људи су теби страни". И неће те волети јер „за љубав треба имат' душу". Иди сад, бићеш срећна. А кад осетиш „да пашће тешка киша" онда „плачи мала", јер тад ћеш знати као и ја сада „како је „кад слепи човек плаче" узалуд „чекајући сунце".

И „моја гитара сад тужно јеца". Ово је крај, мој пријатељу „Одлазим, причајући о мојој генерацији". Они остају „деца у времену", можда „исувише стари за рокенрол а сувише млади да би умирали".

Драгана Мијушковић
Војислава Илића 98/8
11000 Београд

НОВЕ ЛИЦЕНЦНЕ ПЛОЧЕ

ПРИЈАТНА ИЗНЕНАЂЕЊА

У протеклих неколико недеља Продукција плоча РТБ пријатно је изненадила све домаће дискофиле. Наравно, реч је о новим лиценцним и домаћим плочама које верно одликавају садашњи музички тренутак код нас и у свету.

Од иностраних плоча на тржишту се појавио двоструки концертни албум француског инструменталисте Жана Мишела Жара „Концерти у Кини", ЛП који је снимљен у Пекингу и Шангају за време прошлогодишње тријумфалне турнеје овог изванредног аутора, необично популарног у целом свету. На плочи „Концерти у Кини" налазе се готово све најпознатије песме Жана Мишела Жара, али и нове композиције, по први пут овде изведене.

У продаји је и албум „Прича са источне стране" (»East Side Story«) данас непостојеће групе Сквиз (Squeeze), као и одличан ЛП групе Рејнбоу „Право између очију" (»Straight Between The Eyes«). Ни љубитељи групе Статус кво нису остали кратких рукава: ових дана имају прилику да купе плочу „1982", албум на коме се налази серија хитова овог састава који је недавно прославио двадесет година рада.

Албум „Рефлектор" представља америчку групу Пабло Круз (Pablo Cruise) у традиционалном опуштеном расположењу, док модерније рокерске авантуре чекају све оне који воле групу Бумтаун Ратс што се и те како чује на плочи „Највећи хитови" на којој су забележени готово сви хитови овог популарног енглеског састава.

Од плоча домаћих аутора, помињемо двоструки албум групе Леб и сол „Акустична траума" сниман на концерту у загребачкој дворани „Кулушић", као и нови албум нишке групе Галија, ЛП који ће, по свему судећи, бити најуспешнији у њиховој каријери.

Додајмо овом списку и албум групе Рокси Мјузик „Авалон" и ЛП „Абракадабра" групе Стив Милер Бенд, па ћемо имати заокружену целину нових издања рок музике под „кишобраном" Продукције плоча РТБ која се потрудила да домаћим слушаоцима представи најновија хит издања, радо слушана у целом свету.

БИМ И БУМ

ТРАПОЊЕ

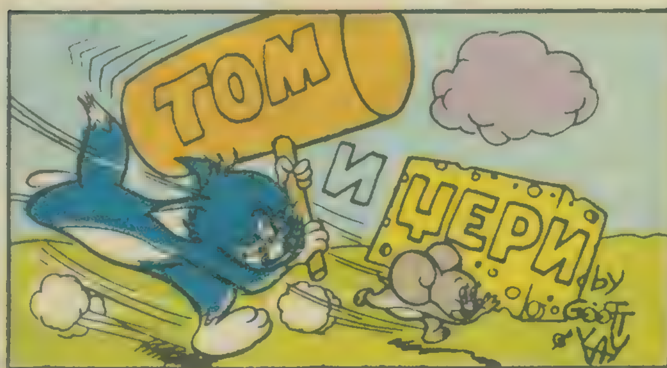
ТОМ
И
ЦЕРИ
by GOSSETT & KAY

ЗНАШ ЛИ ТИ, МРВИЦЕ, ШТА НАМА ТРЕБА?
ЗНАМ! СИРА И СЛАНИНИЦЕ!

МА, ЈОК! НАМА ТРЕБА ДОБРО ДРЕСИРАН ПАС ЧУВАР!

ТИ СИ ПАС! ДОБРО ДРЕСИРАН! РАСНИ ЧУ-ВАР!
ВАУ-ВАУ!

ТЕБИ ХИПНОЗА ЗАИСТА ИДЕ ОД РУ-КЕ!
ХАЈДЕМО, КУЦО!
ВАУ!

ГЛЕ! КАКАВ ТИ ЈЕ ТО ЧУДАН ПАС!
НАША НОВА КУЦА! СЕДИ, КУЦО!

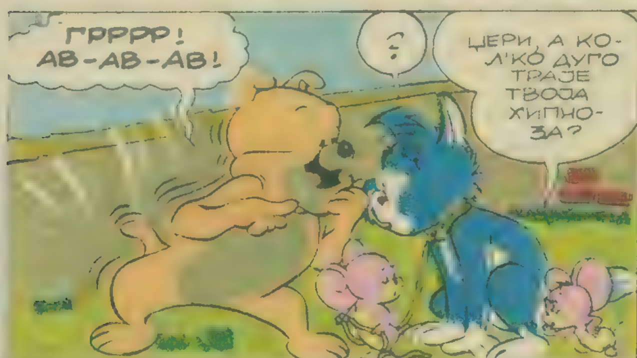
ГРРРР! АВ-АВ-АВ!
?
ЦЕРИ, А КО-Л'КО ДУГО ТРАЈЕ ТВОЈА ХИПНО-ЗА?

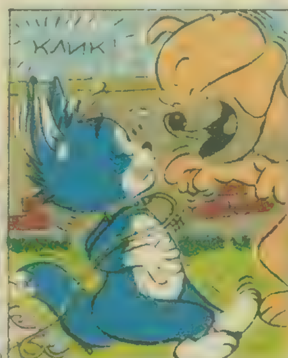
КЛИК!

ЗАР СИ СЕ ТЕК САД СЕТИО ДА МЕ ПИТАШ?
ФИЈУУУУ!
ФИЈУУУУ!
БАМ

САМО ЗА ВАС

ЧАРОБНО МАСТИЛО

ТРИКОВИ БИГ ПАЛЕТА

ДА ПАДНУ У НЕСВЕСТ

Сад ћу вам открити трик који до лудила може да доведе и највеће професионалце. Изгледа потпуно несхватљив, а у суштини је веома једноставан. Ништа вам друго није потребно сем три коцкице и телефонског именика. Можете да га изводите сваки пут кад вам неко дође, али запамтите — никад ниједан трик не изводите пред истом публиком два пута!

Реците неком из друштва да баци три коцкице. Нека сабере бројеве који су на горњој страни сваке коцкице и на доњој, рецимо да је тај број 21. Тај број послужиће вам да отворите телефонски именик на тој страници. Док тај ваш другар баца коцкице, ви онако, као незаинтересовано, прелиставајте именик, после ћу вам рећи зашто. После тога другар баца две коцкице, понављате поступак сабирања (опет саберите бројеве на горњој и доњој површини сваке коцкице) — тај број послужиће да изаберете ред на добијеној страници, рецимо четрнаести. На крају баца само једну коцкицу и добија, на пример, број 7, треба да прочита реч у том реду. Док добија ове бројеве, ваш другар још не отвара именик. Пре него што то и учини, ви ћете, не отварајући књигу рећи: „на страници двадесет првој, у четрнаестом реду седма реч је...“ Не треба ни да вам наглашавам да ћете све дословце погодити. Питате се како? Коцкице су тако направљене да бројеви на супротним странама увек дају збир — 7. Значи, када бацате три, добићете 21, затим две — 14, једну — 7. Сада вам је јасно зашто сте превртали именик —већ сте гледали и памтили шта је на 21. страници у 14. реду седма реч. Схватате колико је све једноставно, а колико ћете све забезекнути потпуно необјашњивом моћи да предвидите непредвидиво.

КАРТА ИЛИ ШИБИЦА?

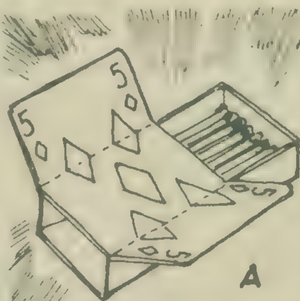

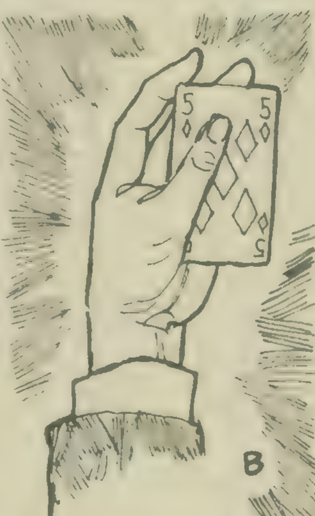

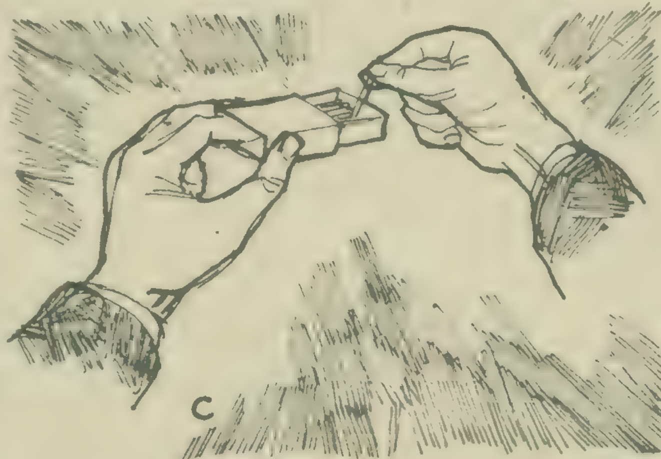

За трик који ћу вам овог пута открити потребна вам је једна шибица и једна карта. Карту ћете залепити на средину шибице као што показује цртеж а. Претходно одлепите сличицу са шибице и залепите је на један крај пресавијене карте (како показује стрелица на цртежу а). Кад сте све ово урадили, можете да почнете са извођењем трика.

Карту залепљену на шибицу (цртеж б) држите свако и станите што даље од својих пријатеља да сви не виде „у чему је штос“. Припремите их на то да ћете карту, уз помоћ магичних речи и чаробног дувања, претворити у шибицу. Када сте се уверили да су сви карту добро видели, почните да покрећете руку у којој држите карту тако да се не види шта радите. Савијте карту, и то малим прстом део на коме није залепљена сличица, па тек онда снај други део са сличицом. Све то радите да се чини као да се из карте „рађа“ шибица, а не да она већ ту постоји. Добро увежбајте покрете пре него што трик покажете другарима.

Прстима држите делове пресавијене карте (цртеж с) и, сасвим ноншалантно, понудите да припалите неком цигарету. Запамтите, немојте трик никако показивати два пута.

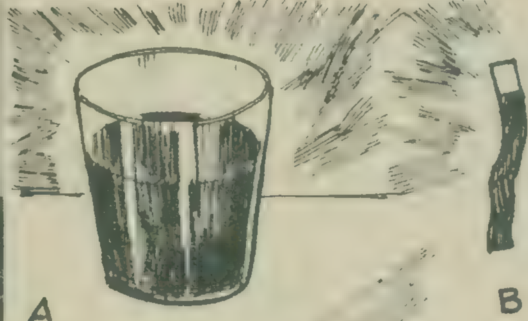

За трик који ћу вам сада открити потребни су вам следећи реквизити: чаша са водом (цртеж а), један папирић дугачак око 6 до 7 цм са једне стране обојен мастилом и то не читавом дужином, већ за око 2 цм мање (цртеж b) и папирни „зид“ такође обојен мастилом који треба да сместите у унутрашњост чаше да она обојена страна буде окренута према гледаоцима. Да вам напоменем, важно је да тај папирни зид у чаши буде висок колико и ниво воде. Спремили сте све реквизите? Е, сад можете да почнете и с извођењем трика!

Када вам се окупе другари, покажите им већ припремљену чашу и, да бисте их уверили да је у њој мастило, замочите онај припремљени папирић који сте им прво показали са оне необојене стране, и брзо га извуците. Папирић им сада покажите са обојене стране (цртеж с). Када сте то урадили, реците им да имате магичну моћ и да уз неколико „хокус-покус“ речи можете мастило да претворите у воду. Марамицом прекријте чашу, кажипрстом угурајте тканину у унутрашњост да бисте могли да извучете папирни „зид“ и изговарајући чаробне речи нагло извуците марамицу напоље (у њој је, наравно, и папирић који је давао илузију да је у чаши вода (цртеж d). Верујте ми на реч, сви ће остати забезекнути вашим невероватним моћима. Ћао!

СУПЕР ПРСЛУК

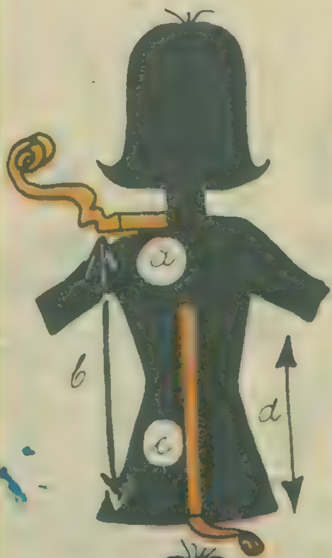

Ако нисте баш сувише вешти у плетењу, а желите да сами направите прслук, ево најједноставнијег модела који се може замислити.

Плету се само правоугаоници исте ширине „а" која је једнака ширини рамена. Остале дужине које су вам потребне виде се на цртежу.

Потребна су вам два правоугаоника a x 2b, по један правоугаоник a x c и a x (b — 10цм) за предњи и задњи део и два правоугаоника a x d за делове испод руке. Прслук се формира ушивањем појединих правоугаоника како се види на слици.

Овакав модел даје велику могућност комбиновања једнобојних и шарених правоугаоника и начина копчања. Прслук се може копчати на предњем делу или испод руке. Може се навлачити преко главе или, ако се не исплете пластрон за предњи део, везивати украсним гајтанима од вуне.

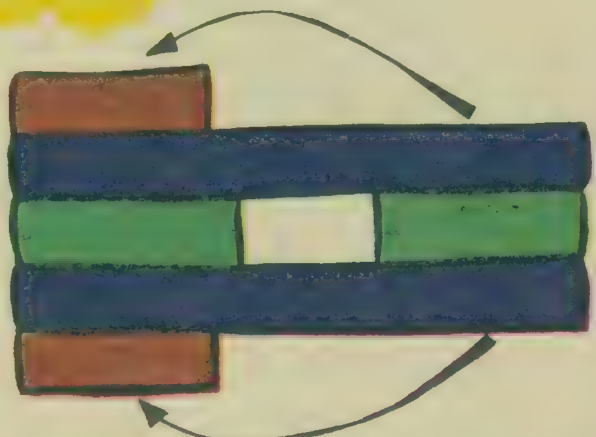

 B. Likar Popović

СОНАТА БЕЗ ПРАТЊЕ

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ПОЧЕО ЈЕ ТАНКИМ, НЕСИГУРНИМ ГЛАСОМ, АЛИ ПОСЛЕ НЕКОЛИКО НЕДЕЉА ДЕСИЛО СЕ ОНО НЕИЗБЕЖНО: СТВАРАО ЈЕ НОВЕ ПЕСМЕ, НЕЗАБОРАВНЕ МЕЛОДИЈЕ. ПЕВАЛИ СУ СА ЊИМ, ЈОШ СРЕЋНИЈИ, РАДЕЋИ БОЉЕ НЕГО ИКАД РАНИЈЕ. ОНДА СЕ ПОЈАВИО НАДГЛЕДНИК.

ОРСОН КАРД

Када је Кристијан Харолдсен имао шест месеци тестови су показали да има изражен осећај за ритам. Каснији су потврдили претходне па су родитељима дате траке са одређеним мелодијама да их детету стало пуштају, и док спава и кад је будан. Кад је напунио две године седма батерија тестова указивала је да је Кристијан чудо од детета и та чињеница га је убрзо одвојила од родитеља и одвела у дубоке шуме севера. Растао је међу ћутљивим слугама и једино слушао песму птица, пуцкетање смрзнутог дрвећа, грмљавину, кидање жутог лишћа у јесен, фијук ветра и добовање кише по крову куће у којој је сам живео. Ови звуци су за Кристијана представљали једину свесну музику, док су се постепено у његовим дечијим ушима формирале симфоније природе.

И боје су за њега носиле звук: зрак сунца звучао је као цијук виолине, месечина је одјекивала попут тужног јецаја, а младо зеленило брзог пролећа као ритмични откуцаји скривеног срца тла. Све те звуке научио је да свира на Инструменту. Једино је њега познавао, док су му виолина, труба, клавир и тромбон, музика претходних векова, били потпуно непознати. У почетку се, као свако дете, играо са Инструментом притискајући његове бројне полуге и дугмад, клавијатуре и жице. Најзад, музика из спољнег. шумског света нашла је пут до Инструмента и почела да се претаче у савршене композиције.

Вест да на северу постоји музика коју је вредно чути брзо се проширила међу Слушаоцима и они су почели да долазе. Док су Кристијаново извођење преносили микрофони постављени на кров куће, Слушаоци су остајали напољу, у шумама. Кад би завршио Кристијан је излазио на терасу и виђао леђа Слушалаца који су одлазили и тад се осећао јако усамљен. Жалио је што и он не може да чује њихове песме.

— Па они немају песама — казала му је жена која му је доносила оброке. — Они су Слушаоци. ти си Стваралац. Ти имаш песме а они познавање музике па зато слушају.

— Али, зашто?

— Зато што је то оно што они желе. Тестови су показали да их слушање чини најсрећнијим, док си ти најсрећнији кад ствараш. Зар ниси?

— Јесам, јесам.

И то је била истина. У свом животу, потпуно савршеном, није желео ништа да промени, чак ни слатку тугу при погледу на леђа Слушалаца.

Два пута се човек ниског раста безуспешно скривао у шуми после Кристијановог извођења. Овог пута је имао среће и успео је да сачека Кристијана који је изишао из куће и босоног се шетао по сувом лишћу.

— Кристијане, дођи — прошаптао је човек.

Младић се као опарен тргао. Никад дотад ниједан Слушалац није разговарао са њим. То је било забрањено.

— Ево ти, узми ово — рекао му је човек пружајући му малу црну кутију.

— Шта је то?

— Магнетофон. Притисни дугме и чућеш музику.

— Музику? Али то није дозвољено. Ја... ја не смем да „загадим" своје песме слушајући дела других. Постаћу Имитатор...

— Само рецитујеш оно што су те научили... Ово је Бахова музика — додао је човек и изгубио се у шуми. Осврћући се бојажљиво око себе Кристијан је узео црну кутију коју је оставио Слушалац.

Милиони Слушалаца наставили су да уживају у његовим делима чудесне снаге и лепоте. Црна кутија је годинама стајала скривена иза Инструмента и Кристијан је није ни такао. А онда је, на свој тридесети рођендан, преслушао траку. Музика му се у почетку учинила несхватљивом, затим све разумљивијом, лепшом, на крају божанственом. Фуге... харфе. Да не би преко својих дела открио да је слушао „туђу" музику, избацио је фуге и харфе из својих композиција.

Врло брзо је код Кристијана стигао слепи Надгледник, они су имали право да улазе без куцања.

— Зашто си задржао магнетофон, јадно дете? Знаш ли да си прекршио закон?

— Знам, али не знам како сте ви то сазнали?

— Одједном су из твојих композиција нестале фуге, нестао је трачак Баховског додира, и престао си да експериментишеш са новим звуцима. Овде си дошао јер си генијалан да ствараш ново са природом као једином инспирацијом. Сада је томе крај. За тебе су нове креације постале немогуће. Бићеш усмерен на нешто друго. Али, пошто си прекршио закон, за тебе је заувек забрањено да ствараш музику. Знаш, постоје разне музике: са радија, телевизије, плоча. Али жива музика и нова музичка дела за тебе су заувек забрањени, као и да певаш или свираш на било ком инструменту.

— Зашто?

— Зато. Кристијане — наставио је тихим и тужним гласом Надгледник — што је садашњи свет сувише савршен, сувише смирен и срећан да бисмо дозволили човеку који је прекршио закон да створи комешање и незадовољство. хаос из којег је човечанство успело да побегне. Ето, зато си тако драстично кажњен!

За шест наредних месеци Кристијан је обучен да вози камион јер су тестови показали да ће га тај посао највише одвући од музике, а уједно га довољно ангажовати да, ако ништа друго, буде бар задовољан.

Цо је имао кафану у малом граду где су преместили Кристијана. Био је одличан бармен и обожавао је свој посао, као уосталом и сви припадници тадашњег људског друштва. Кристијан је сваког дана у Цоову кафану доносио кифле и крофне а увече је био њен редован гост, седео би уз неко пиће и углавном ћутао. Међутим, Цо који га је заволео приметио је да младић често баца чежњиве погледе на стари расклиматани клавир у углу просторије.

Месеци су пролазили а кафана, увек пуна, одзвањала је од веселих гласова и смеха задовољних и срећних људи. Једне вечери. пак, кад су отишли и последњи гости, Цо је пришао клавиру и одсвирао неколико тактова веселе песмице.

— Хоћеш мало да свираш? — упитао је Кристијана који је увек последњи стајао у кафани. — Ево, ја ћу да певам. а ти ме прати... ионако нема никог.

Једно време Кристијан је ћутао и онда сео за клавир. Међутим. уместо да прати Цоа он је почео да свира своју музику. Кафеџији се учинило да му се свемир приближио, да светлуцаве звезде поигравају око његовог бара, осећао је шуме севера, лепоту планинских река. Остао је нем, опчињен. После два сата попили су ћутке пиће и Кристијан је отишао.

Следећа два месеца Кристијан је свирао сваке ноћи. Гости локала су ћутали и уживали, само су у паузама узимали чашу или пиће. Долазило је све више света, промет се утростручио. Међутим, веселост кафанске атмосфере полако је нестајала, смех се утишао. шале и раздраганост замукли. Цоу се то није свидело, али није знао шта да учини: да избаци клавир гости би му замерили, да каже Кристијану да више не долази било му је жао, Зато је позвао слепог Надгледника који је убрзо стигао у пратњи глувог Надгледника без ноге.

— Кристијане, због чега си поново прекршио закон? — упито га је слепи Старац кад је младић завршио свирање. — Зашто ме натераш да учиним оно што не же-

лим? — слепи Надгледник је дубоко уздахнуо, извукао ласерску палицу и њом додирнуо сваки прст Кристијанових руку. Прсти су нестали.

Те ноћи Цо је дуго плакао наслоњен на стари клавир.

Из радничких грла планином се орила весела песма. Кристијан је ћутао и мирно посматрао, постао је саобраћајац који је усмеравао кретања возила приликом изградње или поправки друмова. Једино он није показивао задовољство и срећу која је зрачила са свачијег лица, јер је сваки од његових другова, градитеља путева, знао да су му тестови одредили посао у коме ће бити најефикаснији а самим тим га и волети. Мислили су да не постоји ништа лепше на свету него изградња друмова, радити на сунцу, окружен снажним машинама које су их покорно слушале. Сви ти срећни људи дали су Кристијану надимак — Сетни.

— Зашто никад не певаш са нама? — упитали су га једне вечери.

— Ја нисам певач — тихо је одвратио.

— Па шта? Нисмо ми ни неки нарочити... — у том тренутку у разговор се умешао један глас са стране: — Ја знам у чему је ствар. Сетни је Стваралац који је прекршио закон. То се види из његовог погледа, а и зато што нема прсте. Је ли тако?

— Јесте — мирно је одговорио Кристијан.

Били су поносни и усхићени што је један Стваралац, реткост међу људима, са њима. Данима су га молили да пева, али је он упорно одбијао. На крају су се заклели на своју срећу да никоме неће одати тајну, само нека запева, бар мало. Почео је танким, несигурним гласом, али после неколико недеља десило се оно неизбежно: стварао је нове песме, мелодије незаборавне за уво и душу, примамљиве и пријемчиве. Певали су са њим, још срећнији, радећи боље него икад раније.

Али, радници су се смењивали: једни одлазили, други долазили. Сваки пут кад би се нови радник придружио групи, све док се не би заклео да ће ћутати, Сетни је престајао са песмом. И нико га није издао. Међутим, његове песме шириле су се светом јер они који би отишли певали би их са новом групом радника који би их одмах прихватили и преносили даље.

После неколико година ипак је стигао Надгледник.

— Опет си прекршио закон! — рекао је тужним гласом.

— Али, Надгледниче, он није учинио никакво зло — завапили су радници.

— Нико и не каже да јесте, али је прекршио закон. Реците ми да ли бисте ви волели да радите као банковни чиновници?

— Никад! Само овде... ово је најлепши посао — повикали су углас.

— Тако је јер закон налази одговарајући посао који ће људе учинити срећним. Кристијан је прекршио тај закон.

— Али, његова музика нас је учинила срећнијим!

— Будите поштени, јер знам да јесте, па реците зар вас она није растуживала? Зар му нисте дали надимак Сетни?

Радници су ућутали јер су Кристијанове песме, чак и оне највеселије, носиле ноту туге. Признали су Надгледнику истину и замолили га да не повреди Сетног. Слепи старац је обећао и са Кристијаном убрзо нестао са градилишта. У великом граду, у замку правде, Надгледник је уперио ласерски зрак у Кристијанов врат и овај више није могао да говори.

— Шта ћу сада да радим? — написао је узевши перо дланом леве руке.

— Имамо посао за тебе — благо се насмешио Надгледник.

На свим друмовима планете радници су наставили да певају песме Сетног, нико није могао да их заборави.

У свету тог времена било је само дванаест Надгледника који су брижљиво пазили на систем коме је, истина, требало мало надгледања пошто су сви у њему достигли потпуну срећу. Готово сви. Био је то добар систем, али као свака и најсавршенија машина, понекад би се догодио квар. Неко би почео да се понаша ван правила тог система чиме би наносио зло и себи и другима. Да би заштитио особу од себе саме, а друге од ње, надгледник је одлазио у „поправљао квар".

Током многих деценија најбољи Надгледник био је човек без прстију и без гласа. Доносећи тишину са собом долазио би одевен у униформи на чијој је тканини била исписана само једна реч: **„власт"**. Налазио је готово увек најнежнији, најбезболнији начин да реши проблем, да излечи „лудило" и заштити систем који је људе чинио срећним. Јер, први пут у историји човечанства. Земља је постала веома лепо место, пријатно за живот. Људи су ценили и волели свој посао. Готово сви. Прекршилац закона бивао је кажњен и врло брзо би се, без роптања, приклонио систему срећних. И баш такви, благи и осакаћени својом тврдоглавошћу, постајали су чувари система. Онима који су имали највише разлога да га мрзе поверавани су кључеви власти, они су тај систем најбоље чували.

— Да ли су тужни? — питао се Кристијан кад је и сам постао један од њих и увек би одговор био — да. И он је у тузи вршио своју дужност.

Једног дана, после многих година, Надгледник без ноге рекао је Кристијану:

— Твоје време је истекло!

— Шта ћу сад?

— Лутај и нека ти је са срећом. Путуј светом и посматрај људе.

Кристијан је обилазио места из своје прошлости и радост се често увлачила у његове сетне мисли. Стигао је и пред Цоову кафану где је група младића и девојака на гитари певала његове песме.

— Шта то певате? — написао је младићу.

— Песме Сетног. Еј, па то свако зна — збуњено је одвратио младић. — добре, незаборавне, тужне као што је и он био.

— Не, не, његове песме нису тужне — добацила је једна девојка — иако чине да људи заплачу кад их слушају или певају.

— Тачно — одврати младић — то је зато што је написао човек који је знао...

— Шта је знао? — поново се Кристијан латио пера и хартије.

— Једноставно је знао, и то је све... он је знао све.

Младићи су убрзо отишли а Кристијан је остао на клупи пред кафаном. За тренутак му се учинило да чује сопствени глас, песму своју. Међутим, био је то само ветар међу гранама, лишће са севера, капи кише које ударају о површину воде удаљених фјордова...

аутор ВеМак	ВИСИНСКА ТАЧКА	ОДУПРЕТИ СЕ	АМЕРИЧКА ГЛУМИЦА „СЈАЈ У ТРАВИ"	ОТИМАТИ	ОЗЛЕДИТИ	НАПЕПНИНА	ПРОИЗВОЂАЧ СИТА (мн)
ИЗВРШНИ ОРГАН СКЈ							
РАСПАРАТИ							
ЈАК ЕКСПЛОЗИВ							
АРАПСКА АКТА, ПОВЕЉА							
ОБРАЗОВАНОСТ, УЧЕНОСТ	ДРУГАЧИЈЕ, АЛИЈАС						
БРАНИТИ, ЧУВАТИ							
ПТИЦА ТРКАЧИЦА					НЕУРЕДНОСТ, АЉКАВОСТ		МУСЛИМАНСКА ВЕРСКА ТИТУЛА
НУЛА		„УРАН" / СУЛУДОСТ, СМУШЕНОСТ		НЕМАЧКА КЊИЖЕВНИЦА КЛАРА		„АМПЕР" / ГРЕШКА (ЛАТ)	
МЕСТО У ХРВАТСКОЈ							
ОСКАР ВАЈЛД			ДРЖАВА У ВЕНЕЦУЕЛИ / ТОНА				
ВРТЕШКА							
НЕМАЧКИ ПРЕДЛОГ			РЕДИТЕЉ МИТОШЕВИЋ / РЕКА У ИНДИЈИ				
ЕГИПАТСКА БОГИЊА НЕБА				ЈЕЗЕРО У ТУРСКОЈ / СЛИЧАН ЛИСТУ			
ТРАГЕДИЈА ВИЉЕМА ШЕКСПИРА						НАЧИН СЛИКАЊА У МОДЕРНОМ СЛИКАРСТВУ	ХРАЊЕЊЕ, ПРЕХРАЊИВАЊЕ
СОЛО УМЕТНИЦИ							
ТОМ СОЈЕР			РАСТ, УЗРАСТ / ГРАД У ТУРСКОЈ				
СТОПАЛО КОД ЖИВОТИЊА	ЛОПОВ, КРАДЉИВАЦ				Ш.Х. / ПОНОС		
ЗАДЊЕ СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ		СПОЈ, КОНТАКТ / ТЕНИСКА МРЕЖА					
РАШЧЛАЊИВАЊЕ							
ЈЕМ, НЕСИТ							
ПУСТИЊА У ЧИЛЕУ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Триглав, разраде, игроказ, Алабама, назадан, гн, Рино, У, х, ВТ, Лозас, о, Аларкон, центар, бистроск, Ј, СС, О, адаптер, уморни, Бродвеј, л, нилија, Али, ан, Гојак, д, окарине, соколар, „ТТ", Ноик.

СЕЗАМОВЦИ, НАПОЉЕ!

ТОКИО: СПЕЦИЈАЛНО ЗА »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«

ТЕЛЕВИЗИЈСКА СЕРИЈА КОЈА ОДУШЕВЉАВА ДЕЦУ И ОДРАСЛЕ ШИРОМ СВЕТА ОВДЕ НИКОМ НИЈЕ ИНТЕРЕСАНТНА.

Убрзо пошто је почело њено приказивање на првом каналу јапанске телевизије, која припада државној компанији »NHK« (Nippon hoso kjokai), „Улица Сезам" скинута је са програма! Што је још чудније: због тога се није чула ниједна реч протеста иако је јапанска публика веома осетљива и поводом ситнијих потеза телевизије и спремна да засле њено руководство љутитим писмима, спроводи полуприватне анкете, па чак изађе и на улице да протестује. Скидање са програма „Улице Сезам" наишло је на муж и то из једног једноставног разлога: ова серија Јапанцима није занимљива

Грегори Пек из Осаке

Провала протеста уследила је с друге — неочекиване стране. Велики број странаца који привремено или стално борави у Јапану засуо је писмима телевизијску компанију и новине на енглеском језику, којих има велики број; тражећи објашњење за потез који им је одузео једно од најлепших уживања у земљи где ретко имају прилике да чују други језик осим јапанског.

Један Американац, вероватно повређеног националног поноса, протестовао је јер, како каже, јапанска телевизија, која све филмове синхронизује на јапански, па чак и Грегори Пек говори тешким акцентом из Осаке, одузела је страним грађанима, нарочито онима којима је енглески матерњи језик, задовољство да изузетан хумор „сезамоваца" слушају на свом језику. Странци су протестовали и због тога што Јапанци, који се муче десетинама година да науче енглески и у томе веома тешко успевају, сами себи одузимају шансу да кроз хумор науче овај језик који им је у контактима са иностранством неопходан.

Од јапанске телевизије стигао је хладан одговор у коме је, као у политичком документу, све поређано по тачкама:

1. Јапанске тв станице мењају програме сваке године, па нема разлога да не промене и програм у термину „Улице Сезам".

2. »NHK« жели да својим гледаоцима „обезбеди дуготрајно образовање" што (како кажу) „Улица Сезам" не обезбеђује.

3. Пошто у Јапану има много образовних програма за енглески језик „Улица Сезам" је сувишна и

4. Пошто је намењена предшколској деци, она је сувише „ниског нивоа" за Јапанце чији је ниво знања енглеског много виши.

А, стварно?

Ово последње изазвало је праву експлозију међу странцима у Јапану. Пале су оптужбе на рачун „ограничености" Јапанаца који не могу да схвате да програм за децу може да интересује (и користе) и одрасле, а у бесу, један од писаца протестних писама најзад је и погодио прави разлог. Јапанци једноставно немају смисао за хумор, или га бар немају онако како га „остали део света" схвата. За њих хумор „Улице Сезам" стварно није постојао. Ипак, пошто и грађанин Италије може слатко да се насмеје енглеском вицу, а за Јапанца то није случај, инсистирао је овај странац, испричавши своја искуства са причањем вицева у Токију када би једина реакција пријатеља Јапанца била „А, стварно" или једно збуњено „Да, да". Јапанци немају смисла за хумор!

Осим што не разумеју вицеве других земаља, рекао је он, Јапанци не разумеју чак ни вицеве које странци смишљају о њима. И испричао је један виц којим је раније покушао да насмеје пријатеља Јапанца.

Може, нако да не!

„Амерички новинар дошао је у Токио да интервјуише познатог политичара и у авиону тек приметио да му је из налив-пера истекло мастило и испрљало сако. Пошто је био мало крупнији (за Јапан нестандардних димензија) запитао је има ли неко ко може да му на брзину сашије исти сако који би се слагао са панталонама. У хотелу су му рекли „Да, може за три сата од узимања мере". Новинар се обрадовао и кројачу више пута поновио да сако буде потпуно исти као и стари. И заиста, после три сата добио је сако, нов, од потпуно истог материјала као и стари и СА ИСТОМ МРЉОМ ОД МАСТИЛА НА ИСТОМ МЕСТУ". И знате шта ми је рекао пријатељ Јапанац кад сам му испричао овај виц — јада се странац који се залагао за враћање „Улице Сезам". — Рекао је:

— Па зар није тражио да буде исти?

Д. М.

НАОПАКА

У предграђу јапанског града Курашики налази се кућа какве вероватно нема нигде на свету — постављена наглавачке...

Донедавно, био је то ресторан осуђен на пропаст. Очајни власник је једно време збрајао губитке, а онда одлучио да начини последњи покушај да се спасе. Обратио се једном психологу. Ништа једноставније, гласио је одговор: окрените кућу на кров! Власник је послушао.

Читав подухват јевтино је стајао јер је цела зграда од дрвета. па њено постављање „на главу" није представљало никакав проблем. Са две хиљаде гостију, колико сада дневно прође кроз ресторан, посао цвета. Кућа коју су некада сви заобилазили постала је „чудо" које сви морају да виде сопственим очима...

Ресторан је, разуме се, „наопак" само споља. Унутра је све на своме месту, а власник презадовољан.

Задовољан је власник, задовољни гости, разочаран је само психолог који одлучно одбија да се његово име објави јавности.

— Као да ме је неко изненада свом снагом ударио у стомак — тако је описао утисак кад је угледао своје сопствене идеје

Сви се углавном слажу с тајанственим психологом: наопака кућа нервира, вређа ваш осећај за нормално, лепо... А ипак, долазе у хиљадама. Управо на то је, уосталом, мудри психолог и рачунао.

ОЖИВИТЕ КАМЕНЧИЋЕ

ЧУДО ИЗ КУТИЈЕ

Ове уметнички исликане и вешто комбиноване облутке, оживљене у правом смислу те речи, послала је „Забавнику" **Гордана Кукић**, ученица другог разреда Хемијске школе у Вршцу. У ствари, ово је само део њене колекције: у једну кутију, каже, више није ни могло да стане!

При снимању се испоставило да блесак који при светлости рефлектора изазива лак којим су каменчићи премазани смета објективу фото-репортера Љубомира Патрногића, па је око њих морао да се потруди више него обично. Очигледно, исплатило се — задржао се само блесак њихове лепоте! Уосталом просудите сами.

У међувремену чекамо ваше нове прилоге, уз једну напомену: пакујте их лепо да се не би оштетили. И још нешто — добро би било да нам уз радове пошаљете и опис технике сликања као и то како лепите каменчиће. Ту увек има нечег новог, а користиће не само онима који тек почињу, већ и као размена искустава већ опробаних „каменосликача". Приметили смо да многи кубуре с лепком. Који ви употребљавате?

Д. В.

НАОПАКА КУЋА

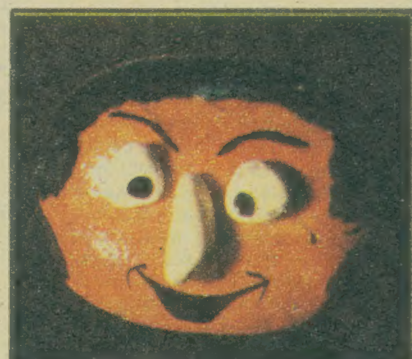

БЕОГРАД ★★★ 11001 МАКЕДОНСКА 29

МАЛА ПОШТА П. ФАХ 124

Земљотреси

На моје прво питање ниси одговорио али не мари, само бих те замолио да ово не бациш јер треба да пресуди у једном „спору". Ове године сам летовао у Котору који ми се веома допао. Вративши се кући пуно сам причао о њему са друговима и споменуо да је доста страдао у земљотресу 1979. године. На то је један од мојих другова рекао да је то био једини земљотрес који је погодио Котор. Међутим, колико ја знам овај град је више пута рушен. Можеш ли да наведеш када?

Владимир Ђорђевић,
Књажевачка 152/16
Ниш

Котор је, баш као што си и мислио, више пута страдао од земљотреса и то: 1537, 1563, 1667, 1729. и 11. априла 1979.

Рачун на папирусу

Када је математика почела да се изучава као наука и код којих народа?

Читалац из Крушевца

Математика, од грчког матима, једна је од најстаријих наука а развила се из сасвим практичних потреба: требало је обезбедити храну за одређени број уста, избројати децу да се које у сеобама или у потрази за плодовима не би изгубило, направити кашике, крчаге, лежаје, копља, одредити растојања, израчунати површине и запремине. Упркос томе развој математике може да се прати тек од времена старих Египћана.

Наиме, они су на папирусима оставили записане математичке поступке из којих се јасно може сагледати степен њиховог знања. Да им математика није била страна, несумњиво показује и то што су умели да израчунају једначину са једном непознатом и површине готово свих геометријских слика и запремина неких тела. У Месопотамији Сумери су развили веома високу културу: видно место у њој имале су математика и астрономија. На основу сачуваних глинених таблица види се да су имали усавршени бројчани систем, па чак и да су децу подучавали математици. Осим што су познавали аритметички и геометријски ред, Сумери су знали да решавају линеарне и квадратне једначине, па чак и оне трећег степена. Како су овладали оволиком вештином рачунања, за науку је и данас тајна али је готово извесно да до тога није дошло случајно.

Научни карактер математика добија у доба старих Грка, иако су они, истини за вољу, сва своја знања преузели од Египћана. Њихова заслуга за развој математике је веома велика јер се нису задовољили практичном применом њених резултата већ су се посветили теоретском истраживању. Они су и поставили захтев да сваки закључак мора да буде логички изведен из одређених поставки. Питагора, свакако си у школи учио његову теорему, и његови ученици открили су различита својства бројева, проучавали њихову дељивост, итд. Од великог значаја за развој математике су, поред Питагоре, били и, да набројимо само неке, Демокрит, Архимед и Еуклид.

Зимогрожљива је

Молим те напиши ми нешто о пореклу банана.

Наташа,
Београд

Банане припадају фамилији прилагођеној за опстанак у веома топлим крајевима, не подносе температуре ниже од плус 15°C, па зато расту искључиво у тропима. Кад је реч о њима занимљиво звучи и податак да је у питању геолошки веома стара фамилија.

Приручник за младе

Нас три смо ученице седмог разреда, високе смо по 160 м и тешке око 44 кг. Интересује нас да ли менструација може да се добије иако су груди тек почеле да нам расту? Који су уопште њени знаци? Шта треба да радимо кад се појави? Молимо те да нам даш што потпунија објашњења.

Зорица, Јасмина и Снежана
Мајур

Видим да вам се много девојчице обраћају за савт, па вас молим да и мени одговорите. Пре неколико месеци добила сам менструацију али се она не појављује сваког месеца. Да ли је у питању неки поремећај?

Гордана
Деспотовац

Најпре одговор Зорици, Јасмини и Снежани. Менструација није условљена почетком раста груди већ успостављањем функције хормона. Код већине девојчица, а овај одговор се односи и на Гордану, она се у почетку не јавља у одређеним временским циклусима него, да тако кажемо, на прескок. Зато и нема разлога за забринутост. Много више о томе и о свему осталом што желите да сазнате наћи ћете у књизи „Здравствено-васпитни приручник — одговори на питања младих" примаријуса др Владана Додића која се у издању Завода за организацију пословања и образовања кадрова из Београда ових дана појавила на киосцима дневне штампе. Књига стаје 100 динара.

Писмо недеље

НЕКА ТАЈНА ВЕЗА

Интересује ме шта је то спиритизам и да ли је законом забрањен? Ако јесте, зашто?

МИКЛОШ,
Суботица

Под спиритизмом се подразумева веровање да постоје духови али се њима означава и обред којим се у посебној, затвореној просторији уз присуство посредника (медијума), »успоставља« веза са душама покојника. Бављење спиритизмом, под одређеним условима, не долази под удар закона. Наиме, ако се не користи за злоупотребе у кривично-правном смислу, простије речено, пељешење лаковерних, убиства, подстицање кривичних дела или у политичне сврхе, односно за рушење друштвеног уређења СФРЈ.

Расподела таблица

На који начин се расподељују бројеви регистарских таблица аутомобила?

Дијана Прчић
Бул. маршала Тита 10/2
Суботица

У одређеним временским размацима штампају се нове регистарске таблице. Колике ће то серије бити зависи од потреба града коме су намењене. Одштампане таблице градски секретаријати унутрашњих послова распоређују пунктовима који су овлашћени за регистрацију возила, а то су одељења унутрашњих послова одговарајућих општина, сервиси за технички преглед, ауто-мото савези.

Поред ових таблица приликом регистрације може да се добије и таблица која је скинута са одјављеног возила. Она наравно има нижи број. Уколико су бројеви на регистарским таблицама у твом граду шестоцифрени, приликом регистрације можеш тражити таблицу са четвороцифреним — добићеш је ако је слободна.

Иначе, изглед регистарских таблица и њихова расподела регулисани су чланом 183. Закона о основама безбедности саобраћаја.

Погрешна година

Посједујем двије папирне новчанице: лиру коју је 1945. године издала Господарска банка за Истру, Ријеку и Словенско приморје (на једној страни је лик партизанке с пушком а на другом државни грб) и педесет српских динара. Ову новчаницу издала је Српска народна банка првог маја 1842. године у Београду. Новчаница је са ликом Његоша. Интересује ме да ли имају неку колекционарску вриједност?

И. Савић
Р. Перендије 3а
Зеница

Прва новчаница коју помињеш је такозвана југо-лира (од 1 до 100 динара), новац који је био у оптицају у Истри и Словенском приморју у време постојања зоне „Б" а то је све до 1954. године, односно до доношења споразума о Трсту. Вредност новчанице од 1 лире у добро очуваном стању је од 50 до 100 динара (нових). Друга новчаница спада у окупацијски новац Србије а ти си као годину издања погрешно навео 1842. Еми-

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Молим читаоце Забавника да ми помогну и пошаљу Забавник бр. 1599 који нисам успјела да купим. **Рената Коларић, 41040 Загреб, Алеја Наде Димић 49/II**

За папирнате лутке: Лу, Делту, Мини, Баку, Стану, Деду, Чеду и др. нудим миришљаве гумице, хемијске оловке, салвете и звјездице за лице. **Васја Трбовић, 55400 Нова Градишка, Гајева 62**

За пет значака дајем двадесет добро очуваних маркица, а за десет кесица Саре Кеј десет разгледница. **Љиљана Копов, 58213 К. Гомилица, Устаничка 2.**

Желео бих да се са љубитељима стрипова размењујем, замена по договору, **Данијел Ковачевић, 11000 Београд, Јованова 18**

За значке, наљепнице и стране разгледнице нудим салвете са различитим цртежима. **Ксенија Дабетић, 41000 Загреб, Грушка 4**

Купујем комплете старих бројева Забавника, Плавог вјесника, Стрипотеке, Пегаза и остале стрипове, цена по договору. **Слободан Ивков, 25000 Сомбор, Раде Дракулића 9**

Продајем постере великог броја јунака стрипа. **Срђан Пејчић, 19000 Зајечар, Омладинска 37**

У нашем мјесту смо основали клуб, неку врсту стрипске библиотеке и желимо да је стално обогаћујемо, размјеном, куповином или поклонима читалаца Забавника. **Миливој Владанић, 58204 Дугопоље, Котленице 66**

сија којој она припада издаја је 1. маја 1942. године и колекционарска вредност јој је, под условом да је у изванредно очуваном стању, 50 динара.

Изазваћеш супротно

Мој проблем је врло озбиљан, па те молим да на њега даш што потпунији одговор. Имам 14 година и одличан сам ђак. Хтео бих да у друштву стојим још боље, али на моју жалост то није тако. Оно што ми највише смета су надимци које ми дају. Кад чујем неки од њих, добијам страшну жељу да оног ко га користи пребијем: не волим да будем предмет завитлавања. То важи и кад су у питању старији од мене. Усталом, сигуран сам да бих и њих могао да тучем јер сам физички добро развијен и прилично снажан. Молим те да ми одговориш шта да радим: да ли да их све испребијам или да то ипак не учиним јер бих тиме сигурно изгубио и пријатеље до којих ми је стало? Надам се да ме разумеш. У пубертету сам и разне лутке ми се мотају по глави.

Читалац из Пожаревца

У периоду развоја заиста могу човеку да се јаве разне лутке у глави, па си се тако и ти узјогнуо због надимка. Надимак врло често верније одсликава личност него што то чини име. Људи се и сада као и пре лакше распознају по надимцима који су заправо више „њихови" него тзв. лична имена. Колико има Милоша, Влада, Верица, а колико Филозофа, Мрша, Ђора, Пргавих, Ајкула и слично. Надимци су до те мере „део" једног човека да се чак и на суду уз име и презиме увек помиње и надимак. Наравно, он може и да нервира, нарочито оног коме је дат. А ту нема много помоћи јер свако наваљивање да те другиословљавају правим именом може да доведе до обрнуте реакције и увери твоје другове да је надимак који су ти дали — супер. Подсетићемо те и на чињеницу да су многи борци у НОБ имали надимке по којима их историја памти а да су права имена тих људи заборављена или широј јавности мање позната. Зато буди искрен према себи па види да ли те у ствари нервира сам надимак или чињеница да су другари погодили „оно право". О батинама, нећемо. Оне, то је сигурно и теби јасно, не решавају проблеме а и израз су немоћи.

Покупи гнезда!

Имам воћњак који је напао губар. Молим те да напишеш нешто о тој штеточини.

Сузи,
Ивангради

Под нормалним околностима губар напада само храст. Међутим, у доба каламитета (масовног размножавања) ова штеточина проширује свој јеловник, па се на њему нађе преко 70 врсти шумских и баштованских биљака. Једино му је важно да буду дрвенасте. Очигледно, зеље га не занима.

Ефикасна борба против губара води се запрашивањем из авиона или великих прскалица али ни један ни други нису примењљиви кад су у питању мањи воћњаци. То не значи да су њиховим власницима везане руке. Пошто је зима увелико почела, препоручујемо ти да зађеш по воћњаку и покупиш гнезда губаревих јаја. Светложућкастомрке боје су и налазе се на кори стабла на висини од 100 до 150 цм. Скупљена гнезда спали.

Најдражи пријатељ

Жељела бих да знам шта значи ријеч карисиме и да ли је латинска?

Мартина Р.
Загреб

Латинским изразом carissime amice (изговара се карасиме амице), „најдражи пријатељу", или само carissime, некада су се међусобно ословљавали учени људи.

Јаје од кило и по

Волио бих знати колико је велико и тешко нојево јаје.

Ален Дорачић
Стјепана Рожанковића 6б
Сисак

Нојева јаја су тешка око килограм и по. Женка у гнездо, плитко удубљење изгребано у земљи, полаже чак и по двадесетак јаја из којих се после шест недеља излегу младунци покривени ретким бодљикавим перјем.

Адреса »Форума«

Молим вас да објавите адресу „Форума" из Новог Сада.

Борислав Тапачевић,
Врбас

„Форум" се налази у улици Војводе Мишића 1. Узгред, до те адресе би свакако много пре дошао да си је потражио у било ком телефонском именику.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
МИКИ

РОБНА КУЋА „УКУС"
УЗЕЋУ НЕКИ ПОКЛОНЧИЋ ЗА МИНИ!

ЧОКОЛАДУ, НА ПРИМЕР!

ВЕЛИКУ КУТИЈУ БАЈАДЕРА, МОЛИМ!
Чоколаде за свачији укус

МИНИ ВОЛИ МАЛИ ЗНАК ПАЖЊЕ!

БУП!
ОХ!

ИЗВИНИТЕ, НИСАМ ВАС УОПШТЕ ПРИМЕТИО!
НИШТА... НИШТА...

МАЛИ ЗНАК ПАЖЊЕ!
БАШ СИ СЛАДАК! НАДАМ СЕ САМО ДА НИСУ СЛАТКИШИ!
Copyright ©1982 Walt Disney Productions World Rights Reserved

ЈА САМ НА ДИЈЕТИ, МОРАМ ДА СКИНЕМ КОЈИ ГРАМ!
!

КОНОПАЦ ЗА ПРЕСКАКАЊЕ! БАШ ОНО ШТО МИ ТРЕБА!
?

УВЕК ПРОНАЂЕШ ПРАВИ ПОКЛОН!
ИЛИ НАЛЕТИМ НА ПРАВОГ ЧОВЕКА...
Distributed by King Features Syndicate
9-12